

दातुवा ल्याई बनिमोलाई दिंदुः तेस वनिमोले दिनभारि लाई ज्याचादि न्या वस्तुदिन्दुः सोलिई खाई वस्याको दुभानि
 भन्योः तवरंगसिलाले त्यो दातुवा भारि देन्यार श्रीखन्दरुदुः तवरंगसिलामे दे के भाई सदै तैले त्यो वनिमोलाई दि
 याको दातुवा तेले कोकि भनिमन्याः तवभाई भन्दु के दिदि सदै तेरुदुव को दातुवा ल्याई दि याको दुभानि भन्योः त
 वरंगसिलामे दे के भाई वनमाते सजात का दातुवा कतिछः बाकि जो भयाको सवै ल्याई यक भारि वनिमोलाई दि
 ई सवै लियाको जति दामलिईः ये सो भन्या सक्या भन्यास् भन्या देवनी मोतिमसित मोलिले या गरुलाः भनिभ्रायास्
 भनिसिकाई पठायेः तवभाई लेपनिये क भारि वनिमोलाई दिई रादि ले सिकाई पठाये के भन्योः तव वनिमोको
 र्ध भई भन्दुः के लुच्चा कुराम जा दातलाई मैले नि ते वु कति गरिदि सो को छ तैले मछई क्या कोले या गर्नु न्याई लाभ
 निसः भनि ते सलाई पुच्ची दातलाई निकालि दियोः तव त्यो रोई कनदि दि देई वनिमोले भनि पठाया को कुरा सवै क
 ह्योः तवरंगसिलामको कोर्ध गरिः त्यो वनिमोको घरगई भन्दुः के लुच्चा वनिमो श्रीखण्ड ये क भारिका मोललेः ये क
 जनालाईः ये क दिन मात्र यानदि ईर पुक्या किः येति दिन सम्म को श्रीखण्ड दिन का ये क ये क भारितलाई दिई रायाः
 कोः कसो गरिले या गर्नु पाउँ दैनः कसो गरि वु कति गरि दिई सः आजु मलाई सो मो मुयलेः ले या गरि वु कति गरि दिन्या

मयादेः नदियारा जादे उफि न्यातगर्न जाउ लाभनिः तव तो वनि ओ भन्दः देरंगसिलामलाई अनर्थ गर्नु न दुवत
यो लेवा ग न्या मेरा संपुर्ण संपति लेपनि पुक न्या दे न भनिका ये ल भै ई विनिग न्योः तवरंगसिला भन्दः देवनि
ओ उ सो भ न्याः यो ला यरु भै ओ ति मिलाई वे पार गर्न लाई राख ले उ भनिरु पे ओ दिई घरवाट नि कालिः तवरंग
सिलाले तो वनि ओ को घर बेट सरव सो लि ई वासर रु ॥ ता रा उ प्रा त्र ॥ दे प्र भा वतिः ये क दिन रंगसिला भन्दः देवा
ई भवयो विनि नगर भनिः रामो रा मो गरु ना वस्त्र ला उ न दिई दिन को दिन को दुई आना रा म वरु दिई भन्दः देवा
ई दिन को दुई फेराः राजा को दर्श रा मा व गर्न जाः क दा वितः त दे विराजाः यु ति भै जा गिर दे उ ला भ न्याः म सित न
सो धि ते रा यु स ले लिया भ्रु धि को भ्रव स्था त लाई हो ला भ निरः तव भाई भन्दः रु रि रु रि ति मिलाई मै ले दि दि भनि
ठा न्या को दे नः सा क्षा त श्री ज ग द न्वा भ नि ठा न्या को छः त मो व व न वि ना मै ले के दि ग न्या दे न भनिः राज दार मा जा ई
राजा को दर्शन गर्न लागे पः त व ये क दिन माः राजा आ ग्या गर्द नः दे के टा ते ले म दे उ सेवा ग न्या को दे रै दिन भयोः त लाई जा
गिरु मे भ नि भ न्दाः तव तो के टा विनि गर्दः दे म रु रा ज म लाई क्या जा गिर रु पा रु न्द भनिः विनिग न्यो तव राजा ले ओ ते रा
ई क्षा छ सो ले भ नि भ न्दाः तव के टो विनि गर्दः दे म रु रा ज घर मा सो धि आ उ छु भ नि घर आ ईः आ प्रा दि दि लाई सु ना योः त

जित होला धैर्य गरिब सभनि भन्दा येतिसुनि प्रभावति लाई नन्दानयो ॥ ॥ इति श्री शुक्रवाक्य अष्टि वलि
उत्तमं कालिस्त्रकथा कालसंयक्तमाप्त ॥ ॥ ३२ ॥ ॥ अन्ये दृष्टमावति शुक्रं पृच्छतिः शुक्रेनोक्तः केषु भावति
बुद्धि नया जानुछः चन्द्र मुखिरानिले आक्रा पुरुष लाई जुटाले कटाया को छ भनि भन्दा तव प्रभावति भन्दे दे शुक्र
मो कुरा कसो हो भन भन्दा तव शुक्र भन्दे केषु भावति सुनः दक्षिणादिशामा तुरंगनादनामनगरये कथियो ते सन
गरकारा जास्फुति थियो मंत्रिवेचरनाम थियो येक दिन तिरा जाले रात्र्यपुर देश कारा जा वज्रस्यनका पुत्रि चन्द्रमु
खिरा जकुमार विवाह गन्याः तिनि रुत दुवै अति मिला को थियो तव येक दिन ति वज्रसेनरा जाले आक्रा छोरि जुवाइ
लाई लम्पनि दाकि पठाया तव ति दुवै अस्त्रि पुरुष ससुरा कारा ज्यमा पुकन गया तव ससुरा वज्रस्यनले तिनि रुत
लाई वरा आउत्ले दर्बार भित्र बोलाई भोजन गराया तव येक दिन चन्द्र मुखिरानि भन्दे दे स्वामि प्रभु क्रा
वृद्धा वनमा घेलन जाउ भन्दा तवरा जाले पनि लौहिड भनि दुवै जना गेई अनेक प्रकारले कि डागरि रक्षा काथी
याः त्यो परिश्रमले आपको वोट मुनि शितलता पिदस्या तत्ता समयमा चन्द्र मुखिरानि भन्दे दे मरुता जना

कः ७:

६६

आपटिपिचुडाउंछुवानुंछुकिभनिनरःतवराजात्फटिकलेखांछुमन्त्रातवरानिरुषमावकिभंछिन्ःकेत्वाभि
 योआपतातोवानुंछुकिविमोवानुंछुभनिभन्दाःतवराजामंछुकेसुन्दरिवृक्षमाकोतातोकेलेपनिवायाकोछे
 नतत्कारनतातोवांछुमन्त्रातवरानिलेयकआपटिपिवालुवामापरिवसाईदिनःतवराजालेआपटिपिषछोरालेपुछि
 फुरकिवायाःतेसवेलामारानिभंछिन्ःकेत्वाभितातोछकिभनिभन्दाःतवराजामन्त्रकेसुन्दरियोआपताःतातोछेनभ
 न्दातवरानिभन्दिन्ःकेत्वाभिराजामईकनक्यानलवारिकुरागर्नुंछुछःतातोभनयाक्यानलुगालेपुछिफुरकिवा
 नुभयोभनिरःतवराजात्फटिककोधमईभंछुःकेपापात्मारानितैलेमलाईनिन्द्रागरित्ताःश्रुवतलाईपनिपुरुष
 मन्त्राकिविधवाप्रस्त्रिजतिगरिराखुलाभनिजानलाग्वाःतवरानिभन्दिन्ःकेमुठराजामैलेयोटाकुराबोलिःतमि
 लेतेतिजतिभन्योतामैलेपनितपाईवाटपुत्रकुत्साईःतैसेपुत्रलेरुकारकामुषमाजुत्रालेसातपोठटाईलाभनिवा
 किऊनआफ्रावावाकोदकीरमावत्नगईःतवराजालेपनिआफ्राससुराछेईविदापनिनमागिआफ्राराज्यमागया
 तवचन्दुसुरिवरानिलेआफ्रापुरुषकोदेशाकासमचारवुऊनमानिसरुपठाईन्ःतवयकदिनमाववरआईपु

राम

॥ ६६ ॥

लिसुनाई ला भनि भन्दाः येति सुनि प्रभा कति लाई निद्रा भयो ॥ ॥ ईति श्री मुकुटा क्य वालिस् कथा ला संगः
रुसमाप्त ॥ ४० ॥ फेरि भोलिका दिन मा प्रभा वति भन्देः हे सुक रि जो को कुरा क सो भयो भन भन्दाः तव शु
क भन्देः हे प्रभा वति ता हा पदिः चन्द्र मुखिरानि गभिनि भईरः श्री गौरि को आ ज्ञा ज सो अति रामोः सबल दिन ले स्त
जुक्त भयो को पुत्र जन्मोः तव आ फ्रा बा बा व जस्य वर भन्देः हे पुत्रि ति वालय का बा बा को को भनि भन्दाः तव चन्द्र मुः
खिरानि भन्देः हे पिता रु जुर ले रुत पता उनु पदेनः ते स वालय को बा दुः ते से वालय दे या उ ला भनि भन्दा दुप ला गिर
ह्या ॥ ता हा उ प्रा त्र ॥ ति वालय को नाम कर्न गरिः बुद्धि कर भनि रा व्याः ता हा पदि ति राज कुमार लाई चुडा क र्म गरिः ध
नु विद्या सा त्र विद्या सि काईरः तव संपूर्ण विद्या जान्या पदिः ति राज कुमार भन्देः हे माता मेरा बा बा को को नाम क्या को
अथ बा सो री से रुन भयो कि छ दे छ न भन्दाः तव चन्द्र मुखिरानि भन्देनः हे पुत्र मेरा प्रति ज्ञा ते ले सिद्ध गरि दि न्यो भयाम
भन्देः नदि न्या भयो क्या प्रयो जन छ भनिरः तव पुत्र भन्देः हे माता तु मा दु द्याईः तु मा प्रति ज्ञा पु न्याई दि न स कि न भन्या मै
ले जि उ ना को क्या प्रयो जन छः नि श्रय त पा त्रि को प्रति ज्ञा पु न्याई दि उ ला भनि भन्दाः तव माता भन्देनः हे पुत्र ते रो पिताः तु
रंग ना द दे स क फटि कर जा कुनः अव ते ले त नै त जा का दा म ले जु ता कि निः ति नै त जा का मु ष मा जु ता ले सा ट वो ट रु नि

मैलेदियाकोविहोरालाईदिईः राजाकोविहोमदेउत्पाउनुसक्यामेरोप्रतिज्ञासिद्धभयोः तलाईमैलेजन्माया
 कोपनि साफलेभयोः येति तैलेगनुसकेन भन्या तलाईमैले जन्मायाकोवैष्णोभयो भनि भन्दाः तवराजकुमार
 बुद्धिकर भन्दाः रुमाताउसो भन्या रुजुरकोविहोदिनु रुवस भन्दाः तवचन्द्रमुखिरानिले आफ्रा छोराकाः
 हातमाः जंवर कागत सोपिदियाः तवराजकुमारले दुई वस्तु लिई आमा लाई नमस्कार गरिः आफ्रालाई वरलिई
 बुझचारिको भैषलिई ग्याः तवजादा जादा फटिकरा जा कावेराहित भया कारा जामानिक चन्द्रकोदेशमा पुक्या
 र तेसदेसमा भगवतिकावलथियो तेसैदेसलेमा वास गरिरा तविको योरः अस्तान सध्या तर्पन गर्ना निमित्त नदिमा
 गया तेसै देलामाः त्यो देशे कारा जा का पुत्रि पनि अस्तान गर्न आईरः राजकुमार बुद्धिकरलाई देखि र अन्योन्य रूपी
 भयो रः राजपुत्रिलाई कामातुर भई भगवान का देवल भित्र गईः तिराजकुमार पनि तर्फि गयाः तवराजपुत्रिले देवि
 को भ्रुमुति गन्या जसो गरि सिलोक वाचन लागि ॥ ॥ कोदेशाकस्य पुत्री कुरुतु पुत्र्या जात त्वया कः कुले किं
 कार्य आगता त्वजननि पितरो काचना म्मा वदामि ॥ १ ॥ अस्यार्थः रुमहापुत्रवतु आदेसको नाम क्यारोति
 निकत्ता छोरा होति मा माता पिता को नाउँ क्यारोः तमा जात क्यारोः मलाई सुनाउँ नुपर्छ भनि रः तवराजकुमार भन्दा ॥ ॥

॥ ६८ ॥

नामोदेशातुरंगनादस्फटिकराजाधिराजासुत ॥ कातावकुं कथं त्वया श्रुतस्तेवाला मना अकुल ॥ १ ॥ अर्थः हे सु-
न्दरितुरंगनददेशाकाफतिकराजराजाको पुत्रमकुं ॥ हे कातातेले मनाई क्या करने सोधेउं भनि भन्दाः तव राजपुत्रिले के दिन बोलि
यो कफु काईः राजपुत्र के रि सु सु कला सिवो कफट्कारि के रि सो पवाधिः तव आक्राद्वीर गई धना श्री भामसविले आई डोकन यठाई
तव सविले राजपुत्रलाई रानिको कोठामा दाकिल गिः तव राजपुत्रीले राजपुत्रलाई चो कदिईः फुलको माला गला मालाई दिईः तव
राजपुत्र भन्दः हे सुन्दरितेले धैर्य गरि वस्यासः मतुरंगनादेशामा जाईः फटिकराजामेरा बाबाको मुखमा साट चोट जुत्राले रानि आ-
उला भनि भन्दाः तव राजपुत्रिले नो देशाको कुरा सब सुनाई भन्दः हे मराराजति धना श्री सगे पठाई दिईः तव तुरंगनाद देशा-
मा गेई धना श्री को सानिमा छेउं भन्दः हे सानिमाई रानारत्न प्रभाराज कुमारिको स्वामि हुनः नारादन भनिकसे लाई भनु छे-
नः तिमिले दरबारमा जो भयाको समचारई निलाई सुनाउनु पर्छ भनिः आफु फर्कि गईः तारापछी भोलिको दिनमा धना श्री को
सानिमा भन्दः हे राजपुत्र आजु रानासा देवलाई जुत्रावनाउनु पठायाः तव सा देवलेः देवमारमैले लिन पठायाको वेला मा सिद्ध
गर्नि राव्याः तलाई सासना गरुला भनि पठायाः तव वमार गया पोछे ते सलेः मलाई माछ कि माई न केरुः आजकसे लाई पठाउं दि-
न भोलिमात्र पठाउं ला भनि भन्दासु भनि सुनायोः तव राजकुमार बुद्धि कर ले त्यसै दिन को सांरुमा वमारका घर गे भन्दः हे व-

मारसादेवजुकाजुतामैलेसिध्याईत्याउनुपछभनिआजाभयाकोछभन्दाःतवचमारलेवाडो जुतासिध्याईदियोःतवदुधिकरलेजु
 तालियोपछिभैछन्ःकेवमारजुताकोदामभोलिराजाजागेहुनुभयापछिविजिगरिदिउलाभुनिभन्यारःतवचमारलेरु
 वस्भनिभन्यो॥ताकाउपात्ररूपभादतिःतिवुद्धिकरलेजुतालिआफ्राडेतामागयाःतवमैलिदिनमातेसवमारलेराजा
 जागेहुनुभयोकिभनिकेनजादाःवराजाजागेभईःज्यालबोटकेर्दाःवमारलाईदेव्यारःसाध्याःतवचमारविजि
 गर्छरिजोसादेवलेलिनपठायाकोजुताकोदामलिनुआनांभन्योःतवराजालेआफ्रापुत्रछेउसाधनपठायारःपु
 त्रभन्धःमैलेलिनपठायाकोछैनभनीपठायाःतवराजालेःवमारलाईभन्धःकेवमारसादेवलेतछेउजुतालिनपठ
 याकोछैनभन्योःतैलेठाटिदामलिनआईस्भनिभन्यारःववचमारतोईकनभन्धःरुरिरिभ्रनकमाईआपुले
 वाननपायापछिःयेस्राज्यमागरिपकुरुकनकसोमरिनिर्वाकाकोलाभनिभन्याकोसुनिःराजालाईकरुनाभयोरदा
 मदिईपठायाःतवराजाआग्यागछन्ःकेपुत्रादिमंत्रिको जुतालिन्यावाहिकभ्रुकसेलेरात्रिमावाहिरनित्कनुछेनःर
 जपुरुषकोपुत्रभयादरवारमाभ्राईःसादेवलाईभेटिजानुसक्याविरकोभनिकुईकिलाईदेउभन्यारःमंत्रिलेरुवस्म
 लाराजभनिकुयिकिफिराईदियाःतवरात्रिमा राजकुमारलेसिपाहिरुड्डाकिदवीरकावरिपरिवीकिराविआफुयकः

बोक मावस्था: तव चोर रूपि राजकुमार अर्द्धरात्रि को समय मा: बाहिर निस्करा मगधु मा केन जाया सवे ठाउँ मा सिपाहि। सुत्वा को देखि: क
तावाट जाउँ भनि चित्त ना गरि गया: ते सवेला मा बर्ब कोवाटो मा को दिन भया को देखि: ते सैवाटो गरि भित्र पसि: राजकुमार का अग्र माग
मा: तव राजपुत्र ले देख्यार भन्छन्: के म हापुत्र वत को को सभन्दा: तव चोर रूप भन्छ: म चोर हुं क्यान: क्या भन्छ सभन्दा
र: तव राजपुत्र को धमई तरवार लिई मारु ला भनि लगा रिल ग्यार: त्यो चोर रूपि भागेर भित्र को बोक मा गयो
त्यो बोक मा यक पोषरि थियो: तव चोर ले पोषरि का परवाल को ई त लिई: पोषरि मा घसालि दियो: फेरि आफ्ना
प गरि पनि माऊ मा पारि फालि दियो र: अरु मेरा जिउँ गयो भनि वरा सव गरि कराई: ये काटि र लुकि र ह्या: त
वरा जपुत्र ले चोर पोषरि मा छ भनि: रुडै गरि वस्त्र आदि: मोटि का माला: कटारि: छादि पोषरि मा गया: तव ति
राजपुत्र पोषरि मा जान्ना वि ति के: चोर रूप आई कन: तिरा जपुत्र को वस्त्र आदि: मोटि का माला लाई कटा:
रि भेरि जुत्ता लाई: बाहिर निस्को सिपाहि रुत लाई भन्छ: के सिपाहि को चौडो गरि ति मि रुत भित्र का पोषरि
मा गई: ते सै पोषरि मा को चोर लाई टुगाले हानि मार: मैले बावा लाई बवे र दिन जान्छु भनि निस्को: तव सिपाहि
रुत ले रुत स: सारु वज्रु भनि भित्र गई: पोषरि मा का राजपुत्र लाई: टुगाले हानि मार: यक जना सिपाहि म

रुके गले राजा का रुजुर मा गई विनिगई: दे मरु राज: सा देव ज्यु का मर्जि व मो जि म: रुमिले पो धरि मा वस्था को
वोर लाई ठं गले रुनि मा यो भनि मन्दा: त व राजा फटि क: काम न मा अति रु र्व माने गरि के न गया: त व आ फा
पुत्र लाई मारि रा व्या को दे वि: म रु वि ला प गरि: अग्नि सत्कार गरि: स व क र्म ज्या वा रु न्या गरि: म न मा वरा
गो क गरि व त्या ॥ ता रु उ पा त्र ॥ रु प्र भा व ति: फेरि वोर ले रा त्रि भया प छि: राजा का रु ति सार मा जाई: रु क:
पा यो: रु सार स्य न मा रु त: रु ति वा डे यो लि प ठा न प ठा या त लाई मा रु ला: वा डे या रु वोर आ यो भनि: राजा:
को मर्जि भया को छ मन्दा: त व मा रु त मन्दा: ति मिले क्य कुरा ग न आ यो: ति मि को को मन्दा: त व वोर मन्दा
रु मा रु त म मन्दा ये च र मं वि रु न प त्या या यो राजा को वि फो ले भनि: मारि आ या को राज पुत्र को छु रि आ फा:
लि क न भ छ: रु मा रु त राजा का मर्जि मा नु छ मन्दा छा डि दे: रु ई न मन्दा न छा ड भनि: वोर रु प राज पुत्र को
ध गरि गया त व मा रु त ले छु रि रु रि राजा का वि फो को भनि म त्रा रु ति छा डि दियो त व फेरि: वोर ले यो रु रि अ:
सा व थु का दि ठा के उ गई क न घर को मु नि व सि मन्दा: रु दि ठा मा रु त रु रु ले: रु ति छा डि प ठा या: त त्कार न ले ति नि रु रु
लाई अ ले रु दि षा ना मा रा व नु प छ भनि: म रु राजा को रु रु म भया को छ भनि राजा को क टारि वि फो ले उ भनि क टारि

दातमाराधिरात्रिआयोभनिभाशिरयो॥ ताकाउं प्रातः केप्रभावातिदिठालेकेनगयारः कठारिदेविः राजाको
चिह्नोकोभनिमाहुतरुत्ताईः वन्दिवानामाराधनं जादोमाकातिलेउंत्पातगन्याकोदेविः अत्यंतको
धनईः माहुतरुत्ताईसमातिवन्दिवानामाराधनं लग्यारः वन्दिवानामाराधिसक्यापधिः राजाकेउंवित्रिग
नगयाः देमसाराजकेजुरकामर्जिमाफिकमाः माहुतरुत्ताईवन्दिवानाराधिआमोभनिभन्दाः तवराजभेद
देदिठामैलेभन्याकोछेनः क्याकारनलेः वन्दिवानामाराधिसभनिभन्दाः तवडिठवित्रिगछेः देमसाराजये
ठामानिसंप्राईः देदिठामत्राकात्रिछाडिपठायेछेः तस्कारनमाहुतरुत्ताईवडिवानाराधभनिः माकाजाकोअधि
भयाकोछेः नपत्यायाचिह्नोलेउंभनिभन्नआयातवसामिलेपनिकेनजादाः कात्रिपनिछायाकोदेविः रुजुर
काचिह्नोपनिदेव्यारः सामिलेवन्दिवानामाराध्याकोकोः रुजुरवाटदिईपठायाकाचिह्नोकेनुंरुवसभनिराज
पुत्रकाकठारिः राजाकाअग्रमाराधिदियाः तवराजलेकठारिदेविः राजाकेअटिविलापगरिभन्नलाग्याः केस
पाकिहोमाहुतरुत्ताईडाकिल्याउंभन्दाः तवसिपाकिरुत्तालेः माहुतरुत्ताईडाकिलग्यारः तवराजभन्दाः दे
माहुतरुत्तालेहोतिमिरुत्तालेकात्रिक्यानछाडिपठायोभन्दाः तवमाहुतरुत्ताः वित्रिगछेः देमसाराजकेजुरकानिसाना

लिईयेकमानिसग्राई: चोरआयोसुत्रिछोटिपठा: नपठायातिमिरुल्लाईमार्तलाभनि: मरुतानाकाहुकुमम
 याकोरु: नपत्पायाचिकोलेभनियोसुरिदिईगयोभनि: राजाकाअग्रमाराधियो॥ताहाउप्रात्र॥ देप्रभाकति
 आसुपुत्रकासुरिदेवि: राजालेसुत्केराहारीभंछु: हेमाहुतकोहीत्रिलाईवाधिरावभनिपठाया: फेरिमत्रिला
 ईभंछु: हेमंत्रिभोलिकोरातिमा: मेराववनविनाकोहिवाहिरनित्कनुछेन: जागनीगरिआफ्राघरमावछु:
 मैलेगवाहारमागदामासवैनित्कनुपछभनिचुईकिलाईदेउभनिभन्दा: तवमंत्रिलेरुवसमरुताजभनिचुई
 किलाया: तवचोररूपीराजपुत्रकोमनमाचित्रनागछेन: नासनुपनिननासनुपनिआजकोरात्रिमाभयोभनिआ
 फ्राघरपटिलाईभंछु: हेघरपटिआजुमालाईदुईधानिखुदोकिनिल्याईदेउभनिभन्दा: तवघरपटिलेरुवससा
 रुवभनिल्याईदियो: तवचोररूपराजपुत्रलेआगमाखुदोपति: येउटाडोरिलिईरात्रिमागईवडिरोगिरायाऊईक
 राईरह्या॥ताहाउप्रात्र॥ देप्रभाकति: तिकतिकराजातैसैपाटिमाग्राईपुछार: राजालेतिनिलाईदेवि: त्योकोकोभनि
 सोध्या: तवराजपुत्रभन्छु: हेमरुतजधर्मिकोहिहुंभन्यो: तवत्कतिकराजालेछाईहेमार: चिटोलाग्यो: राजाभ
 न्छु: हेकोहियोपोडावाधिजोछुहेरिडियासभन्दातव: बुद्धिकरराजपुत्रलेरुवस: मरुतजभन्योतवराजालेपाठि

(७७)

॥७७॥

काठाममा योडा काधि: चोरखोजनुगया ॥ ताका उपात्र ॥ रुपभावति: ति चोररुप बुद्धि कर ले पा सो दनाई घोडो का पि
ठमा फिजिराव्या: टुप्पा मात्र आफु ले समाटिराव्या: ताका पछि राजा फर्के आइर: घोडो चर्जा मा गत्तामा जोरा पन्या वि
त्रिके: चोररुप ले डेरि धेरै चिरा जालाई लोटाई पाटि का था ममा बाधि मन्द: के लोक को म्याल ५ ट केर या का आउनु
पदेन: कामा साहेब जुलाई मार्ग्यो चोस्नाई जुताले कानु छ कि छैन मन्दा: तव प्रजा कुरु ले छ म हाराज मनि वित्रि ग म्यार
फेरि चोररुप ले राजा को कानमा सुत्त सुत्त मन्द: के राजा तुम्रो छोरो लाई मारि दिया को समज्छ कि: या का के हि मेग्दा
कारमा म्यात लाई पनि मारि जाला मनि मन्दा: तव राजा ले पनि त्रास मानि चुप लागिर ह्या: तव चोर ले राजा को वस्त्र स
वै छोडाई लिई आफ्ना मरुतारि ले दिई पठाया को सुन को यंत्र: राजा को गलामालाई कागत्तु पिमा बाधि: मुखमा
सात चोट जुताले कानि: रात्रि विषये मा घोडा बठि रानि रत्न प्रभा छेउ ग या ॥ ताका उपात्र ॥ रुपभावति: ति रा
निरत्न प्रभा लाई पनि: पुरुष को वस्त्र लाई: घोडा मा चुराई वन का बाटो गरि: आफ्ना राजे मान्ना दावना त्र रमा
राता विरुया र: बुद्धि कर त ज कुमार ले अस्त्र नादि गरि वरा वंग ले जा दा भया: ताका पछि त्यति कुरा जाले पनि सम
तल्लो कुरु ललाई फाकि: समस्त प्रजा कुरु लाई सब दृता त सुनायार: प्रजा कुरु ले बाधिराव्या को डेरि को ॥ ता

हापछिराजाले आग्रागला माको येवः तुपिमाको कागत के यार मन्धुतः करि करि कतो आ श्रय्य आ फनु कर्नि आ
 फनु कर्तव्यः आफनु सुवः येति थोक संजुक्तु नाले ये तो फजित पायाः धि कार नेरो जिब भार संग्राम माः मात्र आफ
 नामु वले भिष्म कनः अर्जुन ले मा यो ध्योः मलाई पनि त्ये तो भय छः अर्द्ध का गरुः यउ ता छोरो म न्या पनि यो
 ठा छोरो त्ये स्ता बुद्धि मान छु दे छ भनिः मंत्रि लाई डाकि मन्धुः के मंत्रि ला मिले ये से वसि कन कु दे न क्यानः
 न्याः रावण्य पुर दे श माः मेरो रा निवन्दु मुत्ति वरः तन्को पुत्रः ति दु वें लाई बाडे डा कन पठाउ भनि वस्था को वें ला
 माः रुद्रा गपुर दे स का मानि क वन्दु रा जाले ग्या कार मा गन पठाया त व दु त बित्रि गर्दः के म हा राज फटि करा ज
 मानि वन्दु रा जा कि पुत्रि चोर ले करन गरि ले गयोः तत्कार न रुजुर का क्रि पा भया सि पा दि पठाई दिन रुद्र सम
 नि वित्रि गरि पठा या को छु भन्दाः त व फटि करा जाले आ श्रय्य मान्याः को ठा मा को राज पुत्रि सुद्धा चोरि ले जानु स
 ल्याः ते स्तो परा कर्म ति ने को को लाः ते को विर छु क सो गरि संग्राम गरु भनि चित्र ना गरि मन्धुः के दु त रं ग हा पनि जो
 भया कार थः सि पा दिः ला धि त या र गः रः म प नि ता ला आ ई पु कु लारः भेटि स गे जाऊ ना भनिः आ फ्रा रा ज्य मा जो
 भया को सि पा दिः ला ति थो डार थं त या र गरिः राजा गयाः मानि क वन्दु रा जा संग भेट गरिः दु वें राजा रावण्य दे

समासं ग्रामगर्नगया ॥ ताकाउं प्रात्र ॥ देप्र भावतिः तिवोर रूप भयाका बुद्धि कर आक्रारा ज्यमापु किः आक्रा
मरुतारिको दर्शनगरिः सवृत्ता त कुरा कदिः आक्रा वाको कोचिको सर्वे चोरारत्नः प्रभासमेत आक्रा आ
माको हातसोपि भन्दः देमातायो कन्याः मानिक चन्द्रराजा कोपुत्रिकोः त्योसितमेरो कबुल भयोः तत्कार
रातपाई को रुपा भयामलाई कन्या दानदिनु रुवत्त भन्दाः तव चन्द्रमुखिरानिलेः अति रुच्यमानगरि आ
क्रा खोरालाई कावमाराधिवु चनगरि भन्दिनः देपुत्रतेरा बाबाले विवाहा गन्याकारानिको खोरा देविधि
त्कि भन्दाः तव पुत्रवित्रिगर्छः देमाता तेस्ले मलाई माने भनि आयोः मलाई अतिरिसउं ट्यो रउं सेलाई म
रि आनो भनि भन्दाः तव मरुतारिको मनमाहाः अति आनन्दगरि भन्दिनः देपुत्र अवते स्लाई मान्याका
निमित्त कामिले अतो व अह्मान गर्नु पयो भनिरः ताकाउं प्रात्र ॥ देप्र भावतिः भोलिको दिनमाः फटि क
राजारः मानिक चन्द्रराजा दुर्वै मिलिसं ग्राम गर्नुः आयो भनि ववर आयोः वज्रसेनराजा को मनमात्रासमानिः आ
क्रा देसको पंच बाहु लो करिः वित्रि गर्नु जानुला ज्वा भनिः बुद्धि करराज कुमारले सुन्यारः आक्रा वाज्याका रुजुरमा
आई भन्दः देवाज्याधिकारकोः क्षत्रि भई ते सो वासमानु छेनः तिमि रुरुस गमजुध गरुला भनि बुझोयार आ

मा माता दे उं जाई भन्तः के माता फटि करारः मानिक वन्दु राजाति दुवै मिसिः कामिसित जुद्ध गर्नु आई पुक्या भनिः
 भन्तः तव माता भन्ति नः के पुत्र तैले सें ग्रामे मा जानु दठिया छ जाउं तैरा वा का लाई मात्र नमा न्यासः तैरा वा काम न्याप दि
 मरांडि कुला भनिन फेरित त्र प्रभाले के स्वाभि मेरा वा का लाई पनि नमार्नु कोलाः कान भन्या मेरा वा काम न्याप दि तपा
 मो लाई के न्यादान को देलाः मेरा धर्म पनि नास कोला भनिः वित्रि गरिः तव बुद्धि करार ज पुत्र ले मार्या छैन भनि
 रथ मा चरि समस्त सिपाहि तयार गरिः तिरा जा फरु का सन मुख गर्ईः गौर्या सत्प्रकार गरिः वहुत से न्य
 मान्याः त्यो देखि राजा फटि करार जाले ठुलो सद्य गरि भन्तः के पुत्र तसित जुद्ध गर्नु आया को को ई नः तना
 ईलिन आया को पो रु भनिः रुतियार छाडि वरा वेग ले गर्ईः आका पुत्र लाई अगालो कालि भन्तः के पु
 त्र त धन्य र के छः तैस आमा को गर्भ पनि धन्य र के छः तैरा पुरुषार्थ पनि धन्य र के छः तैरा आमा को
 बुद्धि मैले तो त भया को पनि जानिन भनि परत्यर करार गरिः तस्य न तहिः भोजन गरि वृत्ताः ताला
 पछिः भोलि को दिन मा वज्र स्यन राजा छे उं विदामा गि स्फटि करार ज राजाः मानिक वन्दुः यक कालि मा
 चरिः चन्द्र मुक्ति रानी रः राज पुत्रि रत्न प्रभाये कपाल कि मा चरिः राज कुमार बुद्धि करः यक कालि

28

28

माचक्रिः हृद्योगपुरदेशमापुकनगयारः तारुमानिकचन्द्रराजाले आक्रापुरत्रिरत्नप्रभाः बुद्धिकरराजकु
 मारः नोईः कन्यादानदियाः तारुतेतिगरिसक्यापदिः फटिकराजारः बुद्धिकरराजकुमारः दुवैजनालेमा
 निकचन्द्रराजाछेउदिसोमागिः आक्राराज्यमापुकनुगया ॥ तारुउप्राते ॥ बुद्धिकरराजकुमारलाईः राज्यत्र
 नित्यवदियारः मरुआनन्दः सगवस्यानयाः देप्रभावातिः अरुअस्त्रिरुतकोतेतोबुद्धिः पुरुषलाईजु
 तालेकुटाईः फेरिबुत्तिगराउनुसामर्थनयाकोः तिम्रोतेतोबुद्धिभयाजानुछेः नभयाक्यानजानुः धैर्यगार
 ररुभन्दाः यतिसुकिन्दुवाकेषुः प्रभावातिलाईनिन्दाम्यो ॥ ॥ इतिभुक्तवाकेयेकवालिसकथाकासमा
 प्रभुम ॥ ४९ ॥ अन्यदाप्रभावातिभुष्टिछति ॥ भुक्तेनोक्त ॥ देप्रभावाति ॥ रेनुकाअस्त्रिलेआफ
 नापुरुषलाईजवापदियाजतोदिनसक्याजानुछेः नसक्याजानाकोप्रयोजनछेनभन्दाः तवप्रभावाति
 लेः देभुक्त्योकराकसोकोभनभन्दाः तवभुक्तभन्दाः देप्रभावातिसुकरिसाबरिनामदेसमामाकासेनराजाधि
 याः तिराजालेअलिप्रिकानगरकाः सुरत्यराजाकापुत्रिकेदयिनिनामगन्धकीः विवाहागन्यातिनिरुत्तुअतिनि
 त्याकाधियाः तारुउप्राते ॥ येकदिनराजामन्दः देसुन्दरिदृन्दावनमाखेलनजाउरिडभन्दाः तवरानिलेरु

वसुमहाराजभनिः दुर्वैजनादृन्दावनमागईः नानाप्रकारलेकिडागरिख्यल्याः येत्प्रकारलेवेसिकनः परि
श्रमतेयेकरुयमुनिः सितलवायुतापिवस्याः तेसवेत्तामाराजभंछः केरानित्योदक्षमाफलिरह्याकोफलकति
कोलाः तेनेजान्दछस्कीभन्दाः तवराणिभन्दिन्ः केमहाराजः राजाकादृय्यलेउत्पत्तिभईकनतेतिपनिभैजान्दा
जिउनाकोक्याप्रयोजनछभनिरः तवराजभन्छः केरानिउत्तोभन्दाः मरुयचरुफलटिपिगनिहेतुलाकति
छभनतवभन्दाः तवरानिलेप्रध्नकेरिभन्छः केमहाराजासुनुद्वस्ः त्योद्वमाफलआठरुजार ट००००
घारवटा॥११॥ छभनिभन्दाः तवराजालेद्वमाचरुः फलटिपिगनीहेदाः रानिलेभैजान्तोः तिफलमयोर
येकवटामुषमात्तुकाईभन्छः केरानितैलेभन्दाकोमायकपुकेनभन्दाः रानिफेरिप्रत्तिहेरिभन्छीन्ः केम
हाराजक्यानः लवारीकरागनुकुछः रुजुरकामुषभित्रकोक्याकोभन्दाः तवराजालेआश्चर्यमानिरुवका
टवदिभन्छः केरानितैलेकसोगरिजानिसः मलाईपनिसिकाईदिनुपछभनिभन्दाः तवरानिभन्दिन्ः
केमहाराजः तेत्तोकरानगनुद्वस्ः लोग्याकागुरुः त्याधिभयापदिः परवक्त्रिलेक्याभनः भन्दातवराज
भंछः केरानितैरागुरुकोकोः मलाईकुरुमपनिसिकनुजान्दुभन्दाः तवरानिकदपिनिभन्छः केमहारा

जमेरा गुरुताः लवरा संभुं दुको घोरा होः तिने छे उ सिकन कानु रु व सु भनिरः दे सुन्दरि समुद्र का छोरा लाई क सो गारि
 मे तुला भन्दाः रानि भन्दा दे म कर राजः लवरा समुद्र दे उ गईः ये सो भन को लाः दे समुद्र त घो पुत्र को मित्र पुत्रि से के
 दि कुरा भनि पठा या को द मा धि आ उ नुरु व स भनरः मा धि आई के न त पाई स ग भेट न आ उ लाः ते स दे ला मा मे
 रा ना उ गरि मेरा अस्त्रि हो भन्दा रः तिनि छे उ शास्त्र सि काई दे उ भनि वि त्रि गरः सर्व शास्त्र सि काई दि न भनिर रा
 जाले ल उ भनि शास्त्र सि कन भनिः समुद्र छे उ जा दा भयो ॥ ता का उ प्रा त ॥ दे प्र भा व तिः रा जा समुद्र मा पु कि भ
 दः दे समुद्र त पाई को पुत्र लाईः मित्र पुत्रि ले के दि कुरा वि त्रि गरि पठा या को दः दर्शन दि नुरु व स भनि भन्दा
 त व समुद्र पुत्र ले बा स्मन का रूप गरिः राजा का अग्र मा आईः क्या भनि पठाई भन्दाः त व रा जाले बा स्मन रा रूप स
 मुद्र पुत्र का वर रा मा धो क दि ई भन्दाः दे मित्र का वा क दर्पि नि नाम राज पुत्रिः मेरा स्वा छि हो रु रि सालि दे सका
 मा हो से न नाम राजा म रुः अ व त पाई ले मेरा उ प का र स मेरा उ मर अनु ग्र रु रा धि जो ति क सा स्त्र प्र अ ई त्या दि म
 लाईः सि काई पठा उ ला भनिः समुद्र का ति र मा दे रा व नाईः शास्त्र सि काई रा ध्या ॥ ता का उ प्रा त ॥ दे प्र भा व तिः
 राजा शास्त्र सि कन ग या प धिः ये क ठु लो पु न्य ति थि प यारः क दर्पि नि रा निः त म क र्नि न दि मा स्नान ग र्न गईः अ

॥ ७५ ॥

१६४८ म ति ॥ ज. ७७ मा को पु नि स मु ५ ॥ ज का छो पु ने को न ॥ १६ हो का ई ५०५

स्नानगरि कर्कि आउं दामाः चन्द्रचंद देस कोरा जादि परा जाले चार जना सगि बाहु लोगरि कसे ले चालन पाई
न्यागरि तदि अस्नानगर ला भनि ते से नादि मा अस्नानगरि आउं दा ते से देस मा पुक्या ते से वेला मोरा जग रुनि
त्र कंदर्पि नि जान ला गदा रानि को कुकु वा दे वि कोट बाल पुत्र भन्धु तिरानि को कुकु वा कस्तोरा मोर दे रु देर त्यो
कुकु वा ही दय मा रा वि एक परुर संम वस्त्र पाया कति को सु वसु वदु दो को भन्धु तव तं वोलि पुत्र भंछ देस
गित्य सो तो हो ल वाग जाई फल आदि अनेक सुगंध वस्तु वाई एक परुर संम चंदन गरि वस्तु पोसु व हो भन्धु तव मं
त्रि पुत्र भन्धु देस गि हो ते तो क्य सु व तत्का अस्तन मर्दन गरि वस्तु पाया पोसु व भन्धु भन्धु तव राजा भन्धु देस मं
आदि हो अस्तन आदि मर्दन मात्र गरि वस्तु ले क्य सु व हो ला येक परुर संम ते से छे उ नग भई ना ना प्र
कार ले कि दा गरि रस लिन पाया पोसु व भन्धु भनि चारै जना ले कुराग न्या को रानि ले सु निर आ प्रा स वि ला
ई भन्धु ती रा रै जना मानि स लाई कसे ले चालन पाई लुकाई ल्या व भनि भन्धु तव स वि ले रु वस्त्र भनि चारै
जना लाई लुकाई राजग रु भि व रा वि ता रु उ प्रा त ॥ रु प्र भा व ति रा त प न्या म दि कट बाल पुत्र लाई डा कि भन्धु
न रु म रु पु रु व ते ले मे रा कु कु वा रु द य मा येक परुर संम रा वि वस्तु ला भ भनि धि स ते ति सि वा ये अ रु के रु

गरिस नन्याः तेरा छा ला का तुला भनिः कुरुवाये कपूर स मराधि बाहिर पठाई दियोः फेरि तें वोलि पुत्र लाई डाकि
 भन्दिनः के मरु पु रु व ते ले चुं म्वन गरु ला भन्या को कोः अरु चुं म्वन बाहिर कः अरु केहि ग न्या मा रु ला भनि
 एक प्ररु र स म्म चुं वन गराई ते स लाई पानि बाहिर पठाई दियोः फेरि मंत्रि पुत्र लाई डाकि भन्दिनः के मरु
 पु रु व ति मिले अत्त न म र्दन गरु ला भन्या को कोः लौ अत्त न म र्दन गरु नुः सि काये अरु केहि ग न्या मा रु ला भ
 निः चो ला फु का लि दि ई क नः प र स म्म अत्त न म र्दन गराई बाहिर पठाई दियोः फेरि राज पुत्र लाई डाकि भन्दि
 नः के सा र्खे व अव रु जुर को जो ना तर रु स ग ई क्षा छ सो प्र कार लेः स भोग गरु रु व स भनिः बरु सै मा नि आ
 प्रा अत्त न रा धि दि ईः तत्ता स म ये मा रा ज पु त्र को म न माः धै र्य अ धै र्य भ यो रः कं द र्पि नि लाईः आ गा लो ला
 लि ई कि दा ग न्या ता रु प धिः रा त वि ला यो रः रा ज पु त्र बा हिर नि स्की को ठा बा र मा धि दा ला ले व्या ॥ १ ॥
 रा तो प य र नो कु सु म सि र ग ज मु क्त लि को ॥ पान कु व र ने चुं वन कि को छि प कु व र ने स व र स लि को ॥ १ ॥
 अ स्पा र्थ ॥ रा तो ना म छे ई गो डा प थ्योः कु सु म सि र ले कु व म र्दन को र स लि योः पान कु व र ले चुं व न को र स लि
 यो रा ज कु मा र ले स म त्त स रि र का र स लि या भनिः ये सो प्र कार ले दा ला ले वि ति वा रै ज ना आ प्रा रा ज्य मा ग या

ताकाउं प्रातः ॥ रुपभावतिः तिराजा सात्प्रसिका उं न जान्यामहा सेन राजालेः आक्रागुरु दे उं वि दामा गिरः तव स
मुन्दु पुत्र भन्दः रुपमहा राज रुजुर कारानि लाई यो चार वटा ४ रत्न ल गिदिनु कोलाः रुप जुवाई वाटो मा पाता ल
कन्द नाम बनमा अतिठ गयो टा छ तेत्का छोरा छो रिति न जना ३ छ छो रिको ना उं भन्या रेनु काः रुक १ छो
रा को ना उं १ भन्या का ग रुक १ छोरा को ना उं मुनु क्षुः तिनै रुत ले रत्न काला ल व ले तु मा जि उं लिन पनि
वेर छेनः तिमिले ते सो गरिले जान स रु न्या दे नो भनि दा रु ना का धे मा को मा सु काटिये करत्न रा वि दिय
या उं का ध मा रा वि दियाः फेरि दुवै वटा दुवै गो रा मा ते से गरि रा वि दियाः ये तो प्रकार ले चारे ठा उं मा चार वटाः
रा वि वि दयाः रुप भावतिः ताका उं प्रातः ॥ तिरा जाले गुरु लाई नमस्कार गरि आक्रा राज्य मा आ उं दाः वाटो
मा ति चोर रुत्न राजा दे उं रत्न को ज्वा ला दे विः का ग भन्दः रुप पिता ठे रे द र्थ लिईः ये क पुरुष आ यो भनि
सु ना योः तव दा वु ले आक्रा मनु खे छो रा लाई भन्दः रुप पुत्र सत्प्र अत्प्र लिईः ते स म रु पुरुष लाई मारिः द र्थ
लिई आ उं नु प र्छ भनि भन्दाः तव पुत्र ले रु व स भनि रो जा आ उं न्या वाटो मा वत्न ग यारः तव राजा ते से ठा उं
मा आई पु क्यारः ते स चोर ले सर प्र कार ग न ला ग्योः फेरि मनु मा चित्त ना ग योः ते स्छे उं के रु वस्तु छेनः कस्तु

नदेविद्यानमारुभनिवावुदे उभनगयोः देवावाविनावस्तुनदेविमानिसलाई क्यानमारुभनिवा
वुदे उभनिकेहिगदोकोछेनभनिभन्दाः तववावुवाहिलेवठियाभनिः राजाभयाकाठाउमागई
भन्दाः देमरुपुतुषयसोअरन्यवनमारुः काकावाटोअउनुभयोभुनिः आकाघरडाकिलगिः आ
कापुत्रिलाईभन्दाः देरेनुकातिमरुपुतुषलाईविक्षाउनाः तयारगरिदेभन्दाः तवरेनुकालेविक्षा
उनावक्षाईदिईः देप्रभावेति॥ ताकाउपात्र॥ रात्रिकासमयभयापदिभोजनगराईः तिराजालाईवाटमासुतनपठाई
रतवलुञ्जभन्दाः देपुत्रिलेनुकातेसपुतुषसंगसुतनजारः तपुतुषलाईनिन्दाभयापदिः तपुतुषलाईमारितेस्केउजो
भयाकोवस्तुलिआयाभनिपठायोः तवलेनुकालेवातिवालः राजासुत्याकाठाउमागईः राजालाईठोकेदिईसगेसुति
तवराजालाईअधैर्यभयोः रेनुकासंगसभोगः गरिपरिष्वसलेराजालाईनिन्दाभया॥ ताकाउपात्र॥ राजानिन्दा
भयाकोरेनुकालेचालपाईरः उठिकनराजाकोकातगोडाटपिसमेतवाटकाचारवुछामावाधिः राजाकोसरिर
मादर्थछकिछेनभनिदेरिः केरिवस्तुपनिदेव्यनरः वित्रैनागर्हविनादर्थलेयत्लाईमान्याक्याकुंछभनिः रा
जालाईउठाईकनभन्दाः देमरुपुतुषदर्थकाकाराविआईसः मलाईकरुनुपछेनकल्यातेलाईमाछुभनिभन्दाः त

वराजचित्तनागर्धः आकुलेभन्याकेदिगर्तुनकुन्यागरिवाधिराव्याकोः अवक्यागर्तुयत्नगरिकुन्याभयाः वावुं ला
नकुन्याभयामन्यभनिचित्तनागरिभन्धुः के अस्त्रिमलाई तैलेमान्या कापापतलाईः लोकिस्रथवातेरासवेपरिया
रीलाई कोः यो कुरातेरा वावु रुत छेउ सोधिआः ता रुपायितलाई मैले दर्थ राविः आया को ठाउँ देवा ई दिउँला भन्दा
तवरेनुका भन्धुः के मरुपुरुषः त्यो धंधा तलाई चारि देन दर्थ को थे कानामात्र सुनाउँ भन्दाः तवराजा भन्धु के अ
स्त्रितेत्को उतरान भई तलाई दर्थ का ठाउँ कुरुन्या छेन भन्दाः तवरेनुकाले आफ्ना वावु छेउ जाई भन्धुः के पिता
तेस्रपुरुषलाई मान्या पापकसलाई को लाभनि भन्दाः तव वावु भन्धु के पुत्रितो कुरा तलाई क्या चारियो भन्दा
को मात्रगर्न जा भन्दाः तवरेनुका भन्धुः के वावा त्यो कुरा कानि रोपन न भई मार्दिन भन्दाः तव पिता भन्धुः के पु
त्रिति मिरुत बालव छः रुमिले धेरै वनि जाँ रुतलाई चारि पालिराव्याः अव रुमि बुढा बुढि भन्नुति मिरु
रुलेनुमा त्यो को पाललाः अधि रुमि रुमि रुतले अकर्मगन्या को पापती मिरुतले लिये नौः त्यो पाप आ
जुको ^आपाप रुमिलि उलाः अधि मैले गन्या को पापति मिरुतले लिये नौः आज त्यो पाप कानलि उला भनि
उतरादियोः तव यो वृता तरेनुकालेः राजालाई सुनाईः तवराजा भन्धु के सुन्दरित कसो मुर्ख कुनला गिरपाप

मात्र तलाई दई लिई सर्वगर्नु सवै लेन कर्मा तलाई मात्र पारिः तिनिरुख सवै ले सुख भोग गर्न लाग्या को कसो ग
 रि जानि न सः धि कार तेरो जिवनु ओ फेले सं भोग गरईः आफु सित सगे सुताई निद्रा मा मारिः पोष मात्र आफु ले
 लिईः तिनिरुख लाई युवा उ न्या भनि सिलोक वाचा ॥ ॥ नदिनावन रवी नाव नृगि नाई त्रपारिग नो ॥ ना
 रिना वै वना गाना नै वी विश्वास कारयेत ॥ २ ॥ अस्यार्थ ॥ हे मृत्त्रि ॥ नदि को नड ला मु भया का सिडः रु न्या
 को सत्त्र लिडिड न्या को अस्त्रिरु को सय को ई ति को विस्वास गर्नु छैन भनि सुन्या को धियो आजु हेरि सक्याः त मु
 र्वे अस्त्रि का सत्य मानि दायार मलाई अनर्थ भयो भनिः फेरि सिलोक वाचन लाग्यो ॥ ॥ खेरि गिना वरि वस्यः प्रमद
 सत्य भाषितं ॥ वाला नो किड ये जेनः न जानो देव को नर ॥ ३ ॥ अस्यार्थ ॥ वेत्या को वरि वत रु नि अस्त्रि ले ग न्या को
 अस्त्रि ले ग न्या को सत्य वाल वरु ले वेत्या कोः ये ति थो क दे व ले पनि जानु कष्ट छ मनुष्य ले ता क्या जानतः हे सुन्द रि
 ते ले मलाई य सो ग ली भनि जानि न अवम क्या गरु भनिः फेरि सिलोक वाचन लाग्यो ॥ ॥ मुख पद्म दला कार वा
 वाचन श्रित ले ॥ हृदय कर्तिस युक्त विविध धुतुल क्षरा ॥ ४ ॥ अस्यार्थ ॥ हे सुन्द रि त्रय धि मेरा ठाउँ मा
 आउ दा ते त मुख फुलि रत्या को कमल को फुल जस्तो देखि थ्योः ते ले वेत्या को वचन सुन्य श्री वरु ले पन ग न्या जस्तो

सितल ऊं थ्योते सितदेवि उं हृदयमाकत निर्वाचिः मधे उं आयो भनि मेले कसो गरि जानुः केरि सिलोक भन्
॥ ॥ नजन शुक्लतायानिका कसो च कथ भवेत न नारि रिधरं बुद्धि स्थान मूर्ख सत्कृत वंदत ॥ ५ ॥ अ
स्यार्थः हे सुन्दरि गाजल से तो भया का गछे उं सुवि भया मूर्ख रुखे उं सत्कृत वानि वल्या तछे उं थिर बुद्धि होः
लाधिकार मेरो जिव ये स जन्म माते ले मलाई पाई सः परलोक माते रावावु आमा सफित तपनि मेरा हात पलाई
सः हे सुन्दरि ते ले मलाई नि श्वये मारु लाई ईक्षा गरि छिः दर्या व्या को ठाउँ क रुन्धु भनि भन्दाः तव रेनुका
भन्ने हे मरु पुरुष तु प्रो जात क्या हो का हा पुकि आयोः ति प्री नाम क्या हो ति मिते तो जानि पुरुष भईः मेरा
वावा को कुरा सुनिया हा क्या न वा सगर्न आयो भनि भन्दाः तव मा हा पुरुष भन्ने हे सुन्दरि सुन म भन्या करि
सालि देस को मरु स्थन राजा दुः लवणा समुद्र को पुत्र छे उं सास्त्र सिद्ध ने गया को होः आक्रा राज्य मा जान आ
उं दा अवैर भयोरः तेरा वावु आई आदर गरि का डा क्यर वा सगर्न आई को हो ते तो अधर्म होला भनि जानि
न भन्दाः तव रेनुका चित्र ना गछे राजा जात लाई माया को पाप मेले का हा गई मुक्त गरुला भनि सिलोक भ
न्ने ॥ ॥ सत्य ददाति राज्य दर विचन्द्र य धा रुते ॥ तरा गुणायथा तस्ये अन्य च ना वदेत्वया ॥ अस्यार्थः हे

महाराज वन्द्युसुख्यतागुगनधिरभयाकेगरिमेलेतेसोगन्याभनिअरुकसेलाईनकदिईवरडालकरुसगनरा
विमअनाथकाउपरदेमागरिअस्त्रितुल्यईरुजुरकामाथेलेईजालाभनिस।त्यदिनुभयाफोईदिन्हुभनि
वित्रिगरितवराजामन्दुःहेसुन्दरिरयकाउपाक्याकोलायाविधोईसेतोभयारउपनिमाभिजाईराविकनूकुल्या
तदेउमैलेप्रितछाडलानभयाछाडन्याछेनभनिसत्यगन्या॥ताकाउप्रात॥रुप्रनावतिःरेनुकालेराजालाईफोईदि
ईःदुवैजनारात्रिमाभागिगयाःतवरातदिकुयोरःत्योठगरुलेकोठामाकेनगयोरदुवैजनालाईदेवेनरलाका
रगरिरोईःहृदयफातिवुछामनुकभयोःताकापदिराजाररेनुकाआफनाराज्यमाभुकिःराजगुरुभिवगयारःक
दधिनिगानिकोःयोपिमाजानलाग्दद्वारमाधिलेविरायाकोद्वारादेविःराजालेअर्थजानिकोर्धेलेःरेनुकाव
स्याकाठाउमाजाईमन्दुःहेरेनुकात्योद्वाराकोअर्थहेरःतेसलेमलाईपरदेशपठाईःतेसोविधिपो
गरेछःअवतेस्लाईवरडालकोलातसोपिदिछमन्दाःतवरेनुकाभन्देहेमलाराजआजुमनालाआइ
पुक्यावित्रिकेसोयोवरडालकोलातसोपोभनिमलाईःलोकरुलेअप्रमगालदिननःयेकारनहेमल
राजनवुक्तितेसोगनुछेनःत्योमस्तुतभावाभयनरःयोरुजुलेःअर्थदुरुनुभयोनकोभोसभन्याकोरु

तोमैलेवित्रिगर्धुः सुनुरुदत्तः रातोभन्याकोकुसुमसिरभन्याकोः रातोभन्याकागोडाः तानउकटाईमाफुरला
 ईराव्याकोदशीगन्याकोकुसुमसिरभन्याकोफुलिरदुआकोः फुल्लेसिरमालाईराव्याकोवर्गाउं नागन्याकोः म
 जमुक्तालिहोभन्याकोगजमेतिमालागलामालाईदस्याकिभन्याकोः पानकुवरः भन्याकोपानवाईकन
 चुंदनगन्याकोवर्ननागन्याकोः छिपकुवरभन्याकोतेतिष्टगारलेसयुक्तभयाकिरानिछेउपुरुषः परदेस
 गयाकानिमित्तलेः रसलिन्याकोरिछेनः तिनेकोसपुर्णरसयेकवाटलेः सात्रजान्दकसोभन्यावालिवाल
 सुतिरदुआकानिमित्तेः येसप्रकारलेपोलेषिराव्याकोहोः हेमकाराजदाभासभन्याकोयत्तोहोः दिदिलाईविन
 विचारलेअपवादकुराक्यानवोनुरुदभनिवित्रिगर्धुः तवरागालेहोभनिचिताईमित्रगईकंदर्पिनिरानिस
 गसंभावनागारवत्ताभयाः रेनुकावेपनिहोतालाईठोकदिईः परस्यरकिडागराईसुवसगकालगमाईव
 ताभयाः हेप्रभावतिः अरुअस्त्रिकोतेतोबुद्धिछतिमिछेउपनितेतोबुद्धिभयाजाउं नभयाजानाको
 प्रयोजनछेनभनिभन्याः यतिसुनिहोभनिप्रभावतिलाईनिद्राभयो॥ ॥ इतिशुक्रकाक्यव्या
 ॥ इतिशुक्रकाक्यव्या ॥ ॥ अन्यदाप्रभावतिः शुक्रछति॥ शुक्रनोक्त॥ हेप्रभाव

॥ इतिशुक्रकाक्यव्या ॥

४२

॥ अन्यदाप्रभावतिः शुक्रछति॥ शुक्रनोक्त॥ हेप्रभाव

॥ हृद्गर्नुं छेनः अतिरुद्ध कुनाले ये क प्रसर मृतु क भईः मत्ता हाति कोपेट मा जान पय्य थ्यो भ
 दाः तव प्रभा वति न न्दः दे भुक्त्यो कुरा क सो हो भनि भन्दाः भु के नो क्तः दे प्रभा वति सुनः दु मो दन ना
 मवन मा अति रा प्रो पु स्क नि धि क योः त्यो पो वरि को दा कि नाः वा उ क सो थि यो भ न्या ना ना पु ल पु ली
 र ह्या को वेलिः च मे लिः च पाः पद्म का र व मा अन्य क प छि दू र करा ई व त्या को ते सोः अ र न्य व न मा भ्र म
 र रु रू ग ई क नः पद्म पु य्य पु ल र ह्या को दे विः म न आ न न्द ले स म स पु ल मा व सि म धु र पान गरि र ह्या
 ते सा स म य मा सु र्यः अ स मा नु कु न्या वे ला भ यो रः स वै ज ना उ डि ग यारः पर स्पर वि चार ग न्या स वै ओ ई
 पु क्क्या की भनि ग नि के र्दाः य क आई पु क्क्या को र के न छ भ नि के र्न जा दा क म ल का पु ल मा व सि भ
 न न्द स ग म धु पान गरि र ह्या को दे विः भ्र म र रु रु भ न्द न्दः दे सु र्य भ्र म रः भ्र य्य अ स कु न ला ग्योः भ्र य्यः
 अ स मा न भ या प छिः क म ले को पु लः को पि ला कु न जा लाः ता हा प छि त ला ई नि त्क न कु न्या छे नः वा कि
 रु नि स्थि क्क्या न ते सो गरि व त्या को भ नि भ न्दाः त व त्यो ये क प्र सर भ न्दः दे स गि को सूर्य अ स न्या भो लि उ द
 पे कु न्या छे न कि भ नि भ न्योः त व भ्र म र का रा जा भ न्द दे मु ठ अ ति अ से रु ग र्नु नि को छे नः र त्व रे व्वा ना म व नि

न

मौलाई आपतिपन्या जलो होला भन्दा तव त्यो भ्रमर भन्दा देऊ का राजः त्यो कुरा कसो हो भनि भन्दा तव
भ्रमर का राजा भन्दा देऊ मुख येक देसमा विलास दत्त वनि भो धियो ते को पुत्र रत्न रेखाना मधियो तव येक
नमा विलास दत्त भन्दा देऊ पुत्र तलाई विवाहा गरि दिउला कुन्या रुई क्षा छ सो भन भन्दा तव पुत्र ले भन्दा
देऊ पिता मलाई त्वात्ति चारु देन भन्यो तव पिता भन्दा देऊ पुत्र संताने कानि मित्रे विवाहा गर्नु पर्छ भन्दा
तव पुत्र भन्दा देऊ पिता मलाई विवाहा गरि दिन्छो भन्यो भ्रका को गर्भ काट पैदान भयो को विवाहा ग
रि दिउ भन्यो तव पिता भन्दा देऊ मूठ पुत्र गर्भ काट पैदान भयो को काहा छ भन्दा तव पुत्र को मनमा को धगरि आकाति
यो धरि रक्तनिकासि मंत्र लेयेक अस्त्रि सृष्टि गरि आका त्वात्ति तुल्याई राख्यो ताका उ प्रातः देऊ भ्रमर येक दिन देवस
जोग कुनाले त्यो अस्त्रि मृत्तुक भई तव रत्न रेखा वनि भो ले हाहा कार गरि रुन लाग्यो देखि पिता भन्दा देऊ पुत्र धैर्य
गर तलाई त्यो भन्दा रात्रो विवाहा गरि दिउला भनि भन्दा तव पुत्र भन्दा देऊ पिता त्यो अस्त्रि विना मैले जिउनु छैन तेसै
सित सति जा छु भन्यो र तव पिता भन्दा देऊ मुख पुत्र तेसो भ्रजो गुरा गर्नु छैन पुरुष मन्दा को भयो अस्त्रि सति जा
छे त्वात्ति सित पुरुष सति गया को कहि छैन तजलो मूठ कहि रुयेन भनि भन्दा तव पुत्र भन्दा देऊ पिता मूठ भयो

तापनितेस अस्त्रि सगम अदस्य सति आं दु ननि मन्योर तवः पिता को मनसा क्रोध मन्योरः ता वा को सन्दु समाप्त तु कप
 नि आक्रा छोरापनि कालि समुद्र मावगाई दियोः ता का उ प्रातः दे मुर्व भ्रमर दुई चार को सब गाई लग्योः तत्ता सम
 यमाः तिस मुद्र मा अत्रान गरिर रु न्याः रिषि ले देव्यारः त्यो सन्दु समाकार के छः भनिलि ई बो लि के न्यारः ये क
 म न्या कोः ये क जि उ जे मानि स देखि भन्नुः दे म हा पुरुष त्यो मृ तु क ते रो को को त क्यान सें दु क नि त्र वसि आई
 स भन्दाः त व रत्न रे वाले के दि भन्न न सा कि रो ई मात्र र ह्योः त व त्यो दे व रि त्र वि ले योग ध्यान ले के दी अस्त्रि
 कानि मित्र ले र के छ भे नि जो नि भन्नुः दे पुरुष ते ले रु नु प दे नः यो समुद्र का जल ति न न्नु जु ला लि ई मे रो आ
 यु र्दा आधा दिया भनि तत्का मुख मा कालि देः त व ते रा अस्त्रि जि उ लाः के रि ते रा अस्त्रि लाई जि यो उ नु ई का दे
 न भ न्या ते स्को हात का ठ ति न प्र जु ला पा नि ते रा आयु र्दा त लाई ले भ ना ईः त्यो पा नि धा पि ले उ त वः त्यो अस्त्रि म
 न्या छ भनिः रिषि स्वर आक्रा आश्रम मा गया ता का उ प्रातः रत्न रे वाले आक्रा अस्त्रि लाई त्र वि ले भ न्या
 ज स्तो गरिः ति न प्र जु ला पा नि मृ तु क का मुख मा कालिः मे रो आ यु आ धा त लाई दिया भ न्यो र त व मृ तु क जि
 ई उ द्यो रः अस्त्रि पुरुष म हा आ नन्द ले क कि आ उ दा वा टो मा गै र्म लेः आरु को वो ट म नि त्वा छि को का

वमासि हान गरि सु त्वाः तत्ता वेला मा ठा ठा वाट गिट गाया को सब सुनिः त्वा अस्त्रि कामन मा चंवल भई आम
ना पुरुष निदाया को करिः त्वा गित गाया का ठा ठा मा गेई दे दी ये क बु डो ले ताल वजाई गित गाई र ह्या को देखिः
गित गाया को मात्र करि करि करिः त व ठे रे वेर भया पाछ दु डो भन्छः दे अस्त्रि ते सो क्या न ठे रे वेर संभव स्थो
ति मा पुरुष ले वई गर्न जाउ भन्दा त व अस्त्रि मन्धे ति मि त्य गित गाया को सब ले म आ जा अवति मिलाई छादि
जान ई क्षा दे ने भनि रः त व दु डो भन्छ मय तो दु डो अरु दे उ मा गि यान्याः त लाई मै ले क सो गरि राखु फेरि त क रिः
स्वास्त्रि हो स मेरा जिउ जान पनि वेर दे नः या हान वस् भन्यो रः त व ते स अस्त्रि ले आ फ्रा ह तान्न क हित व दु डो भन्छ
दे अस्त्रि ते रा स्वा मि सुति र ह्या को ठा ठा मा गेई यो वस्तु मुख मा कालि आ भनिः विषा दियो त व अस्त्रि ले लो उ भनि आ
फ्रा स्वा मि सुति र ह्या को ठा ठा मा गेईः मुख मा विष कालि फुर्कि आईः ता रु उ प्रा तः त्वा वनि आ र त्व रे वाला विष ला ग्यो र ई
अ च त भई र ह्या तत्ता स म ये मा अ क स्मा त ये क वनि आ के पार गरि अ न्य क ओष धिः हिरा मोतिः क परा आदिः
लिई त कि आई पु को र त स वनि आ लेः र त्व रे वाला ई दे व्यो त व मन मा विचार गरि ये त्ता ई विष ला गे छ भनि विष
मा न्या ओष दि यु गा ई नि को ग रा यो र आ फु स गे आ फ्रा घ स्त गि भन्छः दे म हा पुरुषः तु मी जात क्या हो ति मि का

काकट प्रयो मन्त्रः तवरत्नरेखा वनित्रा मन्त्रः देवनित्रा तिमिमेरा पिता तुल्ये भयो तुमा अग्रमालवारिकुराग न्याये
 न भनित्रा फुलाई मया को सवृता न क स्याः तव त्यो वनित्रा चित्तना गच्छेत् यो वडो वनित्रा को छोरोर के छेते
 त्साई स स्मार गरिरा वनु पछे भनि आक्रा पुत्रि कन्या दान दियाः जुवाई तुल्यायार रायाः ता रुउ प्रातये का दिन
 देव संजोग कुल ले ते स दुडो ले आक्रा स्वादिन लाई रा मो गरि ना वन सि काई त दिन वाउ न ल्यायो ता रुना ना प्र
 कार स गना विर रुदा रत्न रेखा वनित्रा ले ज्यल माव सि के र्वा आक्रा स्वादिन ना चिर स्या को देवि आचर्य मा
 निन को लि के रि मा चर स्याः तव ना विर रु न्या स्वादिन को रः रत्न रेखा वनित्रा को दधि जुग्योर तो ना विर रु न्या स्थि
 ले चित्तना गच्छे तो वनित्रा ता या रु पो र के छे अव क सो ग र्ह भनि चित्तना गरिः दुडी छे उं मुं छे दे स्वामि त्यो म्या
 ल मा व स्या पुरुष ले म लाई रत्न को माला दे याई डा क्यो म लाई ना वनु ला ज भयो भनिः तव दुडी भे छे दे पा पात्मा व
 नित्रा मेरो स्वादिन रा मि दे वि ते ले रु र न ग र्न ला गि स तं अ वरा जा छे उं फि या त ग र्न जां छु भ न्योः तवरत्न रेखा वनित्रा ले
 वरो रि स गरिः मन्त्र दे पा पात्मा दुडी तो मे रि त्वा सि को ई न लाई को रि स क न्या छे न ते त्साई मेरो आयु आधा दिई क न
 व काई या कि को तो अधर्मि भई क न म लाई विषयु काई तई ले रु र न गरि ल्या या को छ स भनि मन्त्रः तव दुडी मन्त्र दे

पंचको सुन आयुदई कनजिया उतु कसे को सामर्थ छकिः त्यों वनि आं ले आश्चर्य कुरग या को देर देर मन्दाः तवरत्नः
रे वाले मरुगारि सगार को कमागई रः अस्त्रि लाई मंछ के अस्त्रि तेरा पुरुषः मन मया अले को जत्ता जिउं देर रुलिरः तेरा
पुरुष मनि श्रय ले भया तम लिरः तेरा हात मा पानि राखिः तुमो आयुति मित्राई ले भनि मेरा हात मारा विदे भनि मन्दाः तव
तो अस्त्रि ले बठिया भनि हात मा पानि लीई मन्दाः रुम को पुरुषा तमो आयु मलाई दिया को भयाः मै ले ति मो आयु कर्कई दि
आं ति मो आयु ले उं भनिः पानि हात मारा विदिईः तव त्यों वनि आं का हात मा पानि पन्या विदि केः त्यों अस्त्रि वृक्ष ठल्य जे ले वि
नृत्यु कभई ती हाउ पात्रः समस्त लोक रुत ले अधर्मि दुडो भनि ठुगाले हा नि कुटि मा मो भनि यो कुरा भ्रमर का राजाः
ले भ्रमर लाई सुनाई मन्दा के मुठ त्यों जसे को ला अति लु च्छुनु छेनः स्वास्त्रि रमधुर वस्तु को मे दे छेन वा फिर नि कि
भनि मन्दाः तव ले प्रभावति मधुर मान गरिर रुन्या भ्रमर मन्दाः रुम का राज समस्तानि को वस्तु मा कलं के छः चन्द्र मा जत्ता
पुरुष छे उं पानि कलं के छः पद्मनाल मा पानि का छा छः श्री श्वर को वृक्ष मा पानि सर्प ले वा कुरा या को छः रत्ना गर स
मुन्द को जल पानि ति तो छः त्यों जत्ता ठुलो वस्तु मा ये कः कलं कन भया को क रु छेनः ज्या सुके भया पानि ये तो वस्तु क
सा गरि छो दनुनि श्रय छो उन्ना छेन मन्दा रः तव भ्रमर रुत सवैय का टिर वस्तु गया तव रात पन्या पछिः कमल का

फूल कोयिल मयोरः अर्धरात्रि को समय माः मन्त्रा कालात्रि आई कनः त्वो पुष्प कर्णि मा जलवाई मरु जा नन्द ले सम
 त्त पुष्प दत्त ले के दगरि कि नला गिरः फेरि गर्मि कुना लेः पद्म पुष्प टि पिषा योः तव देव संजोग कुना लेः त्वो प्रम
 र वा सिर ह्या को फूल नाचिल गेर वेला उदै गये रः तव पुष्प मित्र र कन्या प्रमर को मन मा चित्र नागरि मन्दः सगि
 रु रु ले छा ल ग न ग्रा या भनि आ वा वि मलि मरु सुवल मधु पान मो लुध मई र ह्योः ता रु पा र्थ त्वो कमल का
 ल कान्ति ले चुरी गरि दा त ले टो किया योः ता रु उ प्रा न्नः दे प्र भा वति प्रमर रु रु स वै त्वो देवि आ क्रा आ क्रा ठा उ मा वः
 ल ग याः त्वो ज से को ला भनिः शु क ले प्र भा वति ला ई सु ना ई दि यो र मन्दः दे प्र भा वति त्वो काम मा लुः पु न ग र
 भनि म न्यो र त वः प्र भा वति ले यो कुरा को भनि चित्र नागरि निन्दु मई ॥ ॥ इति अस्त्रि वलि त्रः शु क वा क्य त्रि
 तालि स क था रु स ग्र ह स मा त्र ॥ ४३ ॥ अन्य दा प्र भा वति शु क वृ छ ति ॥ शु के नो क्तः दे प्र भा वति अः
 ति रु छ ग नु नि को छे नः र म ता ना म अस्त्रि को ज त्रि को वु छि म या जा नु छः न म या जा ना को प्र यो जन छे न भनि मन्द
 त व पु भा वति मं छेः रु शु क त्वो कुरा क सो को भन मन्दः त व शु क मन्दः दे प्र भा वतिः र ग ना त ना म न ग र माः प्र वो ध च
 उ ना म रा जा धि या ति रा ज लेः चो रै दि साः चो रै ज ना मा नि स लेः लो क रु रु ह्या क्रा मन्दः क्रा क्रा म न् दे न न भनि

॥ ८३ ॥

चिह्नलाई राख्या काथियाः तिनि रुक् चारै दिसा कासम चारः रात्रिमा बुद्धि प्राप्ता कालमा राजा का रुजुरमा विनिग
नै जाथ्याः तव राजा भन्धुनः रुजन होमलाई लोक रुक् कथा भन्धुन भन्दा तव जन रुक् विनिग रुः रुम रुराज रु
जुरलाई लोक रुक् धन्य धन्य राजा वडान्या यानि ति संगः पुजा रुक् लाई पालना गर्छन् भनि विनिग न्याः यस्ता तर रु
सर्वे विनिग र्थ्याः तव येक दिन चित्रना गर्छन्ः श्रीनारायण लाई पनि लोक रुक् दोष को बाट गर्छन्ः मलाई यो टा दो
ष को बाट कसो गरेनन्ः आजुतिमि रुक् लाई दिसा फिर्ताई पठाई दिनु पयो भनिः पुर्व जान्या लाईः पश्चिम पठाई दि
योः पश्चिम जान्या लाई पुर्व पठाई दियोः उत्तर जान्या लाई दक्षिण पठायोः दक्षिण जान्या लाई उत्तर पठायोः ताका उवा
नः चारै जना विदा भई गयात वउत्तरा दिसा जान्या लाईः पनि पयो र कता जाउ भनि चित्रना गर्ने लाग्योः आफु भन्दा कैले
न आया कोठा उक्से लाई नवि रुक् को कता जाउ भनि वरपर रुदोः यक ठुलो परदे खोर ताकि गर्ई वल्पा सिक्का मुनि
बाट बसिर रुयोः तेला देला माः घर को धनि अस्त्रि ले बाहिर रुने छाई रः त्यो बसिर रुन्दा देखि भन्धुः रुम रुा पुरुष ति मिमा
रुषा निष न्या कोठा उक्ता कथान बसिर रुा छोर्ड भनिरः तव पुरुष भन्छ रु पर अस्त्रि ई वृमीत्र को रुि नहुना ले का रुा बा
स गरु भनि अस्त्रि लिर रुा को छु भनि भन्थारः तव त्यो अस्त्रि चित्रना गर्ने लाग्योः धन्य मेरा भाग्य पर मे अस्त्रि ले मेरा उक्प

रद्वारा शिराशे सुन्दर पुरुष पठाई दिया ननिमनमा चिताई भन्दे: के मरु पुरुष तिमिले डराउनु मर्देन: मेरा पुरुष वदे मार
 गन गया को द: ये कहुई मरि ना सम आउ न्या दे ननिव आउ नुरु वस ननिमन्दा: तव पुरुष भन्दे: के सुन्दरित सित
 अत्ने रुता मैले गरुला पछि तेरा पुरुष ले था रुमा या मेरा कचित भैया जिउ जा नवेर दे न भन्दा तव अस्त्रि भन्दे: के मरु पुरु
 ष तिमिले ते सो वास मानु पदे न भनि को ठा भिवडा किल गिर: आनन्द संग संभोग गरि दुवै लाई निन्दा भया: ताका उखात्र: के प्रभा व
 ति तोरा त को ते प्राप्तर मा: यो अस्त्रि को पुरुष आई दहिलो उधार भनिका कफान लाग्यो तव जार पुरुष ले तो सब सुनि भन्दे
 के सुन्दरि काहिर को आयो त लाई दक छ भन्दा: तव अस्त्रि भन्दे: के पुरुष: यो आउ न्या ता मेरा स्वामि को भनिरा तव जार पुरुष
 भन्दे: के अस्त्रि उ सो भन्या मलाई अनर्थ भयो भन्दा: तव अस्त्रि भन्दे: के पुरुष मज निहुता तिमिले लाई धन्दा मानु पदे न त
 ल जाउ हिद भनि वो कमा लगिर वो क को मा माया ये कपो वरि थियो: ते से पो वरि मा लुकाई ये क छाता ले छो पिरा धिर
 डेहि लो उधार नगईर आफरा पुरुष लाई भिवडा कि ल्याई: तव पुरुष ले ते से पो वरि मा गोरा धुनु जा दा पो वरि मा छाता देखि
 र भन्दे: के अस्त्रि तो छाता क्या न ते सो गरि राविस भन्दा: तव अस्त्रि भन्दे: के स्वामि अधिया लुकाठ लो वा युच लोर वसा
 को हो भनि तव पुरुष भन्दे: उ सो भन्या मलिन जाहु भनि भन्दा: तव अस्त्रि भन्दे: के स्वामि ये तोरा त्रि मा क्या न जा छो पा

निमित्रक्या दूक्या दूकेरि अधिवतास आर्द्धासुई तोपनि सत्पा को बियोः त्यों सुई तो गोरामाला ग्या कसो होला भोलिलि
नहु न्या दै नकिः वारि र को पोवरि मा भयापनि हो भनुः आक्रा घर भित्र को का ला जाला भनिरः तव पुरुष ले होतानि भ
नि गोडा धोई फेरि भन्ः दे अस्त्रि छाता को मा जामा पन्या गरि बान्ने होनुला हेर भनि धनु मा ता डोव छाई हो नला
ग्या तव अस्त्रि भन्ः दे स्वामि प्रतिन वारि न्या को मगर्नु छैनः वारु राम को वानरः पध राम को छाता क्यान वराय गर्न ला
ग्यो माथि जाई रुड भनि अगालो खालि चुंदन गरि हासि कन को ठा भित्र लशि पुरुष को मुख देरि रहिः तव पुरुष ले आक्रा अ
स्त्रि को मुख देरि वित्र दृढ गर्न नसकिः आक्रा अस्त्रि लाईः अधपान दि चुंदन गरि अने कप्र कार ले कि डा ग योरः परिसु मले
पुरुष लाई निन्दा भयोः तव त्यो अस्त्रि आक्रा पुरुष निन्दा भया को दे वि सुत्त सुत्त उठि गईः पोवरि मालु काई राव्या को जार पुरु
ष लाई वारि पठाई ठोका ठुनिः आक्रा पुरुष सग सुत न गईः तव त्यो जार पानि आक्रा देश आई वत्थोर रात वि कायी पधिरा
ज हार मा गयोः फेरि पुर्वः पश्चिमः दक्षिम जान्या पनि आयोः तव राजा जागा कुं ज्वालति चार जना परस्यरः खबर सुन्न लाग्या त
व ठं नर दि सा जान्या भन्ः दे संगि होरा जालाई ता स मत्त लो क धन्य धन्य भन्ः तर आक्रा प्राण मा वडा भा ग्ये ले वा वि आ भो न
न्यार तव सागि रुरु भन्ः दे संगि कसो हो क्य भयो भनि भन्दाः तव त्यो भन्ः दे संगि हो सुन भनि आफु लाई रात्रि मा भया को

सद्वित्त्वार आकासं गिरुत्ताई सुनायेर भन्धुः के भाई हो म वरो ना गेले वाचि आत्रो भन्धोर तव संगि रुरु के दिन भनि
वुपला गिर स्या तव ते स अस्त्रि को पुरुष चाहिले मन मा चिन्त नाग यो ये स्त्रि मेरि स्वास्त्रि विगारे छः अवर ई दु ई लाई स गै रा वि
फचित गहला भनि चिन्त नाग रिर स्या ता का पछि राजा वै दुा उं नु भयोर ति चारे जना से दर्शन गया तव राजा भन्धुः के ज
न हो आज क्या क्या वर छ भनि भन्धुः तव जन रुत विनिगदः के मराराज समस्त लोक रुत धन्य धन्य राजा सत्य न्या
येनि सायले प्रवा रुत पावना गर्नु दुं छ सदै यि निरा जा भई रुनु भनि लोक रुत भन्धुः भनि विनिगदि व्याफ्रा आफ्रा घर ग
या ता रु उं प्रातः रु प्र भा वति ते स अस्त्रि को माई त वाट दु वै अस्त्रि पुरुष भोजवान आठ भनि डाकि पठायेर तव ते स पुरु
खले चिन्त नाग यो आजु को दिन माति निरु दु वै जना लाई फचित गहला भनि चिन्त नाग रिर जार पुरुष छे छ ग ई भन्धुः के
संगिति मि छे छ ये क कुरा विनिग छि भनि भन्धुः तव जार भन्धुः के संगि क्या मन दु न्धु भन्धु तव यो भन्धुः के संगि आज
मेरा स सुराले भोजवानु दा कोर ये क लै क सो गरि स सुरा को घर जाई तत्कारन को मि दु वै जना जा उं भन आया को दुं ये
ति मे ते व वन सुन रु व स भनि भन्धुः तव जार वाहि संगि भन्धुः के संगि तु मो व वन मै ले क सो गरि न मानु त आ स सुरा
को घर मा क सो गरि जानु लाज दु न्धु भनि भन्धुः तव संगि वाहि भन्धुः के संगि ति श्री मेरा क्या मे द छ को मि दु वै ये क जि

उजलोहोईः नितिमापनिभनिराव्याकोरु ॥ ॥ साकादापितात्यक्तासन्नवत्प्रधनः सुत ॥ राजकार्यं वसं भोगात्यक्ता
वधः समागत ॥ १ ॥ अथार्थः ॥ ग्रामास्वास्त्रिभन्धनपुत्रराजकार्ययेति थोक छाडि कनपनि आकुरितसंगिसि
तकुरागरिवत्सु आउं छयो कुरानिमिले नानुभयाके छतिमिवराहितकुनाले पोभन आयाकोहुः हेसगितिमिले संदे रुनमानु रुव
सजाउं हिरभनेनानाप्रकारलेवु रुईलग्योः ताहाउं प्रातः त्यो अस्त्रिकोपुरुषले मरु आनन्दगदि आक्राससुताको धरगईः मरुउं न
यारले युक्तगदि आकुरितजारलाईसंगेराधिवुकायोः ताहापछिराविकासमयभयोरः सासुभन्दे रुजुवाईतुमोसगिलाईकाहासुता
उंनुहुं छमनिभन्दाः तवजुवाईमन्दे रुतातात्योमेरोप्राणतुलेगरिराव्याकोरो हासिदुवेलाईयेकेकोठामायेकयेकपाटिदिक्षाई
तयारगशिदनु रुवत्समन्धोरः तवसासुलेवाठ्याभनितयारगरिराधिनः तवत्यो आस्त्रपुरुषकोठाभित्रगईवाटमापर्दीभित्र
स्वास्त्रिलाईराधिः जारसंगिलाईकोठाभित्रडाकिलगिभन्दे रुसगिभन्धनमिलेईदिक्षाईनातरिराव्याकोरुः तरिसुत
नरुवत्समन्दाः ~~व~~ जारसगिभन्दे रुसगितिमि अस्त्रिपुरुषसुत्याकोठाउं मामेकसोगारिसुतुमन्दाः तवसगिभन्दे रुस
गितिमिलेकसोवुहुनुमयेनः तिमिहामिक्याभित्तछोनकोरुयाकोकुरोगर्नुहुन्देः त्योकुरागयावादिवरुकेरुव्याल
कोकुरागर्नुहुवत्समन्धोरः जारसगिभन्दे रुसगिक्याभन्धन्याकुरागरुक्याकुरासुनाउंमछेउंताकेरुकराछेनभन्धो

रतवतेसअस्त्रिकोपुत्तमन्धः देसगितिमिलेउत्तिनपोवरिमाळुकिरखाकोकुरासुनाउत्तुदवस्स मन्दातवजारपुत्त
मन्धः देसगितेस्तीनकोकुराक्या मन्तु श्रीमराराजाकोकुमले लोकेरुत्तक्या मन्धः क्या मन्देनः मनिदेसमा
चिवालिनजादामापानिपरिकनः कदिजानुभयेनर येकधुलोघर कोमुनिपानिकोनिवारनगरिवस्याकोधि
मोतेसवेलामाअतिरामिअस्त्रिआईमलाईवडोआदरगुरिभिन्दाकिलगिर ताहनानाप्रकारलेनमभईकिः
डागराईमनि सवदतान्त्राफुलाई मयाकोकदिमन्धः देसगितोदिनमा भागलेकोक्या मन्दावितिकेः घाटमारु
न्याअस्त्रिलेपर्दीउघारिदुवैलातेलेआवापुद्धकनदेवाई तवत्योसकेटजारपुत्तवलेवुज्यारमन्धः देसगिताकापदि
निदवातविहुज्यामनिमन्योरः तवसगिवादिमन्धः देसगितिमिलेउत्तिनमातास्यप्राकोकुरागरेउत्तौः आजुमात्रकसो
गरिस्वप्राकोकुरामन्योमन्दा तवजारपुत्तमन्धः देसगितेलेउत्तिनपनिस्वप्राकोकुरामन्याथ्यातिमिलेपोसुन्यन
दोमनिमन्योरः तवअस्त्रिले देपापात्मापुत्तयेत्कारनलेपोतिमिलेमलाई उत्तिनदेविनिन्दागन्याकोरुद्धः
स्वप्राकोकुरासुनिआईकनमलाईद्वारंवारकुटिरः साभागन आयाकोरुद्धमनिवरासवगरिरुनलागिः देप्रभा
वतिः तवआमावावुआईकनक्यामयोमनिमन्दा तवत्योअस्त्रिमन्धः देसमलाईस्वप्रामादेव्याकोकुरालेमलाईद्वारंवारसा

सनागर्ह भनिसव हतान्न सुनाईरः तवसात्पुससुराले जुकाईलाई मन्धः के अभिवारिपुरुषस्वप्नामाकोकुरासुमिआईकन
पनि आफ्रास्वात्तिलाईकुटन्याधिः कारको भनिवैगदी जुकाईले केरिनबोलिरह्योः तवरातीवरायावितिके आफ्राघरमा
फर्किगयोः रुपभावति अरु अस्त्रिरुत्तुआफुलेविराईकनपनिपुरुषलाईयसोगरिजवापाईईकनबुकाईरायनुसामर्थ
छतेतोबुद्धिनिमिछेउछभन्याजाउः नभयाजानाकोप्रयोजनछेनभनिभन्दाः यतिसुनिप्रभावितलाईनिन्द्राभयोः ॥ ४४ ॥
ईतिशुकवाक्य अस्त्रिबलित्रवत्रालिसकथासंग्रहसमाप्त ॥ ४४ ॥ अन्यदाप्रभावतिशुकंयच्छति ॥ शुभे
नोक्तं ॥ रुपभावति तंमोमनमाजानाकोईक्षाभयाजानुछतैपनिमुग्धावतिनामअस्त्रिकोजतोईवभयाजाउनभयाजाना
कोप्रयोजनछेनभनिभन्दाः तवप्रभावतिभन्धेः रुपेत्योकराकतोकोमनभन्दाः तवसुकभंछेरुपभावतिः ईदुकाति
नगरमाः रवडेदुः तिलकनामराजाथियोतन्किपुत्रिमुग्धवतिनामथिईनतेत्येसमादिदिवरिनिवेस्यावस्याकाधियाये
कजनाकोनाउलकदिः योठिकोनाउमुग्धावतिथियोः तदयेकदिनलवदिकभन्धेधवदियोदेसगामैलेनासनलाग्याकोपुरुष
लाईरङ्गगर्नुककोसामर्थहोलायस्कारनमसमानकोवेस्याकोहोलाभन्दाः तदमुग्धवतिभन्धेः हेलवन्दिनैलेक्यानासलि
सुः तैलेनासनलाग्याकोमानिसलाईवबाउनुमेरासामर्थछः तस्कारनत्तेतभन्दाभयतिछेननिश्चयेलेभन्दाः तैलेनासन

लाग्गकोलाईवकार्तु वकार्तुलाग्गकोलाईनासनुमेरासामर्थः निश्चयेलेप्रतिज्ञागग्गकोलोभनिरः तवलवदिलेकोध
 गरिमन्हेः रुधवादिनेलेमलाईकिन्निनेनमानिकुरागरिस्रतवमेलेनासमानुलाग्गकोमानिसलाईतेलेरक्षागरुभनिसः तव
 आजुकादिनेअहोरात्रिमायेकजनापुरुषलाईमेलनासपाह्लाः तदेस्पालेरक्षागग्गकोदेरुभनिः मलाकोधगरिवाहिर
 गईरुपभाबति आजुमलाईनिन्हालाग्योभोलिसुनाउलाभनिभन्दाः यतिसुनिप्रभाबतिलाईनिन्हा नयो ॥ ॥ ईति सुक
 का अस्ति वसिष्ठो तालिसकषासंयसुसमाप्त ॥ ४५ ॥ अन्यदाप्रभाबतिशुकं पृच्छति शुकं न्योक्तं रूपमाव
 तिसुनताकापछित्योलवदित्वडेदुतिलकराजाकिपुत्रिसुग्धावतिराजकुमारिछेईगईदिनिगछेः रुराजकुमारिमेल्यरुजु
 रकाचरगामायेककुरादिनिगर्नग्रायांसुनुरुपसुनगर्न्याकुराहोईनजिर्नभकरलाईउकारगर्नवडोधर्महोः मग्गकोला
 ईजियाउनुः जियाकोलाईमार्तुछेनः ईन्दुलेपर्वतमागलदृष्टिगरिदियाकोक्याप्रयोजनछः येतमाहृष्टिगरिदियाधानकुछ
 भनिरः तवराजपुत्रिमन्हेः रुलवादिदिदितिमिलेभनन्त्याकोकुरामेलेजान्याः जसोगरिमैराकचितरुवेनसोकामगरभ
 निरः तवलवन्दिमन्हेः रुराजपुत्रिमदुकुदवनिआंकोपुत्रसमरदन्तवनिआंलेः रुजुरमाथिवित्रलाईसरिरदुवलोगरि
 रह्याकोछः विनिगर्नताजोगेछेनतईयनिकसोगर्भनिविनिगर्नुग्राआंकिहुः तस्कारनरुजुरलेतेलाईजिवदानिस्तु

रुक्मसुभनिभन्दाः तवराजपुत्रिभन्दिनः केलवन्दि तुमो वदनमैले क्या नमानै नः आजुकोरात्रिमा दक्षिणादिसामा श्री
३ कालिकोपिठमा भेटे होला भनिभन्नुजाउँः यो कुरा सत्यले भन्दा भनिरातमारि पठाईः तवलवन्दि समरदत्त वनि आछे उ
जाई कन भन्दैः केलनि आं मुग्धावतिराजपुत्रिले तिमिलाई देखि मरुा बिरुले राजगर्नु भयाको छः तस्कारनले रानिजा
तको वदनमानुपर्छ भनिरः तवसमरदत्त वनि आको मनमा आनन्द गरि भन्दैः केलवन्दि तिमिले भन्दाको निश्चय म
गरुलाः तर कैले हो कुन ठाउँ मा भेटे होला भनिभन्नु रतवलवन्दि भन्दैः केलनि आं आजुकोरात्रिमा मैले दाकन आउँछ
म आउँछ्या विन्ने के तिमिले निस्कनु पर्छ भनिकन कबोल गरई कनः आफ्ना घर गरी ताका उ प्राप्तादि प्रभा वतिरात्रि भन्दा
पछिल्लवडि गई भन्दैः केलराजपुत्रि अधिको कुरा विन्नि गनै आं भनिरः तवराजपुत्रि भन्दैः केलवन्दि तिमिले पुरुषलाई डाकिदे
उताको घरमा राखि आताका पछि मलाई दाकन आयासु भनिरः तवलवन्दि ले रुक्मसुभनि गई कनः वनि आं लाई देउताः
को घरमा राखिः राजपुत्रिलाई डाकिल्याई वनि आं सग भेट गरईः आफ्ना हावाट निस्किकनः राजाको रुंजुर गई विन्निः
गर्दैः केलमराराज रुजुरका पुत्रि मुग्धावति सगः समरदत्त वनि आं वस्याको मैले रु रि आं आंः चाकिया देखि विचार गर्नु
रुक्मसुभनिः आफ्ना घर गईः धवन्दि लाई भन्दैः केलवन्दि मैले समरदत्त वनि आं रः मुग्धावतिराजपुत्रिलाई भेट गरई

केरि राजा का रुजुर मायि निगरि आभाः अवतरे रक्षा गरुला भनिर ह्या को होः अवर द्वा गर भनिः तव धवदि भन्दे देव
 वदि ते स्कोर क्षाम गरुला केर भनि गई ता को छि राजाले आफु सिपादि रुत दाकि नन्देः के सिपादि होति मिलेति देवता को घर
 मावो कि वस्त्र जाउः तो घर बाट स्वास्ति लोग्ना को दिनि स्ख्या पनि पाकि कन मछे उं स्या उं नुः काहिर बाट पनि कसे लाई पनी न प
 ठाउं नुः भनि पठाया ता हा पाछिः धवदि बाडो गरि गई कनः भड कुट वनि जांछे उं भन्देः देवनि जांत मो पुत्र लेः राज कु
 मारि सग देवता का घर मा भेट गरि र ह्यो भनिर जाले धा हा मा यारः ता हा दार मा सिपादि रुत वौ कि रावन पठाया
 व बाडो जत्र गर्न पयोः त मो वुहारि मसित पठाई दे उं भनि पुजा को सास्ना तयार गरिः समर दत्त का स्वास्ति लाई पुजाः
 का सारा जाम को काई आफु सित बाउं देवि को ठान मा भित्र जान लाग्दाः वौ कि भन्दे ति मि रुत ता हा क्यान जान लाग्यो जा
 न रुदेन नन्दाः तव धवदि भन्दे के सिपादि हो हा मि तानित्य पुजा गर्न आयां को रु क्यान न छे वन्दे उं भन्दाः तव सिपादि भन्दे जा
 सुके भया पनिः ता हा जान रुदेन भनि भन्दाः तव धवदि भन्दे के सिपादि हो हा मि गई कन ति मि रुत लाई के दि वि गार रु
 न्या छे नः पत्या उं दे नो भन्दा हा मि दुवै का पछे उं रा गाठा पारि पठा उं नु को ला भनिरः तव सिपादि रुत ले कुछ भनि ति दु
 वै को पछे उं रा गाठा पारि पठायाः तव ति नि रुत भित्र गई कनः धवदि भन्दे के राज कु मारिः लवदि के स्या ले रुजुर लाई

॥३६॥ ११

नर्थगरिरुगुरसगत्योवनिआंलाईभेटाईराविःरुजुरकापिताछेउंसमस्तसुनाईरःतलहारमासिपाहुचौकिरावनपठा
उनुभयोःश्रवविस्तरनगरवाडेनिसुकभनिःवनिआंकोत्वात्तिकोपछेउंरातजकुमारिलाईदिईःराजकुमारिकोपछे
उंरावनिआनिलाईदिःवनिआंसगसुताईतालावाटराजकुमारिरःधवंदिनित्किऊनभन्देहेसिपाहुकोलामिलेके
रुदेव्याकोछेनःहेयाकोपनिछेनलामिरुकोपछेउंराकोगाठाहेन्याभयाहेनुरुवत्सःलामिजोछेभनिरःतव
सिपाहिरुलेहेयारअधिकेगाठारहेछभनिछोडिदियोःतवराजकुमारिआफ्राकोठापासुतिरहनगईःधवदिः
मात्रकेरिभन्दकृतवनिआंकोघरगईभन्देःहेवनिआंराजपुत्रिलाईकसेलेथालानपाईतालावाटनिकासिराजग
रुमाराविआआंतिमोवोरारितुमोपुत्रसगराविआआंभनिरतवभन्दकृतभन्देहेपुत्रिधवंदिश्रवमैलेक्यागर्भोको
मलाईप्रतिदिईजानुपछेभनिभन्यारःतवधवंदिभन्देहेवनिआंतिमिमैरापितातुलेछोःश्रवतीमिरुअस्त्रिपु
रुषेदुवैवाकररुसहितवोजनजाःमेरापुत्रसगगगतगरिवुलारिपनिछोरापनिघरवाटनित्किरगईःअवकाहावोजन
जोउःवाकरलातलाईअनेकठाउंमावोजनपठाईभनिसिकाईआफुघरगईःतालापछिवनिआंलेपनिधवंदिलेभन्या
वमोजिमवाकररुतलाईपनिवोजनपठायोःआफुरुलेपनिवाहिरनित्किरोईऊनगह्विगह्विमाहेनगयोःतालाउंघात्रयो

वरराजाले सुनिभ्र श्रुत्य मानिकनमंत्रिलारिडाकनपठाई मन्त्रः हेमत्रिलवदिले भन्मभ्रायाकोपनि वनिभ्रोरोईरो
 ईहिआकोपनि आफुलेसिपाहि वीकिरावनमठाया कोसमसाकुरामंत्रिलारि सुनाईरः तवमंत्रिभन्त्रु हेम हाराजअधि
 रुजुरलेराजकुमारिकोकोठामाहेन जादासविहुरुलेक्यामंधिसुन्नभयोकिभन्त्रुतवराजामन्त्रः हेमत्रितिनिहुरु
 तोसोधेनमैलेमात्रेदेरिआमोः लवदिविनाअरुकोमुषवाटसुन्याकोहेनभन्त्रुः तवमंत्रिदिनिगर्धहेम हाराजनिति
 कोवयननानुभयाकोहेनकि ॥ ॥ अर्थनासमनसापंगरेदुश्वरितानिवः यधनं वापमानयमतिमानप्रकाशय
 र ॥ १ ॥ अर्थार्थ ॥ हेम हाराजदर्थनास्याकोः आज्ञापरकोकुवलित्रः आफुकनबंधनभयाकोराजामईअपमा
 नभयाकोः यतिथोरुकराः बुद्धिमानरुलेप्रकासनगर्नुः हेम हाराज रुजुरले योष्टिद्येस्याकोकरासुनिकसोगर्नुभ
 योः हेम हाराजअवतेसोहोईनः अवदेउताकोघरमाहेन जाउतेस येस्याले भन्त्राजसोभयाः तेसलवदिलाईस
 रोपाईदिनुरुयसः नभयानावकाटिदिनुरोलाभनिः मरुकोधगरिराजामंत्रिदेवगुरुमाहेनगयारः वनिभ्रोको
 अस्त्रिपुरुषसुतिरह्याकोदेविः मंत्रिभन्त्रु हेम वनिभ्रो आप्तावावुसितरुगरगरिकनक्यानेयाकावस्त्रआईस्तेरा
 वावुवरोवित्वापगरिपवेठाउमावोजनकिहः हामिरुलेतेरावावुरोईरतलाईवोजिह्याकोसरुनुनसकिईकाव

टपनि भागि जाला सभनि को कि सुकारा विदियुः अवतरे वा कुसाई बुझाई नु जा भनि ना नातर रुस गवै गरिः दुवै अत्रिपु
रुखलाई घर मठाई दियाः ता रुउं प्रातः रुप भावतिः राजा मंत्रि दवारे माफ किं लवै दिलाई वरुडाल का हात सोपि ना कुचुलो
काटि धमाई दियाः रुप भावति ते लै कुन कन वैर पनि छैनः ते लो वे स्या सवि रुत को कुरा पछि न लाग धै र्य गरि वस्तु रु
पस भनि भन्यो यति सुनि प्रभावति लाई निन्दु भयो ॥ ॥ इति भुक्का के अत्रि वरि छया लि स क था हा स ग रु स मो
प्र ॥ ५६ ॥ अने दा प्रभावति भुक्क छति ॥ भुके नो कुरु रुप भावति सुवरी फटि क नाम भुया को जतो पुदि
भया जानु छैन भया जाना को प्रयोजन छैन भन्योः तव प्रभावति भन्योः रुप सुक तो कुरा क सो हो भन भन्यो तव भुक्क भन्यो
रुप भावतिः व करि बुर नाम नगर मा रुम दत्तरा जाधिया ते सदेश मा कुवेर नाम ग न्या का ये क पनि मां धियो ते स पनि मां ले
ये क भुया ये क सा हो का लि राव्या को धियो ये क दिन तो पनि मां को छोरा त्रिलोचन भन्योः रुप या वाम वे पार गर्नु जान्छु
रा सदिनु रु व स भन्यो र तव कुवेर भन्यो रुप पुत्र हा सो वृति गर्नु पर्छ जाई भन्यो रः तव त्रिलोचन ले भुया स मा संग म तो
गर्न लाग्योः रुप भुया आलमा ल कति मां रि लै जान्या हो भनि भन्योः तव सुया भन्यो रुप सो रुप अठाई स १८ भारित
यार गरि भरः कपरा कोः अतर मा दस दस १० रुपे मां राव भनि भन्यो रः तव त्रिलोचन वनि मां ले पनिः भुया ले भन्यो

जस्तो गरिः भारिवाधि भारियालाई बोलाईः शुद्धा साहो पनि लिई आक्रापितालाई नमस्कार गरिः विलो वन वनि औं वे पा
रगर्न घर बाट निस्कियोः ताका पछि जादा जादाः बेकाराउ नाम वन मा पुगेरः ताका चार जना चोर रुतलेः तिनि रु
त दे विः मत गर्न लाग्यो केस गिहो ने सुनि औं ले ठेरे मास् लिई आया को छः अद यो वनि आं वा स कस्या का ठाउँ मा गई
तिनि रुत सवे लाई हा मिले मारि द ब्य लिउं लाभ निमतो गरिः ति चोर रुत वनि आको पछि १ लाग्योः के प्र भावति रात पशे
रः ति वनि आं रुत ताकि वास वस्योरः ताका पछि चोर रुत आई रुन के र्दा सवे सुतिर ह्या को दे विः सवे को हात गो रा बधि
य क य क गरि को कित्ती कन नदिता वसा रि कन मा आः ते सवे ला मासा को ले चाल पाया र ग्वा हार मा ग्योः त व चोर ले
साहो लाई पि जरा बाट कि किः नि मो ठि मा ओः त्यो दे वि शुद्धा चुप लागि र ह्योः फेरि शुद्धा लाई पनि मार न भनिये क चोर
ले पि जरा लिन लाग्योः त व तु घाले निति को व वनः नना तर रु स ग ले स न म कि स चु लाई कस्तो गरि मा त भनि चिन्न ना
गरि कर उ न न जान्या जस्तो भई कन करा योः त व चोर ले यो ता कुरा गर्नु जान्दोर के न छ म नी न मारि राख्योः ताका पछि
चार जना ले द र्द को कन न स किः ये क या म मा गई भारिया लाईः कपरा बोलाई ये क म हा जन दे उ कपरा दे वन ग या त
दयो दरो म हा जन को पर पु किः शुद्धा को पि जरा पनिः भारि पनि भुमि मा विसाईः चोर रुत वनि आं को अग्र मा गई भ

नगयोरेवनिओतो आलमाललेउभनिरह्याकोवेलामाःत्योश्रुधालेपिजरकाटिउरिवनिओकोकोसिमावत्त
गईवनिओकोकोरादेउभन्दःदेवनिओसादेवःत्योकपरातिनिरुहकोकोईनःत्योवत्तवकरिपुरदेशकोकु
देरवनिओकोपुत्रविलोचनकोकोःत्योवनिओवेपारगर्नआयोदःवकाशउवनमावातवत्स्याकाठाउमाःतिवोर
रुहलेभरियासमेतसर्वेजनालाईमाःत्योःतेसुलामामेरासंगिसाकोलेगवाहारमाग्यारःतेसुलाईपनिनिमो
ठिमाःत्योःमयकजनामात्रकुरागर्नुनजान्याजस्तोभईरह्यारमारनःतिनिरुहनिश्रुयेवोरकोःतिनिरुह
लाईनछोडनुहवत्तभनिसुधालेःपदक्षिनागरिधोकदियोःतवतिवनिओभन्दःदेसुधातमेरापुत्रतुल्यभईसःत्रिः
लोचनवनिओलाईजस्तोमानिवस्याकोथिईसःतस्तौगरिमानुपछःतेसवोररुहलाईसुलिमावकोउलोनिश्रु
यभनिःश्रुयसाछिराषिःसुधालाईसत्यदिईःश्रुधालाईआफ्राकाधमाराषिःकोठामागईःआफ्रावाकरलाईभ
न्दःदेवाकरकोतिचारेजनालाईसमातिरायःत्योश्रुधाकोकरायेकनिकनगरिकेरभनिःआलमालतिचारेज
नाचोरसमेतःराजाकाहुजुरमालगिवितिगछनःदेमहाराजयोश्रुधाकावितिसुनुहवत्तभनिभन्दःतव
राजाआज्ञागछनःदेश्रुधातेलेक्याकुरागर्नआईसःडराउनुपदेनसःभनभनिभन्दःतवश्रुधावितिगछ

हेमराजजबकिपुरदेशकोकुवेरनामवनिजोंकोपुत्रविलोचनलेअछाईसुदृष्टभारिकपराःअनेकविजविज
 आलमालयेउठासाहोयोठावोकाईवैपारगर्नःआयाकोजवेरभयोरःबकाडवनमावासगरिसुतिरह्याको
 धिनुःअर्द्धरात्रिमातिवोररुहआईकनसवैलाईमायोतेसवैलागाःसाहोलेग्वाहारमागोरःसाहोलाईपनिनि
 मोधिमायाःममावकुसगर्ननजान्याजुतोभरिकनकस्मारमारेनःहेमराजगरुजुरलेनपत्यायाःत्योकपराभि
 वक्याक्याछतेत्कपराकोवरितकतिहोःत्योकपराकतिकोरिछःफेरियोवरितकोवरिकुनभारिमाछभनि
 सोधनुहुवसःतिनिरुहलेजान्योभन्यातिमालसवैतिनिरुहलेत्यायाकोभयोःजान्यनभन्यामेरासाहेवके
 भयोभनिविनिगयोःतववोररुहविनिगछःहेपोपिछभुघात्योवस्तुमालाभगकनलवारिकुराविनिगछस
 योवस्तुसवैनिश्रुयेलेकासोभनिभन्याःतवभुघाभन्हेअधर्मिवोरहोतिमिरुहकोवस्तुभन्यातेस्कोमो
 लरुहभन्याकावरिकारुहःत्योभारिरुहमाक्याक्याछभनजान्योभन्यातिमिरुहकोहोःमैलेजान्याभन्या
 विलोचनवनिजोंकोहोभन्याःतिवोररुहलेजवापकादिदिनसक्यनःतवराजाभन्हेभुघात्योकपराक
 तिकोरिछःकपराभिन्नक्याक्याछभनभन्याःतवभुघाभन्हेहेमराजत्योकपराकोयेकयेकपत्रभिन्नद

भा.पु. १६

याच्यान जानु भनि भन्दाः तव प्रभावतिले त्यो कुराक सो को भन भन्दाः तव शुभ न्हु रे माता दक्षिणा दिसा मारा
व न्हु पुर देस माः चन्द्र तिल कर जाथिया तन्का पुत्र श्रीमन्ने नाम राज कुमार थियाः तव यक दिन राज कुमार भन्हु
हे पिता मसि कार वेल न जो छुः सि पाहि रु रु व क्त नु रु व स भन्दाः तव राजाले व छिया भनिः सि पाहि बाटु लो गरि पठा
याः तव तिराज कुमारः सि कार वेल न सि मा ग ठ व न भो व जा दा भयाः तव ठाउँ ठाउँ मा व सि म्ग यो जन लाग्पाः ये स्ता स
मय मा व रो ये क म्ग उँ द्यो रः राज कुमार म्ग प दि लाग्पाः तव से न्य स वे य का तिर प न्यारः से न्य रु रु ले राज कुमार
लाई अने क ठाउँ मा यो न्यार पाय नः तव से न्ये स वे फ कि आई क नः राजा छे उँ वि त्रि ग र्छ नः हे म रु राज म्ग प दि
लाग्पा का सा हे व जू लाई हा मि रु रु ले अने क प र्व त मा यो जि उँ र प नि पा उँ नु स क्यु न् भ नि वि त्रि ग न्याः तव राजा
ले मंत्रि लाई डा क न प ठा ई भन्हुः हे मंत्रि अव क सो ग रु अ न र्थ भ योः सा हे वू लाई यो ज नु क लाई प ठा उँ भ नि भ
भन्दाः तव मंत्रि वि त्रि ग र्छः हे म रु राज चारोँ द सा वो ज न प ठा उँ न्हु भ निः मंत्रि ले वो ज न प ठा याः तव यो ज न जा न्या रु रु ले
अने क व न मा प र्व त मा यो ज न ग याः जे प नि के रि रु ट पा ये न र फ कि आईः राजा का रु रु र मा वि त्रि ग र्छ नः हे म रु राज
ज हा मि रु रु ले अने क व न माः प र्व त मा यो जि उँः सा हे व जू का के रि ठे का ना पा र्छ न स के नो उँ भ नि वि त्रि ग न्याः हे

मरुतराजभनिः रूपभा वति॥ ता हाउं प्रात्रा॥ ता जाले मंत्रिका मुषदेरिविलाफ गरिलो क बावन लाग्यो ॥ ॥ अपुत्र
 स्पगु देसु न्य दे प्राभु न्य नृपो विना॥ मुखना सस्कृता शुभसुख शुभ्यनि पुत्रेक ॥ १ ॥ अस्यार्थ॥ जौ नामनु
 ये को संतान कपुत को लाते को परमादिन पानि रात्रि भंनुः जौ नादे स मारा जा दे न ते स देस मा विषय दिन मा पानि रात्रि
 भंनुः जौ ना जगा मा मूर्ख बाटु लो छ ते स ठाउं मा समस्कृत को अक्षर अध्यारो भंनुः जौ नामनु ये को पुत्र दे न ते को
 सब दिसा अधो रा छ भंनु भनिः नाना प्रकार ले विलाफ गरि भन्याः तव मंत्रि विनि गछः दे मरुतराज ते तो क्योनः
 अधै जे गर्तु रु छः मलाई विदा रुपा रु वस्ः मवोजन जान्यु भन्योः तव राजा आग्या गछ नः दे मंत्रि जुन प्रकार ले
 पुत्र पाई छ सो काम गर भनि भन्यारः तव मंत्रि ले राजा लाई दर्शन गरि आक्रा घरः अस्त्रि लाई जो दारिया को भनि
 सर्वांग सरिर मा विभूत दसि तडा क्षधार ना गरि सिमा गढ वन भित्र गयाः रूप भा वति॥ ता हाउं प्रात्रा॥ तिराज कुमा
 र जादा जादा ते सवने को माऊ मा का पुच्छ रि मा पुच्छारः ते स छ रि मा जल पान गरि नरिये क दृक्ष को ज रा सि रु
 न गरि पल्ली र द्या तव रा विमाः जिजा जनु का भये ल जागनी गरि र द्या ता रूप पछिः रात दि को या पछिः ते पुच्छ रि मा
 अज्ञान संध्या तय न गरि जो भया को फल मु ल द्याई र द्या का धियाः तत्ता समये मा अकस्मातः त्रिभंग पूर दे सका

करं जराजाको पुत्रिकर सुत लक्ष्मी ले अठार सय १६० सविरुत सुदित गरिते से पूछु शिमा आईः तवति राजकु
मा रले देव्यारः यकातिर वसिरे रद्याः रुप भावतिः तिराज पुत्रिले नाना तरु सग जल कि राग री लागिः त
त्ता समये मातिराज पुत्रिले सिलोक भन्द ॥ ॥ बाला तन्वि मृदुत नरय मृदुत नरये त्यता मन्त्र प्रकाः दद्याका
विभ्रमर भरतो मन्त्रारि मत्तमाना तस्मादेव्यार भसि समये निर्दयं पिदनियामं काता विसृजति रसने क्षुजत्सु
समुय ॥ १ ॥ अर्थः काल अस्त्रिको सरिर को मल छ भनिस कारगनु के न तेत्ताः मन्त्र भई कन
अत्तन माकात राविसित लवायु तापिः योउ सप्रकार ले कि डागनु दद्यात्त क सो भव भू रापुव्य नित्र के सुर
मा वसि भ्रमर रुत ले रसलिया जस्तो फेरि उद्युते से ठा डे राविरः रस आउं छ कि माथि वाट पेनिका राविये ल्या पार
स अउं छः त्यो जस्तै तेत्तो वस्तु ना सिया कोः मक सो गरि रेरि रहु भनियेत्ता अर्थ को सिलोक वाचा को शब्दः राज पु
त्रिले सुनिरः आका रदिना वाउं सवैतिर के न लागिः रुप भावतिः तिराज पुत्रिले अते त्र राघो पुरुष लाई देखि
काम जोर ले दग्ध गराई अन्यो अन्य दृष्टि भयोः तव राज पुत्रिले न देव्या जस्तो गरिः यक सवि लाई भन्दः दे सवि
मैले यक प्रह्न गछुः तजो न दृष्टि भनिः राज पुत्रिले सुन्या गरिः सिलोक वाचन लागिर ॥ ॥ कार्य कितवः

आगतायुवजनाकस्मिन्कुले जातयकं स्वर्मेकवर्से अरु अरु रायवन भुमो मध्ये तदा गा अय ॥ किंतु किरन देवदा नर गंध
 र्व दि अरु किंते ईन्द्र कुवेर पेक्षिणि मति सत्यं ककादि जुडा ॥ २ ॥ अस्मार्थः केन ह्यारि पुरुष को ना निमित्त लेति मि
 या हा आयो तुमा जन्म भया को कुल कुन होति मिये कले ये तो भयान क ठाउँ मा क्या न वस्तु कुन् देवता को कि अथ
 वा ईन्द्र को कि अथ वा कुवेरः अग्निः यमः वरुनः किन्नुः दानवः दक्षः मनुष्यः विद्याधरः गंधर्वः को को कुः जुवान मूला
 ई सत्य सग सुनाउँ नुपर्छ भनि तव राज पुत्र भन्नु तव राज स्थान सुवर्गा भूमि सदृशा दक्षिण कर म्यते म त्र त जो म
 य ॥ ३ ॥ अस्मार्थः ॥ के जुवति सुनु मा किं नरः देवः देव ईन्द्रादि दे को हि पनि हो ई नः म भन्या दक्षिण दि सा को ला
 वरप पुर दे स को चन्द्र तिल क नाम राजा को पुत्र श्री म त्र न न्या को मै कु भनि सुनायार फेरि रा ज पुत्र भन्नु ॥ ॥ त्व व कः कु
 ल का नि नि कुल गन य नि को दे स वि आ धी र ना मो किं तु द मा तु ल पि ता जा त त्व या कुः कु लेः वा ला कि म म पृ ष्ठ सि त
 स त तं रा स्य क थं व र्त्ते तेः आ श्चर्य्य भ व ति मु या ई रु द न्य ल ज्जा क थं न वे त् ॥ ४ ॥ अस्मार्थः कुरि नि
 का ज तो ने व भ या कि ति मि क र्त्तु अ स्त्रि हो ति मो दे स को ना ठं क्या हो ति मो ज न्म भूमि का हा हो फेरि ति मो
 जा त क्या हो ते तो ना गै भ ई क न क सो ग रि हा स्ते उ ल ज्जा का हा हो ओ उ म ला ई व डो आ श्चर्य्य भ यो भ नि भ न्नु

तवतिराजपुत्रि भन्दिन ॥ ॥ नाप्रोयामत्रिभंगपुरसुवता श्रीराजमुक्ता भवाविषावेदपुरानतत्रपठतकलो
लशोसदातदेशाधिपतिकरजराजतनयाबालाकुमारिमयाः दद्यायोरुपनेत्रवंचलत्वया लुजापूतनी
जले ॥ ५ ॥ अस्वार्थ ॥ हेमरापुरुषः अनेवास्मरा रुतलेवे दधोषगयाकासकलेकलोभईरह्या
कात्रिभंगदेसकाकरजनामराजाकापुत्रिकर्षरलक्ष्मीनामराजकुमारिमहुः तपाईकोरुपयोवनसयुक्त भ
याकोमुखलेबंचलनेत्रगरिहेनुभयाकादेविमेरामनअधैर्यभईमेरालजायेसपावरिमावस्योः तद्याईले
आश्चर्यमानुपदेननिर्मयआक्रायेकरजाईरः येकजोरअस्त्रिकोपोसाकः येकातिरअक्रालिदिईहरआषा
लेआउंभनितानगरिनः त्योदेविराजपुत्रलेअस्त्रिकोपोसाकलिईअस्त्रिकोपहीरुनगरिः राजकुमारिके
ठाउंमागयाः हेप्रभावतिः तवतिराजपुत्रिलेभीछः हेसखिहोअवेरभयोहिउजाउंभनिआक्रादवीरमाफ
किंगयारअस्त्रिरुपराजकुमारलाईलुकाईराधिनः हेप्रभावतिआजुमलाईनिन्दालाग्योभोलिसुनाउंला
भन्योरः यतिसुनिप्रभावतिलाईनिन्दीभयो ॥ ॥ इतिशुकवाक्यअस्त्रिवलित्रउंनशेसकथारुसंगः
रुसनाप्र ॥ ४९ ॥ फेरिप्रभावतिभन्देहेसुकतिराजकुमारः पछिमंत्रिसगभेटभयोकिभयेनभन्द

तव शुक्रभन्धुः देमाता सुनत्योमंत्रिते अनेकवनः पर्वतमाक्षोजनगयोरपनि प्राप्तुं नुसकिनरः त्रिभंगपुरदेसमाग
ईद्वारकानजिकपाटिमावसिदूईचारजनालोकवाटुलागरिनानाज्ञानकाकुरागरिरह्याकोः राजालेदेखा
रः ज्ञानिवल्लचारिरहेछभनिः राजगुरुभीत्रवोलाईराव्याः देप्रभावतिः तारुईप्रातः येकदिनरानिविनिग
छः देमहाराजहामरापुत्रिलाईविवाहागन्यावेलाभयेछभन्दाः तवकरंजराजभन्धुः देप्रियेकाप्रोपुत्रि
लाईः धनुकपुरदेसकोः विश्वसिधुराजाकापुत्रमदनलाईदिउँलाभन्यारः तवरानिलेकुन्धभनिआफ्रा
पुत्रिकर्पूरलक्ष्मीकाकोठामागईभन्दिनः देपुत्रितलाईः धनुकपुरदेसकाविस्वासिधुराजाकापुत्र
मदनलाईविवाहागरिदिन्दुः तेरामनमाईक्षाछकिछेनभन्दाः तवराजपुत्रिभन्धुदेमाताः मनोईरावन्यपुरदे
सकाः चन्द्रतिलकनामराजाकापुत्रश्रीमन्तराजकुमारलाईदियामात्रजालातिविनाअरुमलाईकारिदेनः फेरि
वल्लैसगदियामेलेप्राणत्यागगरुलाभन्दाः फेरिरानिलेराजाकारुनुरमाजाईविनिगन्दिनः देमहाराजकाप्रि
पुत्रिलेव्यङ्गतकुरागछिः व्याकुराभन्यारावन्यपुरदेसकाचन्द्रतिलकनामराजाकापुत्रश्रीमन्तराजकुमा
रलाईदियामात्रजालाः अरुलाईदियाताप्राणत्यागगरुलाः वरुजोन्याछेनभन्धुः अबकसोगन्याकोभन्दा

तदराजागई भन्धुः देष्टु तैले भन्धा कोराजकुमारका रुद्धः मेले कसो गारि वोलाउः क्या जल गतः मता सक्ति
न भनि आकुले पालि राखा काः दुस्त्रवारि छेउ जाई भन्धुः देष्टु स्त्रवारि मलाई मला अनर्थ भयोः मेरा पुत्रिले
रावन्य देस कावेनु तिलकराजा का पुत्र श्रीमन्तराजकुमारलाई दिया मात्र जाला त्यो विना अरु कसैलाई दिया प्राणा
गगल्लामन्धेः अब कसो गत मलाई बुद्धि दिनु पमो भन्दाः तव दुस्त्रवारिले क्या अद्भुत कुरा भनि चित्राई भन्धुः
महाराजः आनुरात्रि भयो भोलि तिराजा को मरि मावि त्रि गल्लामनिः राजालाई बुझाई भोजन गर्द पठायो त
हा पद्धि ति मंत्रि को मन मा विन नाग चोरः जस्का निमित्त लेरा ज्य छोडि वो जन आनो थ्याः तन्हे तमा चार मेले सु
पा आयेत्ता आश्चर्य दक्षिणादि सामा पनि अति दूर कोः रावन्य पुर देसः योत्रि भंग दूर देस का राज पुत्रिले क्या आ
श्चर्य कुरा गरि भनिः सिलोक वावन लः गो ॥ ॥ कि मा श्रुय थका न पदे लु पुर देत कामिनि ॥ किं वा देव वर प्र
सद विषय थका मत्र प्रयोगा वशा ॥ १ ॥ अस्वार्थ ॥ यो वसे आश्चर्य भयो तिराज पुत्रिले देवता को तर प्रसा
द पाई न कि अथवा यो राज पुत्र याका आया का रुकिः अथवा मंत्र का बल ले आकर्षन गनः सकि छिः मथवा
यनि माये कपनि न भयाः तिनिले प्राणा छोडुला भनि कसो गारि भन्न सक नी भनि चित्र नाग र का प्राः देवता

कासमरनागरिविचारगर्नगयातवराजपुत्रिले आकासविफुल्लारैविद्यादिईसुतनपठायाः तवयेकसखिलेकोप्राणि
 ईषानिफालनज्यालकाटकेर्दीतिवस्त्रचारिलारैदेविरः विन्निगैर्देराजकुमारि श्रीबुदाज्यलेपालिरायाकोवस्त्र
 चारिज्यालमुनिवसिरकेरुभनिभन्दाः तवराजपुत्रिभन्दीनः देसविक्रंसेलेधाकानपाउँन्यागरिडाकिल्याउँभ
 निरः तवसखिलेरुवस्त्रभनिः वस्त्रचारिलारैः राजकुमारिकाकोठामाडाकिलगिदिईः तवराजपुत्रिभन्दीनः देउ
 स्त्रचारिः मेराज्यालमुनिज्यानवस्त्रभयोभन्दाः तववस्त्रचारिभन्दाः देराजकुमारिरुजुरलेविनापानिकोपा
 धरिमाकमलरोपिफुल्लफुल्लारैलार्त्ताभनिप्रतिग्यागर्नुभयोभनिसुन्यारः त्योक्रमलकोसुवासलिउँलभ
 निआकाकोकुः पेरित्योपद्मपुष्पकोसोभाभईरह्याकोकेसरः तमपोरुतिपद्मपुष्परुंरायाकानिमित्तोवयो
 गलेदेसान्तरआयाकाकुः तत्कारनरुजुरलेपद्मपुष्पफुल्लार्त्तुभयापदिमल्लारैयौँटा रुपागर्नुकोलाकि
 भन्दाः तवराजपुत्रिलेहासिकनयेकपोरुकेः येकसदुकः येकतरवारराधिदिईतववस्त्रचारिलेसाँचोलिईसदु
 कभित्रपनिपुस्तकपानिबोलिरेरिभन्दाः केमातामवस्त्रचारिजातलारैरुडुकोजोपदेनः पुस्तककोपानिसा
 मर्थछैनयस्कारनमलिनभनिहासिकनवस्थाः तवराजपुत्रिलेहासिकनभन्दिनः देवस्त्रचारिमेलेज

लसदे तिरनारायवस्याको छुतिमिले मेरा पितालाई जो चाहि न्या भनि बुझाई राखनु पर्छ भनिर तव वस्त्र
चारिले सधैं छुई भन्छु हे माई मलाई तले जल खाने देउ भन्यो र तव सधिले छारिले ई पानाले नगई त्यो वा
हिर निस्कन विनि के राजकुमार भन्छु तिमा ताव रामं त्रिको वं सर ह्या छौ त मो सकेट मैले थाका पाया भनिर तव
मंत्रिले राजकुमारलाई दर्शन गरि भन्छु हे राजकुमारि रामा साहेव लाई का का राखनु भया को छ मलाई दर्शन वक
स्या जावत् भन्दा तव राजपुत्रिले राजपुत्रलाई दाकि दिई नः तव मंत्रिले राजपुत्रलाई दर्शन गरि विनि गछु हे साहेव मै
ले रुजुर का दुवा ज्मू लाई अनेक प्रकारले वुझाई मवस्त्र चारि को भेक गरि रुजुर लाई योजन आओ को कु भनि भन्छ
तव राजकुमार भन्छु हे मंत्रि धन्य धन्य मेरा जाग्र भयो अव देखि मह क्षतं पर्वत त्यो जस्तो तिमिसार शिपा यो ताका
दुःख होला जस्तो अर्जुनलाई श्रीरुद्र सारथि भया थ्यो तस्तै तिमि मेरा सारथि भयो भनि फेरिलुकिर रुन ग
याः हे प्रभाषति ताका पछि सधिले पानिल्याई र वस्त्र चारिले पानि खाई राजपुत्रि देखे उ विदामा गि आफ्ना आश्र
ममा वस्त्र गया ताका उ प्रातः तातो दहाया पछि राजा आई कन भन्छु हे वस्त्र चारि जो भन्या को कुरा कसो
गन्या हो मला सकछु भयो भनि भन्दा तव वस्त्र चारि भन्छु हे मलाराज निश्चयले तिराजकुमार विना अरु दे

उजान्न भन्ने कि निरुद्ध नगरि सो धन रुक्म भन्दा तव राजाले आक्रा पुत्रिलाई भन्ने पुत्रि श्रीमन्न राजकुमार वि
 नाजान्न भन्दा को निश्चय ले सो कि भन्दा तव राजपुत्रि भन्दिने देपिता मैले देखे को लोको ल्या काटारा विवर्जित कु
 न्या देखे न निश्चय ले भन्दा भनिरे तव राजा फेरि वस्त्र चारि देखे उ भन्ने रुक्म चारि कर पुरल क्ष्मी ले त्यो कुरा सिवा
 य अको कुरा गर्दे न भनि भन्दा र तव वस्त्र चारि भन्ने रुक्म कुरा जूर ले के दिधन्दा मानु पर्दे न मेरा गुरुका रु
 पाले आकर्षन वि आ मैले जान्या का रुक्म मेरा वि आ का प्रभाव ले तिरा ज कु मार लाई चार दिन भीत्र य कि कि काई
 दिउँला राजकुमारि वस्या का वो कुरा मात्र कसै लाई न पठाउँनु को ला कुरि वाट पनि के नु देखे न भो लि देखि मै
 ले ओर भग दु रुजुर रुत पठाउँनु पर्दे न भनि भन्दा तव राजा भन्ने रुक्म चारि मेरा उ परति मिले ते तिसम अनुग्रह
 राख्या पछि मेरा विन्न मा वहुत आनन्द भयो भनि वस्त्र चारि लाई न मत्कार गरि आक्रा अत्रान संध्या नित्य पुजा ग
 नु ग या ता रुक्म पछि वस्त्र चारि भन्ने रुक्म राजपुत्रि साहेब लाई चार दिन सम लाई याना को सारा जाम पुरा गरि ते सै
 काठा मारा विदिनु को ला साहेब लाई पनि तसै ठाउँ मालु काई राव नु रुक्म भो लि रुजुर ले पनि त्यो ठाउँ छारि जा
 न रुक्म मैले जत्न गरु ला भनि आक्रा आश्रम मा ग या ता रुक्म पछि राजाले भोजना दि गरि वस्त्र चारि देखे उ जा

ई मन्त्र देवस्म चारि अवक सो गन्या को ठाउँ के नी निमिते जाउँ रिडु भनिराज पुत्रि का वो क मा गयारः राज पु
त्रिलाई अर्को वो क मा सारि पठायाः त वराज पुत्रि ले पनि वस्त्र चारि भन्या जस्तो गरि आफ्ना दावा ले घुटाई दि
या को ठाउँ मा वस्त्र गई नः के प्रभावति ॥ ता का उ पात्रे ॥ भोलिका दिन देखि कसै ले था कान पाउँ न्या गरि तै स वो क मा
वस्त्र न गयारः राज पुत्र लाई मन्त्र दे राज कुमार रुजूर पर दे स पाउँ ॥ अस्त्र ला गु भया को ठे रै भयोः अवतिराज कुमारिला
ई विवाहा गरि आफ्ना राज्य मा जान्या उपाये गर्नु क वस्त्र भन्दाः त व श्री मन्त्र राज पुत्र भन्त्र दे म त्रिति मिले जाना को
कुमार न न छोः तिराज पुत्र लाई विवाहा गर्नु कन्त्रु कि दु दे न भन्दाः त व वस्त्र चारि रूप भन्त्रु दे राज कुमार लोः
कुमार रुजूर ले धन्दा मान्नुः ॥ १ ॥ पदे न मै ले जन्तु गरि सक्या भनि भन्दाः त वराज पुत्र सिलोक भन्त्रु ॥ ॥
प्रावाहा कता बुद्धिः तेन दे वा भविष्यति कर्म दोरि प्रधानेनः बुद्धि ना कि प्रयोजन ॥ ३ ॥ अस्यार्थ ॥
मन्त्रि ठा का को व्या बुद्धि छ ते पनि कर्म का बल ले देवता भनाई पूजा गराई र रु छः यत्कारन ले कर्म दोरि न
या पछि बुद्धि व्या प्रयोजन छः मेरा कर्म दोरि छः क्यान भन्दा आनन्द ले खेलने आया का लाई यत्ता दुः यत्ता
प्रिय भयोः सिंघः या घु रू का भये ले भया का ठाउँ मा बास वसि फेरि पुरुष भईः अस्त्रि का रूप भई दे स भित्र

यत्नयत्नयभुवशा ६

आईदिना अपराधलेवन्दिनामावस्त्रुपुनोः अवतिमासुवकेर्न पानार अलिकसासभयोयेतिदिनसम्भव
 सिक्नुतेस अस्त्रिसगसभोगगनपायाकाहेनः कन्याधर्मक्याननासिदिन्कोभन्ते तत्कारनमेराकर्ममाले
 याकोहेन बुद्धिगरिकनमात्रक्याकुन्धुभनि आवावाट आसुषसालिः मैत्रिको अग्रमाभन्याः तवमंत्रिवि
 तगर्हं रुराजकुमारक्यानतेस्तो अधेय्यगनुकुन्धुः रुजूरकोवुवा ज्युलेरोयिराया काबुद्धि काह धमजति
 आईपुण्याताः मैलेजावाहियाको जलगतलाः रुजूरलेखि किमानुपदेनः नितिको वचनसमजनुभय
 नकिभनिसिलोकभन्धु ॥ ॥ कर्मस्य भुवशाह दिह दया भुवशा ज्ञानेना ना दुवशासन्नयन्नस्य भुवशा
 ॥ २ ॥ अर्थः ॥ हेराजपुत्रकर्मकोगरुनायलेकोः यत्नकोगरुनाह दयाकोः हृदयकोगरुनाज्ञानको
 नकोगरुनाह तत्पुको भनिराजपुत्रलाई सुनाई करिभन्धु ॥ ॥ बुद्धिचैववल्लेवैवः निर्वुद्धिसवल्लकुता
 हतेभवतितेलेचतेलेस्य एतना नवेत् ॥ ४ ॥ अर्थः ॥ हेराजपुत्रबुद्धिदुन्यालेवलियोलाईना
 गनुसक्तः वलियोभयाकालेबुद्धिमानलाईनासनुसक्तैः नः क्यानभन्याबुद्धि अग्निजस्तोः वलियो एतज
 स्तो एत अग्निमातताईपगन्त्यावित्रिकेतेस्तोपवित्रवस्तुः अपवित्रतेलजस्तोभईजाह ॥ ॥ नराना भुवशाह

॥ १०२ ॥

तुः बुद्धिमुक्ता हते सद्वलचजठरो कृत्वानेव राघवे लउं चत ॥ ५ ॥ अस्यार्थः ॥ देराज पुत्रमनुष्य
काग रुनाय त्वदे बुद्धिभन्याको मकुठ कोपेटर आखा रे विरुनु देराज कुमार ते तो अधै र्य कानगनुं रुं रु
मेरा बुद्धि कावल लेः रुजुर का कार्य सिद्धि गरितिराज पुत्रि सदि ते गरि रुजुर का राज्य माले जान मेरा सामर्थ्य
भनि बुझाई रे प्रभावेति ॥ ता रुउं प्राप्ता ॥ चार दिन माव ह्न वारिले श्री मन्त्र राज कुमार लाईः करंज राजा का
अग्र मारा विवित्रि गर्दः दे म हारा ज रुजुर का मजिले मेरा मंत्र को प्रभावे लेः राव न्य पुर दे स को राज कुमार आ
ई पुक्या के तुं रुव स भन्दाः तव राजा लेति राज पुत्र लाईः वडा रुव मान गरि मित्र लग्नाः ता रु पदिः सुदिन
सुलग्न के राई कनः करंज राजा ले आक्रा पुत्रिः क पूर लक्ष्मि श्री मन्त्र राज कुमार लाई कन्या दान दियाः रुषः
भावेति ॥ ता रुउं प्राप्ता ॥ दू विचार मरुना भया मदिः राज पुत्र भन्दा के पिताः म भ्रा रु आया को ठे रे दिन म
यो मेरा माता पिता ले पनि व्हा रु पा उं तु भया को छैनः तत्कारन माता पिता को दर्शन गर्न जानु विदा प्रसन्न
भया जाव स भन्यारः तव राज पुत्र पनि भन्नु नः रु माता पिता म पनि मेरा स्वामि को साथ जानु म लाई पनि
विदा दिनु रुव स भनिरः तव राजा रानि भन्नुः रु जु बाईः रु पुत्रि ति मि रु रु कान जान ला ग्नाः रु मा पो न्ना

लकोरु भनि भन्यारः तव श्रीमन्तराजपुत्रविनिगछः देससुरापितामफेरि आउनुपर्छ भन्नु भया आउं ला
 वरुमा तापिताको दस नमात्र गरि आउं ला भन्यारः तव राजा भन्नुति मिरुले जानु भन्या मैले क्या भन्नु भ
 निः नानातरुका कान्तिः घोडाः सिपाहि दुई हजार २००० सविहुरु येक हजार १००० अठारलाय १८०००
 सुवर्णका अलंकार दिईः विदागन्याः तव वस्त्रधारि भन्नु देस मफाराजः मैले तिराजपुत्रलाई रावन्यपूर दे
 सवाट वोरिल्यायाको को अवतिराज कुमारलाई पुन्याउं न जानु फेरि मयेहि आउं ला भनि विदा मागिः राज
 कुमारका साथ गयाः तव जादा जादा सिमागठ नीत्रगई वासवस्थाः देस भावति ॥ तव उपात्रा ॥ भोलिको दिन माः
 पूरु र्णिमा त्मान ईत्यादि भोजन गरि जादा वाट मा श्रीमन्तराजपुत्र भन्नुः देचे नुकरा मन्त्रि अवतिमिले वस्त्रधारि को भेषको
 उः त्या करि ठमा लाई त्यादि पनि छाडि यो वस्त्र अलंकार लाउं भनिः वस्त्र अलंकार दियाः फेरि राजपुत्र भन्नु देचे नुकरा मन्त्रि
 अवमेरा पितासंग वरदिई पठाउं भन्यो तव मन्त्रिले रुवत्स भनिः चारजना ४ सिपाहि लाई वटाईः देस सिपाहि ति
 मिरुत अघि देसमा जाईः देचे नुकरा मन्त्रिले श्रीमन्तराज कुमारलाई त्यायो भनिः मफाराजका रुजुरमा विनिगछः
 भनि पठायाः तव सिपाहि रुत जाईः चन्द्रतिलकराजाका रुजुरमा विनिगछः देस मफाराज विभंगपूर देस

रामः

॥ १०३ ॥

काकरं जराभाकापुत्रि कर्पूरलक्ष्मीदेवि श्रीमन्नराजकुमारलाई विवाहागराई सादेवरः मेयासरितगरिः धे
नुकरां मंत्रिआईरखाछनः सोमिहसुलाई रुजूरमावित्रिगर्नजाउँ भनिवित्रिगर्न आयाको भनिमन्दात
वराजाचन्द्रतिलककाखनमा अतिरुकीमानगरिः आक्राराज्यमाजति भयाको वाजावजाई सिदुरजात्रा
गरिवाटोमालिनगयारः आक्राछोरालाई भेटगरि परस्परकसत्बवाती गरिमरु आनन्दसग आक्रादको
रमा आईवत्ताभयाः धेनुकरां मंत्रित्वाई पाननानाप्रसादादिईरः देप्रभावति धेनुकरां को जसोपराक्रमः क
पूरलक्ष्मी को जसोबुद्धि भयाजानुरुः नभया जानाकनप्रयोजन देन देमाता तेत्तोबुद्धि तुम्रो रुवेन धेय्ये
गर्नु रुवस भन्योरः योवचनसुनि सो भनिप्रभावति लाई निन्दाभयो ॥ - ॥ इति शुक्रवाक्य अखिचलि
त्रपचासकठासासगुरुसमाप्त ॥ ५० ॥ फेरि भोलिको दिनमा प्रभावति भन्दैः दे शुक्रमेरो मनोरथ भंग
गरिनदेउँ भनिमन्दातव शुक्रमन्दैः देमाता तमो मनोवांछा भंगगरिकन मैले पापक्यानवो कुलाते पनिद्धि जाधना
मञ्जुस्मरा को जसोबुद्धि भयाजानुरु वसन भयाफचित कुनवेर देन भन्दाः तवप्रभावति भन्दै दे शुक्रत्यो कुराकसे
सो भनभन्दाः तव शुक्रमन्दै देप्रभावति उतरापथ येरु श्रीरुर्व नाम नगरधियो तेत्ये समावित्र धेनुनामराजाः

मडा

थिया ते सरे समा अर्क सिर नाम न मवा स्न रा वस्था को धियो ते सवा रा का पुत्र दिज धमना मवा स्न रा अः
 ति द्दु धि यो ये क दिन भिक्षा मा गन गयारः कदि पुनि दि ये नः ति धि जा धम भन्द् रु रि रु रि क्का के भ गति
 स जा व क भै ई व स्न रा नि स्वा स्नि तु त्या ईः रा थिः घो डा व रुः अ वि प दि वा जा क जा उ नु ला ईः सि पा दि रु रु स रु त आ न
 न्द स ग रि न्द ना या पो म नु क्ष के ज न्म पा या को सा फ ल न न्दु भानि आ फु मे क ले व सि कुरा गरि र ह्या को आ फा वा बु ले सु न्यो
 र भ न्दः रु पु त्र ते ले क्का अ क र्म कुरा गरि सः वा स्न रा जा त भ ई क न ते लो क्का चि त्र ना गरि सः वे द शा स्त्रः मंत्रः पु रा
 राः का यः नितिः सामः ड र उः दानः य जनः जा व नः अध्य य न अध्या प नः सं ध्याः त र्प णाः गाय त्रिः मंत्रः य त्रः सु डः बु
 डः न्दः रु डिः रु डिः सुर ॥ ई ति वा ई स प दार्थ मि ला ईः श्री व स्ना ले श्री पा र्थ ति छे उ आ ता लि ईः वा स्न रा श्री धि गरि रा
 व्या को को ये ता वा स्न रा ले क्का पा प चि त्र ना गरि सः रा जा रा नि ला ई ता फु नु प नि के न भानि ध र्म लेः यु धि धि र
 रा ग ला ई क ह्या को यो कुरा रु सु न ॥ ॥ न द्या वा र स मु न्दु स्य पा प पु रा प न्द यो ग रु केः वा स्न रा स्य प ति ग्रा रु
 म रु मंत्रे रा भु धे ति ॥ ॥ अ स्यार्थ ॥ रु पु त्रः स म स य र को म त्व मु त्र वा तु लो भ ई न दि मा जा न्दु ते स न दि
 य नि स दे वा तु लो भ ई स मु न्दु मा जा न्दु त्पो ज स्ते अ न रोग ले पा प गरि उ पा ज न ग न्या को द र्श स वे रा जा छे उ ज

रामः

॥ १०४ ॥

नृपेरिवास्मिन्नारुरुलेपेता नईत्यादिमरुमंत्रले शुद्धगरिकनपनि शुद्धनभया को दानलिया को दर्श तोप
निराजा देउ जान्छु ॥ ॥ दसस्वानसपोवक्रि दशावक्रि समोधज ॥ दसध्वजसमोवे स्था दशावे स्था समो नृपा ॥ २ ॥
रूपुत्रदसकु कुरलाई छोया को पापः येककु स्माल को वक्र छोया दुन्दुः दसकु स्माल को वक्र छोया को पापः
येकतेलि छोया दुन्दुः दसतेलि छोया को पापः येकदं स्था छोई कनलग्दुः दसदं स्था छोया को पापः राजाला
ई छोया वित्रिके लाग्दुः तेसा पापमये राजा रुरु को पुत्रि अस्त्रितुल्यार्त्ता ननिविन्ननागरिररु न्याधिः को
रतेरो जन्मयत्तो अंगमे कुराग न्या का निमित्तेः तमका अपुत्रि भईत्तः तस्कारनः नदिमा अस्मानगरि मरु
नादिनसम्प्राप्ता स्मारा का वरनोदकलि ई घर आयात्तः तेसा नग न्या सम्प्राप्ते ले मलाई न छो जा दु दुर्दिष्टि
भनि घरवाट धपाई दियोः रूपु भावतिः तारु उ प्रातः तौ दि जा धम द्रा स्मारा घरवाट निस्कि कन वडा दुःख
लेय कन गरमागईः माला विलाफ गरि रुन लाग्योः तौ रोया को सब सुनिः येक य द्वा आई भन्दुः रूपु मनु
द्यतलाई क्वा दुःख प्राप्त भयो क्यान रुख्दुः तेले मेरा अग्रनास त्रैले भन भन्दा तव द्रा स्मारा भन्दुः रूपु
का ज्ञात्ता मेरा पूर्व जन्म का पाप लेयत्तै अवस्था भयो मवडा दलि डिवा स्मारा नि क्षामा गन गया था कसे ले

भिक्षादियनरघरफर्कि कनयेकठा उय लैवसिक न कुराग न्या कुरा भन्या रु रिररी क्या पाप ले जाव क को जन्म
 कुतुप न्यो यो जाव कर्म छादि अनि अस्ति तु ल्याई हाति पोडा वीठि कि न पाया जन्म लिया को सा फल भनु भनि मै
 ले कुराग न्या को मेरा बाबु ले सुन्यार मलाई के पा पात्मा पुत्र ने ले क्या कुरागरिसः राजा जसो पापि को रिके नः तेत्ता
 पा पात्मा का छोरि रुत संग सं भोग गर्नाई क्षाग न्या त भनिः ध पाई दिया यो दु बले मेरो रु दये मा द गध ग न्यो
 र अद का रु जा उ का रु व सु भनि रोया को को भन्दाः त व ज क्ष भन्दा देवा स्मन अवति मि क्या भं छो नि श्रय
 रा नि त्वा स्ति तु ल्याई नु ई क्षा रु कि भन्योरः त व वा स्म रा भन्दाः दे ज क्ष राज जो मेरा कर्म ले ग रा उ रु सो गरु ला
 भन्दाः त व ज क्ष भन्दा देवा स्म रा व न मा व सि भा वि भनि क्या कुराग न्यो धिः कार ति मि ति मो बु डि के रु र के
 न रु दे स मा भन्या पनि को भन्नुः त मो मन मा यो व ने मा को वृ क्ष मा भा वि कर्म भन्या को टि पि लि जा न्नु भन्या
 जसो कुराग र्छो गु रा कर वा स्म रा लाई भा वि ले पनिः कर्म ले पनि दिया थ्या ते पनि भोग गर्न पाय न पछि वु
 डि को व ल ले पायो भन्दाः त व वा स्म रा भन्दाः दे य क्ष राज त्यो कुरा क सो को भन्नु रु व स भन्दाः त व ज क्ष भ
 न्दा देवा स्म रा सुनः वि दो नाना म दे स मा गु रा कर वा स्म रा व स्या को धियोः त्यो वा स्म रा म रु द लि दु धियो

तवयेकदिनतेत्कोवास्त्राभन्दिनः देवास्त्राकोरियकसादेवकोस्मदागर्नुपनिछेनकि कसोगरि
निर्वाकागर्नुआद्याकोरुभनिवेगरिः तववास्त्राभन्दिनः अस्त्रिकाकाजाउ कसोगरिजाउ योउ टापछेउ
रापनिनभईमलाइलाजहुन्छभन्यारः तववास्त्राभन्दिनः देवामिमैरापछेउरालियरजाभनिरः तवतिआ
स्त्रालेआकाअस्त्रकोपछेउरालिइवाहिरनित्थोः तवपरवाठनिस्त्रिचित्रनागचोरुरिरुरिअवमैलेकसा
गर्नुभनिसिलोकभन्दिनः ॥ मनत्रजानौनवचकर्मजानौनयत्रबुद्धिनवसास्त्रकाय ॥ नवांदवेदनवसुन्द
रमेधिकजिवमेरेमृतकसेतुल्य ॥ ३ ॥ अन्वार्थ ॥ मंत्रः जपः कर्मः यत्रः बुद्धिः सास्त्रः कायः नादः वेदः
यतिवास्त्राकोमुलवस्तुकोः यतिमायेकथोकपनिमछेउछेनकेरिमैरोवस्त्रपनिसवैकात्याकोरुः मुखपनिरा
योछेतत्कारनमलाईकोवागर्नुनः मतामृत्युकतूत्यपोछुनिश्चयेमत्रिकोसभामाजान्त्र ॥ बरुसमुद्रमा
फालफालिमरुंलाभनिः समुद्रकोतिरमागईचित्रनागर्दः अवमानिसनभयाकोठाउमाजाईफालला लु
लाभनितिरातरेः पश्चिमतिरगयोः ताकाजादाजादायेकठाउमाभावि कर्म यत्रवित्रगुप्तराजानाकुये
रलगजुवाधैलिरस्याकाठाउमापुष्पाररेरिरस्याः तवभाविमन्दिनः देवास्त्रातिमिच्छादेछेतिमितासमु

नुमाफालकालिमरुलाभनि आउं न्याले क्वा देरिर स्या र्छो भनि भन्दा त वकुवेर भन्दा दे भावि तो क्वा दुः
 ख लेमर्न आयो भन्दा त व भावि भन्दा दे कु वर न्या मका दलि दुःख लाज ले मा गन न सकि स मुनुमाफाल
 कालिमर्नु भनि आया को सो न न्यार त वकुवेर भन्दा दे वास्त्रा गतिमि दलि दुःख मया कानि मित्रे मर्न लाः
 ग्योतिमि लाई मैले दवा दिई पठाउं ला ले भनिः अमुल्य कारन चार वटा ५ दिई पठायो ता फाउं प्राप्ति
 वास्त्रा ले रत्न लियर आउं दाः कारा कुन ला ग्यो र न्यार ले पछे उं रा मा गा ठा पा परि पछे उं रा समेट भूई माः
 रायिः आफु ये कातिर कारा फिर्न ला ग्यो तत्ता वेला मा ठु लो व्या कारि आयो र पछे उं रा सुद्धा उं रा ई ल ग्यो र स
 मुनुमा ख सा लि दियो त व स मुनुमा प न्या वित्रिके मा छाले पछे उं रा सुक्कानि लि दियो त व ति वास्त्रा रू दे रु दे
 वर भया का ठा उं गयो त व कुवेर भन्दा न दे वास्त्रा फेरि रु दे क्वा न आयो भन्दा त व ति वास्त्रा ले आफु लाई भ
 या को बिस्तार क ह्यो त व भावि भन्दा दे वास्त्रा त मा घर न पुग ग्या ल न वि सा या ले उं भनि सुवर्न दिया त व वास्त्रा
 रा विनि गर्द देई अवर मैले क्वा ला ले जाउं भन्दा र त व भावि ले यो उं ता पछे उं रा मा पो का पा रि दिया त व वास्त्रा
 ले ति नि रु रु लाई नमस्कार गरि आफु घर आयो र आफु वास्त्रा नि लाई डाकिर वास्त्रा नि भन्या पर थिय न र

कोलेन त्यो सुवर्ण का पोका माटन मारा वि आक्रा त्वा त्ति लाई बाकिर वो जन गयो ते सवेला मा यो उटा अस्त्रि आः
गोलिनः त्यो ब्राह्मण को घर मा गई र ॥ त्यो सुवर्ण को पोका दोष मेरा भाग्य ले पा भो भनि वीर लशिः ताका पदि
त्यो ब्राह्मण ले आक्रा भस्त्रि लाई पाउनु सके नरः घर फर्कि आ यो र माटन मारा घ्या को वस्तु देखे राना ना प्रकार
र गरि रु नला ग्या त्यो रोया को सब आक्रा ब्राह्मण ले सुनिर बाडो घर आई र भन्देः हे त्वा मि क्या कार न ले बिना
प गरि रु छो भनिरः तव ब्राह्मण ले आक्रा त्वा त्ति लाई र तन रु रा या को पनिः सुवर्ण रु रा या को कुरा सबै क ह्यो त
व ब्राह्मण नि भन्देः हे त्वा मि ते त्तो ल बा रि कुरा क्या न गर्नु कु छः यो उटा पछे उरा मात्र ना स पारि आ यो उः मै ले वै ग
ला भनि डर ले रोया को वै ग न्या छे नः फेरियो पछे उरा लिई ते से ठा उ मा जा उ भनि दिई ते स ब्राह्मण ले फेरि
अर्को पछे उरा लिई ते से ठा उ मा गई ति नि रु रु लाई न मत्कार गरि भन्देः हे ई श्वर मेरा उपर सुदिष्टि गरि रु पा ग न्याः
जाव स भनि रोई क नो वि त्ति ग न्याः तव भावि भन्देः हे ब्राह्मण क सो भयो भन्यारः तव ब्राह्मण ले सब विस्तार जो भया को
वि त्ति ग न्यो तव भावि भन्देः हे चित्र गुप्त ते स्का कर्म मा क्या ले षि दिनु भयो भन्यारः तव वि व गुप्त भन्दे ॥ ॥ मा ता
ल छि मि पि ता वि छु दे दान द त्तु तो थ वा ॥ स को द रो क र्म भा वि वि ना य त्मे न न्य ते ॥ ४ ॥ अ त्या र्थ ॥ रु भा

विसुनलक्ष्मी को पुत्र भयापनि समस्त देवता लाई आनन्द दिन्वा का पुत्र भयापनि विनोय त्वले कर्म प्रकाश रुदे
 न भनि भन्दा तव भोदि नन्द जलति मिले पनि दिनु पन्थो भन्दा तव यत्न भन्दा मद लिडिले क्या दिन सकुलाति
 मिरुतले कसो जानु रुदे न भनि भन्दा रः तव भो वि कर्म चित्र गुप्त भन्दा रु जलति प्रो जो कपाछ सो दिउ मात्र
 दिनु रु वसः ति मिलो दिया का वस्तु ले रु मिले दिया को वस्तु पनि धे वि ले ला भन्दा तव यत्न भन्दा रु द्वा स्मरा
 ति निरु रु जस्तो म धनि छे न म पनि व डो लि डि पो छु तत्कार न ति मिला ई ठे रे दिन सक्ति न यो यो उ टा रु पे
 आदि छु ले उ भनि दिया तव कर्म भन्दा रु द्वा स्मरा अव तो रु पे आ ले भो लि के रु जल ज नू वे व न ल्या उ
 ला तो रु पे आ ले कि नित्या या को वस्तु को पे त चिरि के नु ता रु के रु वस्तु को ला तो दे व न्या वि ति के व दा स
 व गरि कर उ नु प र भनि सि का ई प ठा या तव ति द्वा स्मरा ले रु व स भनि चारै जना लाई न म स्कार गरि आ
 का घर आयो रु दि ना ध म वा स्मरा ॥ ता रु उ प्रा त ॥ भो लि को दिन मा मा रु रु त ले स मु न्द मा मा खा मान
 ग या रु जाल मार त नि नित्या मा खा प न्यो र तो मा खा लि इ स रु र मा वे व न आयो त व स म स्त लो क रु रु ले मा
 खा को मो ल ग रा या र त व मा रु भन्दा यो मा खा को मो ल लि न्या भया ये रु रु पे आ रु ले उ भन्दा तव लो क

रुहलेलिन्नभनिफकिगयाःतवफेरितोमाकिताकावाटतौवास्नरागुणकरकाघरकावाटगयोःतवतो
वास्नरातेमाखादेव्योरमोलगरायेरतवमाकिभन्धुःकेवास्नरातिमिलेलिन्याभयावत्कोमोलयेकरूपे
माकोभनिभन्योरःतवतिगुनाकरलेयेकरूपेआदिईसाखालियारआफ्राघरलगिदुरिलेमाखा
कोपेटविरिहैदाकुवेरलेदियाकोरेलदेव्योरबडावत्कारगरिकराउंनलाग्योःकेवास्नराकेरमे
रातलवान्यामाखाकोजिउलिआअवफेरिमेरासोवर्गालिन्याचोरलाईपनियसेगरिमातुलाभनि
वरासव्गरिकरायोःतौकरायाकोसव्दम्याकिरुहलेसुन्यारःआफ्राअस्त्रिदेउंभन्धुकेअस्त्रि
तौवास्नराकरायाकोसुनिस्किमाखालेपनिनेत्कोदर्थपेवाउंनुसकेनःअवकामिलेपोकाकापवा
उंनुसकुलादिनजाउंरुडभनिदुवैअस्त्रिपुरुषःसुवर्गकणिफालिईःवास्नराकाघरमागईभन्धुके
वास्नराकामिलेतपात्रिकावस्तुमाटंनमाराव्याकोदेविहराउंलाभनिकामिलेसस्नारगरिलिईराः
व्याकोधियोरुजोदिनआउंनुसकेनविस्थोःयोवस्तुलिनुरुवस्तुभनिदियोःतववास्नराभन्धुकेज
जमानतपात्रिलेसस्नारगरिदिनुनभयामेरामालहराउंन्याधियोतिमिधर्मात्माकुनालेमलाई

आजुदिनुभयो भनिपठ्या भनि यक्षले द्वास्तरा लाई भन्दः के द्वास्तरा लो गुणा करवा स्तरा लाई भोवी
 कर्मः चित्रगुप्तले कुवेरले दियार पनि भोगगरी पायेनः तस्कारन विना जलले कार्य सिद्धि कुदेन के
 द्वास्तरातिमि वनका मा ऊ मा वसि ना वि भन्दोः भा विमात्र भनि के रि पुरे देन ना वि ई त्पादि सुवे
 जल का वा कर के विना यत्न ले भा विमात्र भनि रि आठु लो म्म वस्था प्राप्ति को ला भनि भन्यार त वदि
 जधम द्वा स्तरा विनि गच्छः के जक्षराज अवमका हा जाउँ का हा वसुम लाई वाटो देषाई देउँ मेराउँ पर
 कृपागन्या जा वस भनि रोई केनः जक्ष का चरन मा धी कदि ई रे प्र भावति ता हाउँ प्राप्तिः जक्ष भन्द के
 वाटो म देषाई दिन्छु सुन राजनिल भन्या को देस मा जाई ईन्दु के तु वनि आँ को वा करि गर्न जाउँ त्यो वनि
 आँ र राजेन्दु सिंहराति दूई जना अतिमिल्या का रूत वतिमि लाई राजा ले वा हा गर्न नः त वति प्रामन
 मा को ई क्षा पुरी को ला भनि यक्ष आक्राठाउँ मा गयाः रे प्र भावति आजु म लाई निदला ग्यो भोलि सु
 नाउँ ला भन्यो रः यति सुनि प्र भावति लाई निन्दु भयो ॥ ॥ ईति शुक्र बाक्य अस्त्रि चालित्रये काँउः
 न कथा हा संग्रह समाप्त ॥ ५१ ॥ के रि प्र भावति भन्द के सु क त्यो द्वा स्तरा लाई क सो भ यो

द्वास्तरा

वसुमन्तको

स्वयम्भार

॥ १०८ ॥

मनिरतव अकभन्धः देमाता सुन त्यो वास्तु राय क्षले उ पादिया वमो जितः राजनि नगरमा जाई चित्तना
 गरु मेरा मुख लेयो उता कराग न्यार यत्तो अवस्था प्राप्त भयो अथ मै लेयो त्रु देन जो नादिन मा यत्त देवता
 ले मेरा उ कार गनेः उ सै दिन मा मै ले वो लु ला भनियु त्र देवता को ध्यान गरि ईन्दु के तु वनि नों को पसलम
 निवस गयो ताका पदि रात प न्योर वनि नों ले पसल को माल सव भित्र कालि बाहिर वराडु मा सव सगि रुस
 काटु लो भई यात मारिर ह्या काधिया तेला देला मा ये क जना भन्धः देवनि नों त्यो यो टा पुरुष दिन मान
 भयो तु मा पसल मुनि वसिर ह्या को को भन्धः त व वनि नों भन्धः के म रु पुरुष तिमि को को उ त प्रो जात
 ह्या को या का क्योन वत्यो भन्धः त व तिदि जाव म वास्तु या लेला टो कराया जत्तो गरि कराया र जने देवा यो त
 व वनि नों ले करु ना गरि आक्रा पसल भित्र वो लाई राव्योः के प्रभावति ॥ ताका उ प्रातः ति वास्तु रा लेनिः
 त्य अस्त्रान सध्या गरि पानि ल्या ई वनि नों लाई पुजा को सामा गि ई त्यादि जो बाहु न्या तयार गरि दि थ्यो यत्तो
 पुकार ले काम गन्या को देखिः वनि नों वसि भई ते सला डो रु पदि जे थ म वास्तु रा लाई रु रामा ति आ अने करु त
 का पारि शाग तु सिद्ध ईः वे पार गने ला ई राव्योः ताका पदि ते सै दे स का रा जे नु सिद्ध रा जा का पुत्रि वन्धु वति को

रमं विपुत्रति दुई का अन्य अन्य दृष्टि भयोरः राजपुत्रि को पतिः मात्रपुत्र को पतिवित्त बं कल नयोर तव राजपुत्रि
 ले मं विपुत्र लाई का कन पठाई भन्दिनः के मं विपुत्रति मिम देउ क्कान के ले पतिन आया को तुमो क्कामि त
 को पुत्रि म कोई न कि भनिरः तव मं विपुत्र ले रुद स मे जो सा देव भानि निते जान लाग्यो तव ये क दिन राजपु
 त्रि का कोठा मायेकः मृदगा देखि त्यो मृदगा मं विपुत्र ले नाना गित गाई व जाउ न लाग्यो तव त्यो व जाया को द
 षिः राजपुत्रि वहुत युसि भई ना चन लागिन त्यो देखि मं विपुत्र ले धिर्जगने न सकिः राजपुत्रि को अत्तन माहा
 लालि दियोः ताका पछि अ धे र्य भयोर मं विपुत्र लाई का व मारा विचुच्चन गरि स भोग गरई न ये ला प्रका
 र ले रुदा ये क दिनः राजपुत्रि भन्दिनः के मं विपुत्र अवय सो कोई न को तु न जान्या अरु क से ले भन्या को न
 बुक न्या ते सो लाठो योई ठा वो ज क दा चित्र ला म्मा वावा ले था ला पाया अनर्थ को ला त स्कार न भनि दि
 न्या मानि सन भया था ला पाउ न्या दे न भनि रः तव मं विपुत्र भन्दिन के राजपुत्रि ति मि ले भन्या जत्तो लाठो
 ईन्दु के तु वनि जो को घर मा छः ति मि ले भन्या ता दिन वर दे न भन्दाः तव राजपुत्रि ले आफ्ना मा ता का
 रुजुर मा जाई विनि गरि नः के मा ता ज्यू मे रा मन मा वहुत उ दा स दु दा खेर ये ला उ न्या नि मि त्रै ईन्दु के

तुषानि आं देउ कोः लाटो राषिदिनु रुक्मभानिरः तवरानिले लाटो लाई लिन पठाई रभन्धनः के लाटो त
यो रुक्मभानिरः तवरानिले लाटो लाई लाटो कराया जसो गरिउं फिउं फि करायोः तवरानिले आक्रा मुत्रि को कोठा
मारा वन पठाई न तवरानिले मुत्रि भेने के मत्रि पुत्र अथ तुत्रो ई क्षा भया को गरः ई क्षा भया को करा गर अवस्था
धन्दा भनिरः तवरानिले मृदंगा लिई गित गाई बजायोरः तवरानिले पुत्रि नाचन लागिः त्यो समस्त लाटो ले के
रिय क्षले गुणा करवा रुक्म को करा गन्या को समुक्ति चित्र नाग छे ॥ ॥ यत्नाले कृत देव किन्नर न रा
किय ले तुलु भत कुरो सूर्य गजो वल जना सिं रुक्म यो घोथवा मंत्रो विज जलाच अग्नि अथवा यत्ने च
जाना नर स्थूलः त्वरिउ तकि करो मिईति ते सु क्षप्रवेशा कृते ॥ १ ॥ अस्यार्थ ॥ जो नामनुय को
रुदयमाः जल को अलंकार को लाते लाई देव किन्नर आदि लेपन के दिगर्न स न्या छे न के रिः रुक्म
सिंघः यो घुः सत्रु रुक्म लेता क्का गली के दि आया देवि यत्न गरि मान्या छः मंत्र जो न्या विउं छरि राव न्या
॥ जल अग्नियत्ने जान्या लाई अरु लेवाटो तुल्याई दिनु पदेन आफै लेव नाउं नु भनि चित्र नागरिः मंत्र
पुत्र लेव जाया को करि भिता माव जाईः यो कन लाग्यो यत्ना तर रु सग दिन का दिने घो क्यार मंत्रि पुत्र

भन्दापनि जान्या भयोः केषु भावति ॥ लाहो उपात्त ॥ राजपुत्रि भन्दे रे मन्त्रि पुत्र आजुको अठारी दिन मास लाई
 विवाहा गरि दिन्या दिन भयोः अथ कसो गन्या को तिहार मेरा विछोडु कुन लाग्यो अथ यत्न गर भनिरः तव मन्त्रि
 पुत्र ले क्या यत्न गरे भन्दाः तव फेरि राजपुत्रि भन्देः रे मन्त्रि पुत्र आजुको रात्रि माति मिचाइ भोजन गरि आउ
 मेले पनि जाऊ जो भया को रत्न सुवर्ण ईत्यादि नाना अमोत्य भया को विजयस्तु तव यो का बाधिरा खुला ति
 मिई का अधि आई पुकारः दूई घोडा तयार गरी राखु ला योटा योटा घोडा मा बहिनो भया को वस्तु लि जाउँ र उँ था
 निल नाम मे दान मा पधिर स्याते सुलाटो लाई करुनु दे नः म अधि भयापनि तकि वस्तु ला भनि कुरा गरि दू
 वै जनाराम गुरु भित्र भयो को वन्दि देवि का धान मा जाई सत्र गरि राजपुत्रि आफ्ना कोठामा वस्त्र गई नः त्यो
 विता त्र कुरा गन्या कोः लाटो ले सुनि विन नाग र्छ ॥ ॥ उँ यम साक सधैर्य वल बुद्धि पराक्रम ॥ धिरा विरो
 अरि कुरो सर्व वेष्टान रोगिरो ॥ २ ॥ अस्या र्था ॥ उँ यम साक स धैर्य वल बुद्धि पराक्रम ॥
 धिरा विर ॥ अपगाल ॥ दमि ॥ ईद स वेष्टा बाट लो गरि मनुष्य को दस ईन्दु कुन्ध भनि विन नाग रि भन्देः
 अथ मेले यो उँ टाई इन्दु येः पनि बोध गर्नु सक्यो को दे नः अथ विधा ताले गरि त्या या को र मेले गरि त्या या को रः मेले

पंढरा

कबुल गन्ना को मिलि आयो अब मैले बल गन्नी वेला आयो भनि बस्थोः तव संध्या पयोर मंत्रि पुत्र ले राज पु
त्रि छे उ विदा भई पर गयोः राज पुत्रि पनि भोजन गन्नी ईरः रूप भावतिः उ सवेला माधु रत्न लाटाले मंत्रि छे
उ गई ये कान्त मा भन्नुः दे मंत्रि मैले न बोला को छे रै काल भयो आजु न बोली भयन क्या न भन्या आजु को
रात्रि माः राज पुत्रि रः ति मा पुत्र दे सा नैर जान ला गो तत्कार न ति मा पुत्र लाई आनु का ये करात दाहिर न प
ठाउ ति मि रुत को धर्म ना स कुन्या रु भन्योरः तव मंत्रि भन्नु रु बा स्नरा त्यो कुरा सा वि हो कि भन्नुः तव द्वि जय
म बा स्नरा भन्नु दे मंत्रि मैले न बोला को तिन बर्य भयो आजु ति मा निमित्त मैले मौ न्य व त प नि छा डि को ल
तु आ भ्रात मा मन मा मैले ले करि कुरा गनु आयो भनि ठान्छो भोलि ति मि जानौ लाः म लाई कुरा रु न्या रु
भनि वाहिर नि स्कोः तव मंत्रि ले यो कुरा सा वि हो ला भनिः आ प्रा पुत्र व स्था को ठाउ मा ग ई ला ल वा मा
रि दियोः तव मंत्रि पुत्र मदन नि स्क न पा य न र भि व व रि रो ई र स्थाः रूप भावति ॥ ता रु उ प्रा त्रा ॥ त्योः
द्वि जय म बा स्नरा ले राज रु रु मा जाई राज पुत्रि को भोजन गरि र स्था को वेला मा त्या द र्द का पोः
कालि ई य रु घो डा मा व हि उ घा नि मै दान मा व स्नु ग यो ता रु प दिः राज पुत्रि ले भोजन गरि वो

कसा केरि रद के पनि घोडा पनि न भया को देखि मंत्रि पुत्र गये छे भनि रुत बतै मर्द को पोसा कलाई घोडा बहिः
 मरु वे गत ग गई नः तव तोडा स्नान ले पनि राजपुत्रा देखि न्या वित्रि के घोडा दगुराई लम्बोः तव राजपुत्रि भन्दि न के
 मत्रि पुत्र न दरप र्ष प र्ष भन्दि गईः तव तिवा स्नान ले पनि विना ता एडु बन मा जाई पार्य र ह्योरः तव राजपुत्रि पु
 क्रु गई न र के दो लाटो बा स्नान लाई देखि न रः राजपुत्रि ले का मत्रि भनि आक्रा खाति आफै ले ठोकि रुन ला
 गिन त्यो देखि दि जधम बा स्नान भन्दि के राजपुत्रि ति मि क्या न रुदे उ गति मत्रि पुत्र को पुरुषा र्थ छत
 ति मेरो पनि साम र्थ छ ति मिले के रुध न्दा मानुष दे न भनि बु जायोः तव राजपुत्रि भन्दि नः के मुख बा
 स्नान अब क्का गरु दाष खान भनि आभारः माजु मयानुष न्यो अब मेरा कुल देव ताले जो गराउ छ सो ग
 रुला ते ले के रुध न्दा मानुष दे न रुडु भनि गेयाः ताका बन वाट घासि आठो दिन मायित्रा म्बर नाम
 देस का समिप मापु क्काः तव राजपुत्रि भन्दि नः के बा स्नान यो दा म लिई अस्त्रि को पोसा क अन्न आदि
 सो दा गरि ल्माउ भनि दा मा दी पठा यारः तव तिवा स्नान सो दा गर्न सरु र मा गयारः ये क दो कान मा दुई
 चार जना ले र ले के रिर र ह्या को देखि तिहुी जधम बा स्नान जायेर भन्दि के वनि नो त्योर ले को मोकः

तिगरिराव्या को दू भन्दाः तव वनि ओ भन्दा योरत्व को मोल ये कये क को आठ लाय ८०००००० रुओ
र को भन्दाः तव वनि ओ भन्दा योरत्व को मोल त तेति जा दैनः ति मिले ताये
के देर माः निराल कुनई क्षाग न्यो अलिक पोत फाट गर्नु अनर्थ गरि कुन पनि मोल गरी भनि भन्दाः त
व वनि ओ भन्दा के म फा पु रुष वरो ज न्यो ले कु रा ग न्या जस्तो गरि सः तैले क्या जान्या को दू न व सई का गाल
मा फा नि पठाई लोर जा भन्दाः तव वनि ओ भन्दा के भूत वनि ओ योरत्व को मोल योटा को ति न
को उरि ३ योटा को आठ पैसाट योटा को सात रुपै ओ २ को ते तारत्व को मोल जस्तो मन मा आया को
जस्तो मोल गरि सधिकार को तेरा जन्म भनि भन्दाः तव वनि ओ भन्दा के पा पात्मा पुरुष तैले अर्का को द
तु भनि क्या न अधर्म कु रा गरि स योरत्व मा तैले क्या कलंक देषि सर भनि स मलाई देखाई दिनु पर्छ
भन्दाः तव वनि ओ भन्दा के भूत वनि ओ तैले भनु वि ति के देखाउनु क्या गर्ज योरत्व मा कलंक देखाउनु स
क्या तेरा परवैत धन संपाति मलाई भयोः देखाउनु स के उनु भन्दा मेरो धन संपाति परवैत तलाई भयोः
ये स प्रकार लेः राजाः मन्त्रिः पञ्चः मरु जन्ः भला भला मानिस को अग्र मा क बुलि लेषि दिई स भन्दा मे

श्री राम
श्री कृष्ण

लेतलाई देवाउँ ला भन्योरः तवति कनि औ भन्यु ते ले जसो भन्यु तः ते सो गहं ला भनिरत्न लिई ति दुवै जनाराज
को रुजुर मागईः वनि औ विनिगई के म हारा ज ते स पुरुष ले मै रत्न तिन को मोलः अनर्थ गरि दिई स भनि वै
गरि रः योरत्न माया कलंक रु भन्या देवाउँ नु स के न भन्या त वरा ज भन्यु के म हारा पुत्र अर्का को वस्तु कलंक रु
भनि देवाउँ नु न स कि जसो मन पयो त सो गरि स ग मार भनु तलाई को कि भनि भन्याः त वडा स्नरा विनिगई ॥
॥ यथा यत्न तथा मुलेः मया कृत्वा प्रदृशते ॥ परस्पर प्रकरेणः पुंसां भवति विग्रहः ॥ १ ॥ अस्या
र्थः के म हारा ज जसो रत्न दत्त ते सो मो लग रि दि आ ते ले म लाई रूप कायो मै ले पनि ते लाई रूप काई दियोः के
म हारा ज साधु जन को विग्रह काये क ले क रु रु कि परस्पर उ त रा उ त र भया पो सो ला मा व को रि कर त
का मोल आठ रुजुर ६००० भन्योः ये रत्न मै ले को ध ग न्या को सोः अवरत्न को कलंक देवाउँ कि ते त्कार
मे रा क वु लित भई सका को रुः मै ले भन्या जसो ते सरत्न नित्र फोरि दे दानि त्के भन्या ते सका घर खेत
धन संपति मलाई भयोः मै ले भन्या जसो नि त्के न भन्या मे रा स र व स्य ते स लाई भयो त्यो क वु लित अस्मि
गई भन्या कलंक म देवाउँ दु सोई न भन्या ते स भूत वनि औ को क कर म सोई न कान देवाउँ ला कान भ

॥ ११२ ॥

तुलाभन्योरः तवराजाभन्यु देवनि ओं ते ले ते सो भनि आया को को कि सा न र्ध छ भन्या रावः स
तै न भन्या घर जाउ भनि भन्याः तव वनि ओ विनि ग छ हे मरुत राज सक दु तत्पुत ले व्या जान्या
को छः ते स जा काले रुफाई कन कान दु रा उ ला भनि भन्योर तवराजाभन्यु देवनि ओ मराजा ज
त स ते को पक्ष दु के दा वि त्र त्रै ले ला न्या य सो उ सो भन्यु पावे न स स व्या मात्र के दु ल गर न स व्या घ
र जा भन्यारः तव वनि ओ विनि ग छ हे मरुत राज म उ सो को ई न म छे उ पनि नु जर छः ये लो क लं
क भया कार त्व माः कल क छ भनि अनर्थ क रा ग न्योः त्वा सित प छि स न्यो छे न भन्यो तवराजा भ
छति मि रुत ले स त्प भन्यो कि भन्यार ति दू व ले स ते सो मरुत राज भन्याः तवराजाभन्यु दे मरुत पु
रु व ल उ भनि त्पोर त्व को कल क व्या छ भन्यार ॥ तव दि ज ध म वा ल रा भन्यु दे मरुत राज त्पोर
त्व म ला ई व क्त न रु व स भनि र र त्व लि ई क न भन्यु दे मरुत राज योर त्व को मो ल काना को रि पा व
५ को ये स्का मि त्र मे क कि रा को लाः न प त्या या र त्व को रि हे नु रु व स भन्योः तवराजाले को रि हे दा
कि रा दे व्याः को रि अ को र त्व ला ई भन्यु दे मरुत राज योर त्व को मो ल आ थ ४ पै सो को ये त्को नी

त्रविभूतनात्रकोलानपयायाकोरिहेनुहवसभन्योः तवराजालेतोपनिफोरिहेदीविभूतदेव्याः फेरिजर्को
 रत्वलाईभन्युहेमकाराजयसरत्वकोमोलसाट २ रूपैओकोयेसरत्वमापारोपुर्णभयाकोरुभन्यो
 रः तवराजालेतोपनिफोरिहेदीपुर्णपारोमात्रदेव्यारभन्यधन्यधन्यमकारपुरुषभनिफेरिभ
 न्युहेमकोपुरुषतिमानातक्याकोभनभन्याः तवब्राह्मणभन्युहेमकाराजमन्याश्रीरुवदेस
 कोविजधेनु रत्वपरिक्षागन्याः दिजधमश्रुताहुः राजासंगविरोधभयोरः मयांकोओयांको
 कुंभनिभन्योरः तवराजालेदनिओकोसर्वत्वतिब्राह्मणालाईदियाः दनिओकोपरियारिमात्र
 छाडिदियाः रुपभावतिः ताकाउपान्नः राजालेआजोगर्दनः रुब्राह्मणआजदेवितुमोनाईर
 त्वपरिक्षाभैनुलाभनिनामकर्मगरिकनराजाकोरत्ववैचनुकिन्नुतेसकोकोहातमारा
 धिदियारः तवब्राह्मणालेराजादेउविनिगरिः दनिओकोघरगईमदीआनन्युलेसमस्तव
 तुहेन्याः ताकापदियेकजोरवठियाअस्त्रिकोपोसाकलिईदोलिसहितगरिढोकाद्याहु
 रराजपुत्रिवस्याकोठाउमागईवस्त्रपरिराईः दोलिमाहोलीघरमाल्यायोः तवराजपुत्रिभै

॥११३॥

छिन देवा स्मराति मिले मलार्कत्का परमा ल्या यो भनिरः तव वा स्मरा ले सब वृता न क
रा सु नाईः तव राजपुत्रिले अलि वारु मला गि कन पछि स्के रा कालिः तव वा स्मरा भन्नु
रानि क्या नति मिले सु स्के रा ग नु भयो भन्दाः तव राजपुत्रि भन्नु नः के मुख वा स्मरा य तो उ
सव मा मदन मीत्रि भया क सो आनन्द रु दो हो भनिरः तव वा स्मरा भन्नु के रानि ते तो कुरा क्या
न ग छो त्यो हो विव जातः महु उ त म जात त मा भा ग्ये ले वा स्मरा पु त्र य पा यो भनि नाना तर रु त
ग बुझा यो र प नि रा ज पु त्री ले का म त्रि भनि सु स्के रा ग र रु प ला गि री रु नः के पु भा व ति आ ज म
लाई निन्दा लाग्यो भो लि सु ना उ लो भन्थो रः यति सु क का क्य न सु नि पु भा व ति लाई निन्दा भ
यो ॥ इति शु क बा के अस्त्रि च लि त्र वा द न क था का स मा प्र ॥ ५२ ॥ फेरि भो लि
का दिन मा पु भा व ति भन्नु के शु क रि जो ॥ को कुरा क सो भया भन भन्दा तव शु क भन्नु के
मा ता ता रु प छि दु ई वार दिन पाछे राजपुत्रिले भनि देवा स्मरा मेरो नग अति ला सु भयो ये
ता ना उ लाई डा कि देउ भनिरः तव वा स्मरा ले ना उ दा कि त्या ई दि यो रः राजपुत्रि प दा नी त्रि

वसिन उ कटाई न तो गोडा देवि ना उ चित ना गं र्छे यो। अस्त्रि कृत्ति हो ला गो डा सुद्धा ये सो रा ओ म
व क हो हो ला भनि वि त्र ना ग दे न ग का टि सुद्धा के रि र त्व परि द्वा को प नि दा हि क माल धोरि स कि
क नः तो ना उ रा जो का रु च र मा जा ई वी स र ह्यो त स ना उ का सु व र्छे रि त जो भ न्दः के ना उ तै रा तु व क
न अ ध्या रो ह भ न्दः त व क ल जि वा ना उ वि त्रि ग र्छः के म हारा ज आ ज र त्व परि द्वा को ध र माः न गः
का ट न ग भो ध्या ते स्को स्था त्रि को र प जो व न दे वि मः हार मा नि आ ना के म हारा जः ते त्रि त्व न्दः
अस्त्रि ताः रु जूर का रा ज ग रू मा रा व न पा या अ ति सो भा य मा न रु दै हो तै सा श स र ग ल ई य
तो अस्त्रि जो न यो न नि उ दे का ई र ह्यो को हो भ न्दः त व रा जो भ न्दः के का ल जि वा ना उ त न्दः
भ न्दः को हो कि भ न्दः त व नी को वि त्रि ग र्छः के म हारा ज अ स त्व ले को भ यो लु लान प त्या चारुः
जूर ले के नु भ य जा व त् भ न्दो रः त व रा ज ले के दि न वी लि भोज न ग र्छ ग या त व र त्व परि द्वा ले प मि
भोज न ग रि द क र जा ईः राजा ला ई आ सि र्वा द ग न्याः त व रा जो भ न्दः के र त्व परि द्वा आ जु तु ओ घ
र के न आ उ छु भ न्याः त व र त्व परि द्वा ले के न रु व त् म हारा ज भ नि आ क्रा घ र ग ई अ ध्या रो

अगे

मुवगरिरस्योः तदरात्रपुत्रि चन्द्रावति मन्दी न देवा स्मरा तु श्रेम न मा क्वा दुःख प्राप्ता भयो म सं
न संभोगगर्न पाई न भनि कोकि मनीरः तवडा स्मरा मन्दी देव चन्द्रावति तस्य संभोगगर्न को क्वाः
कुतलोः येकदिन मातु आ अनुग्रह कृ न्ये रू तस्कारनः आजु राजाले का म्मा पर देन आउं रू भनि
पठायाः अयति निले ति भिलाई देव्या वित्रि केवलै ले लेई जान्या रू तस्कारनः ति मि सिटि वि छे दु
कुनुप न्यो भनि दुःख लेया कुल भई रस्य रू भनि मन्दीः तव चन्द्रावति रा जपुत्रि मन्दी ॥ ॥
उदयति यदि भानुष च्छा मेदि गभोगेः प्रचारिते यदि मरु शित तां य ॥ ति वक्रि ॥ विकसित पद्म पर्व
ता गे प्रिलाया न भवति विपरितः साधु वा क्य कदाचित् ॥ १ ॥ अंत्यार्थ ॥ देवा स्मरा कदाचि
तदि गभोग के निमित्तै ल पश्चिम दि सौ वाट सूर्य उदय कुना कन वेर छे न कदाचित् सु मरु पर्वत काः
दुलि माति रु ह्ना उनु वर छे न अथवा वलि रस्य का आग्न सित ल भई जानु वर छे नः के रि पुरी जल
मया का सरो वर मा फुल न्यो क मलः पर्वत का वलि मा का ठ गा मा फुल न वर छे नः विपरिते क न्या के
ला मा यत्ता भई जाला साधु न रुरु का ववन के ल प नि कु न्या छे नः ति मि ले क्वा न ध धा मी न्छेः

तो राजा मदन मंदि भयापुनिकु न वेर दै न तिमि विना मेरा को दिछे त म तारा ज बु वि फे रु मे ले दो ला
को अन्य था रु न्या दै न रु मुख दास रा लोत था पिस न्यदि नु भनि बो स रा का कात माः व नु स्यो सा
हिरा यति न फेरी कात मा रिस न्यदि भु न्दि नः रु द्रा स रा ति रा जाला ई आरु भन भानिरः त व द्रा स रा
ले ल उ भनि अ ~~भ~~ म रा फ न ग यो र भ न्दु रु म हारा ज मे रा घर मा रु न जा न्दु भ न्दु भ या को लो पा
उ ला ग्नु रु व स भ न्दु त व रा ज भ न्दु रु द्रा स रा को आरु छु रि रु भनिः रा ज मे त्रि बो स रा ति ने ज ना
ग याः त व व न्दु रा व ति रा ज पु त्रि ले रा ज क ब रा ट रु का च र न मा छो क दि ई नः त व रा ज ले व न्दु रा व ति
ला ई दे वि म ग्न भ ईः रा ज को छा नी व ग या त व व न्दु रा व ति ले अ की को ठा मि व ग ई नि को व स्र प को रि
पानि लि ई रा ज को का त धु वा ई नु आ ई नः त व रा ज ले अ धि आरु न्या ले लो ई न भनि चि ता ई र ह्या फे
रि त्यो व स्र अ ल कार छा डि अ की व स्र ग रु ना ला ई वे ग ले दु व ल ले व न्दु न ला ई भो ज न को स रा ज
म लि ई रा ज म त्रि का भ्र ग्म रा यि ग ई नः फे रि रा ज ले मन मा भ न्दु अ धि दू वे व व त आरु न्या को ई न
भ नि र ह्याः फे रि त्यो व स्र छा डि अ की व स्र अ ल कार गरि प क दान मा स रा व न ग ई नः फे रि रा ज ले

अधिको आउं न्या होई न भनि विन नागरि र ह्याः यत्ते प्र कार ले अन्य क व स्र अ ल कार पुरि
 ठे रै प लो ना ना उं म चार पु न्या उं नु ग इ न र प नि रा जा क र्णा ट क ले वि रु स के नः त व रा जाले भो
 जन गरि वा स्म रा छे उं वि दालि ई आ प्र रा ज ग रु मा ग ई ना उं ला ई डा कि भ न्युः रु काल जि धाना
 उं र त प रि क्षा को स्वा स्त्रि यो टि मा त्र हो कि अ रु प नि रु भ न्युः त व ना उं वि त्रि ग र्छ रु मे रु रा ज
 ते रु को स्वा स्त्रि यो टि मा त्र रु भ न्यो त व रा ज भ न्युः रु ना उं तै ले क्वा जा न्या को रु ते रु को स्वा स्त्रि द र
 व ति र रु छ भ नि र्धे ग न्यारः त व नो वा वि त्रि ग र्छ रु मे रु रा ज रु जू र ले न प त्या उं नु म या रा ज ग रु माः
 के रु नि रु ग रि डा क न प ठा उं नु भ ई क न न ज र ग नु रु व स भ न्योरः त व रा जाले ल उं भ नि को ठा भि
 त्र ग या रु प्र भा व ति ॥ ता रु उं प्रा त्र ॥ रा जाले मं त्रि ला ई दा क न प ठा ई भ न्युः रु मं त्रि र त प रि क्षा को
 स्वा स्त्रि दे वि मे रा म न उं दे ग म याः त्यो वि ना मे रो प्रा रा र रु नु क व रु क सो ग न्यो को भ नि भ न्युः त
 व मं त्रि ग र्छः रु मे रु रा ज भो लि रा त्रि मा रः र त प रि क्षा को अ स्त्रि ति दु ई ज ना ला ई न वा उं नु भ निः
 वो ला उं नु रु व सः ते स वे ला मा र त प रि क्षा ला ई म्द ग व जा उं नु ला उं नु ते स वे ला मा रु मि ले रु वि

१५५
 ते मा स्वा
 ११३५

जो चारुया को यत्न गहला न निराजा लाई मंत्रिले बुद्धि दिई वसिर ह्या का वेला माः रत्न परिक्षा जा
 ई राजा लाई आसि वीरियाः तब राजा ओजा गछे नः देर लपरि क्षा मेरा मन मा मका उदास भयो तत्का
 र न भो लि मेरा पुत्रि प्रताप लक्ष्मी रति मा अस्त्रि ति दूई जना लाई न वाउ लाति मिस्ते मृद ग व जा ई दि
 नु पछे भन्यो रः ते कर लपरि क्षा ले रु व स म हा राज भनि आक्रा घरे गई भन्थे रु व न्या वति अब न
 न्या म हा अनर्थ भयो भो लि भन्या ति मि र म अवस्य छुटि नु प मी कान भन्या राज पुत्रि प्रताप
 लक्ष्मी रति मि लाई न वाई केन मैले मृद ग व जा ई दि नु भनि भन्या ते ति सम्म भया पद्धि ति मि का
 लो फ केन पाउ छो भन्योः तब राज पुत्रि व न्या वति भन्दि न ॥ ॥ कति स्य द त्रौ यदि स त्प का का यु
 पुत्रो कर खड्ग कथं च ॥ विश्व स्य का यो न रु ते कु तो वा धि क जि व त स्या न र न क तु स्य ॥ २ ॥ अस्या र्थ
 रु डा स्न रा हा त्रि का दा त का टि लियो भनि फेरि नु उ मि र रु दै न क पु त लाई स ग्रा म मा खड्ग दिई पठाई का हुं
 स पु त स ते लाई खड्ग पानि चारु दै नः स वु का हा त का खड्ग खो सि उ सै लाई मा र्छ त्यो ज तै ये क पो लु को लि
 स क्या त्यो स ते छो द न्या दे न फे री न्या मा नि स न के जा न्छ भनि रः त व ति डा स्न रा ले ज सो ग रि दु

छ तसो गर भनि दुपला गिरह्योः के प्रभा वति ॥ ता रुई प्रात ॥ भोलि कारात्रि मा रा जा को मानि सः
ले हा कन गयारः त व चन्द्रा वति ले पनि नाच को पो सो क लाई डा ह्यो लाई जाई उ भनि दू बै अना
गयार भन्दुः के म हा राज को मि रु रू आई पु क्यो भन्यारः त व रा जाले मंत्रि लाई मा न्न रा धि अ रु स बै लाई
दि हा दिई पठा यार आ फ्रा पुत्रि लाई हा कि भन्दुः के पुत्रि रत्न परि क्षा को स्वा स्ति से ग ना च र रत्न परि क्षा
लाई मृ दे ग व जाई न ला उ ला भन्यारः त व रा ज पुत्रि प्र ता प ल क्ष्मी ले रु व र भ नि र ग सा ला ना म चौ य रा
मा ग ई ना च न ग ई र ना च न ला गि नः त व रा ज पुत्रि चन्द्रा वति ले पनि हा म द न मंत्रि भ वि सु स्के रा हा
लि म हा उ दे ग गरि ना च न ला गि त व रत्न परि क्षा ले म द न मंत्रि ले भ न्यो रा ग लि ई गि त गा ई दि यो क स्ता
गरि व जा यो भ न्या अ सि व र्च का वृ ष्ट लाई प नि का मा तु र कु न्या गरि व स न्न रा ग लि योः के प्र भा वतिः त व प्र
ता प ल क्ष्मी का म न मा का मा तु र भ ई रत्न परि क्षा को मु र्ख के सि हा सि क न आ पु ले वो द्या को प दे उं रा आ फ्रा
लि हा त जो रि ज्वा ल मा रु रिः आ फ्रा वा वा म रु ता रि छे उं वि त्रि ग र्छ नः के मा ता पि ता मै ले ना च्या को न ज र
ग र्नु रु व र भ नि रः त व रा जाले हा सि क न ग ज मो ति को मा ला आ फ्रा पु त्री का ग ला मा लाई दि योः त

कप्रतापलक्ष्मी कामलमा अर्थे मयोर आक्रा राग गुरु को जो कभया को नारायण दे उ को पुष्पा मालालि
 ई रत्न परिक्षा का गला मा कालिनि फेरा प्रदक्षिना गरि छो ग दि ई नः त्यो देखि रा जाति विन्न ना गरि म वि लाई भन्द
 ॥ ॥ हा हा को तु कराम राम करि करि किन्ति त युक्त कृतं नाना विन्न विविन्न यत्न क्रिय ता सर्व भनि स्फ
 ला ॥ ३ ॥ अस्यार्थः हे मंत्रि आ हा क्या अ दूत भयो हे राम राम हे करि करि त पाई ले म लाई क्या
 गर्नु भयो मै ले अनेक यत्न ग न्या थ्या अवलोकित सर्वे निष्फल भयोः हे मंत्रि अब क सो गर्नु भनि भन्द
 त व व द्वावतिराज पुत्रि भन्द ॥ ॥ राजन कि तु व को तु क व हृदि कि रा म राम व दे ॥ नारि पो रु व विन्न
 गुप्त लिखिता स वार्थ युक्त कृता ॥ ४ ॥ अस्यार्थः ॥ हे कर्नाट कर जा त्यो के कि को तु क छे न रु रु
 रत्न क्या न राम राम करि करि भनु भयोः कर्नाट कर जा कि पुत्रि र रा जे नु सि रु रा जा कि पुत्रि रत्न परि
 क्षा को स्वास्ति कु नु भनि विन्न गुप्त ले ल लाट माले बिल्या या को के कि अ भुत्र को ई नः हे म हा रा ज राः
 जे नु सि रु रा जा को पुत्रि व द्वावतिराज कुमारि म कुः मेरा भाग्यो ले कजुर सग भैत भयो मेरा कुल धर्म
 पनिरह्योः अवरु जूर ले रत्न परिक्षा लाई प्रताप लक्ष्मी र म लाई कन्या दान दिया जावत् भनिरह्य

राजा मन्धु के पुत्रि कोतिमिदुवै जनारत्नपरिक्षालाई कन्यादानादिन्धु मन्धुः तवरत्नपरिक्षाम
न्धु के मरुताराजमपनि घरजा न्धु मनि विदामाग्योः तवफेरिः चन्द्रावतिलेरप्रतापलक्ष्मी मन्धु के पि
ता हामिपनि रत्नपरिक्षासंगै जाउँ कि मन्धुः तवरत्नपरिक्षा मन्धु के पुत्रि कोमै ले क्यो मन्धुः मनि काटय
ग्य कुरुटपनि आगोवाल्लिमाथि छतकु मरुनाई राखि सक्याम्मा फुमुरवै मई अवक्या मन्धुतिमि
रुत को ई क्षा मन्धुः तवरत्नपरिक्षा मन्धु ॥ ॥ मदनार्थ दिदियता मेः सरवि सधिकारि विल्व
दि अर्थी यतः यो नो दकते मया छत मवल्लिग श्रवा कियता ॥ कोता मे भवति च वारु वदनात् त्रि
लोवन्यता पुन्यो सर्व सुधर्म सकला त्वे पुन्य आत्मे भवा ॥ ५ ॥ अस्यार्थ ॥ के मरुताराज अ
रु काममापा छतकु मरुतारु हामि रुत घर गै कन अकर्म गर्नु जान लाग्यो को को ई न काम देवलाई अर्थ
दिन जाँ को मरुतारु ले किधि पूर्व क गरि अर्थि दिउँ ला फेरि दुवै वर फल मनि चहुँ ला फेरि रुत रुत
पुत्रि रुत को जो नि अग्नि कुरु गरि मेरा काम वत्त छत गरि मेरो लिंग श्रुत गरु ला को तो रुत रुत मई राज
गर्नु रुत रुत यत्ता प्रकार ले जगे गन्या को पुन्य धर्म रुत रुत लाई को ला मन्धुः तवरत्नपरिक्षा मन्धु ॥ ॥ कि

करोमि नर प्राज शूरोपाय थपडित ॥ दिव्यस्य छलात्रि स्वकरोतु विकलाकृता ॥ ६ ॥ अस्यार्थः देव
 त्वपरि क्षामनुष्णले समस्त जानिकन पनिक्या दुदोर देवः सूर्यो परिउत भई कन पनिक्या दुंदु देवले
 छलग रिल्याया पछि समस्त निस्फल दुदोर देवः श्रवमेले क्या भन्नु मेरा उपर देव विपदे भयोरः तिमि
 कुरुले छलग रिल्याया पछि समस्त निस्फल दुदोर देवः तिमि कुरुले विज्या उत न पायो भनि मन्यारः तव प्र
 तापलक्ष्मी भन्नि ॥ ॥ भाग्य भवति सर्वत्र न विद्या न वयो रुषः समुद्र मथनार ने कुरुलक्ष्मी कुरु रुष
 ॥ ७ ॥ अस्यार्थः ॥ रुपिता भाग्येले पोर त्वपरि क्षामस्तो पुरुष पा जाः भाग्येले पोर त्वपरि क्षाले मजस्तो
 स्वास्ति पायो छान्न समुद्र मथन गदी श्रीनारायण लाई लक्ष्मी प्राप्ता भयो श्रीमहादेव लाई काल
 कृत विष प्राप्ता भयो तो जस्तो होत तत्कारन ले विद्याः अस्त्रि पुरुषः आफनु मनो गे ले कसे लाई पाउ
 देन कुरु रले रा जा दु भनि ई क्षा भया को गर्नु भयोरः आफ्ना पुत्रि सु ऊरु रनगरा ईरुनु भयो भ
 नि कृतव जाई प्रतापलक्ष्मी कासन लागी तव राजाले ते सदिन मात किरा यि मोलिको दिन मास मस्त
 जोतिकु डाकि भन्नु दे जोतिकु हो आजुको आठ दिन भी व वठिया लग्न ठरु माउनु पर्छ मन्यारः तव

जोतिकरुतुलेनगठरुताईकिन्निमर्छः देमकाराजआजुकोचारदिनमावठियालग्नरुदिनकोपः
रि॥२२॥विताईछपरिभिन्नकन्यादानदिनुभनिभन्योरःतवराजालेवठियाभनिचारे॥दिनमार
लेपरिक्षालाईःप्रतापलक्ष्मीःवन्द्याकतिकन्यादानदियाःताहापछिजोचाहियाकोसमस्तकर्मगरिःच
तुर्थिकादिनमाःरत्नपरिक्षालाईरुतिमावठ्याईदूवैरानिलाईपालकिमावठ्याईअनेकप्रकारका
किन्त्यनादिगितगाईःअनेकवाजावजाईःईत्यादिसिदूरजाजागरिदेसघुमाईलग्नाःत्योखवरदुई
जनाभाटलेसुनिदेसभिन्नप्राईवरातागरिगर्नलाग्यो॥॥सुन्दरपौरुषःसुन्दरिरमणाकुन्दरवा
णासुरतमिलिदत्तादरकुंदिसदृशाईदिबरनयनिपद्मसुरविःबोलिवोरगिकनकचनमुक्तामणिः
मालियन्मधुसदनरुकिनिबालापुतिफरोनयरत्नधनि॥॥॥अस्यार्थः॥देरत्नपरिक्षासु
दरपुरुषलेःसुन्दरिअस्त्रिपायोभनिनानातरुसंगवर्णनागयोःतवराजाकराटकलेत्योवराग
याकोसुनिःमहासुसभईःत्योभातरुलाईअनेकहिरामोठिःरुतिःपोडाःगाईःभैसिःबाप्राः
भैराःवस्त्रप्रादिसर्वेदिईदिडादियातवतिभाटरुतुःताहावाटवज्रकुण्डनामदेसमागईवज्रसे

नराजको दर्शन रगई कनः रत्नपरिक्षाको कवि मन्त्र लाप्सा ॥ ॥ पंचतपुरातालमृदंगरागनादसनायि
ध्यानधरायि योगयुगुतजितदान ॥ न्यापनितिकुरुनासतभाषावेदपुराणाकाज्ञानतत्रमत्रश्राकर्वया
मोहनरत्नपरिक्षाज्ञान ॥ ॥ अस्याधरेमेवः तवः तवुराः तालोः मृदंगवजाउनुः रागलिनु र
त्नपरिक्षासादेवजस्तोकदिदु न्याछे भनिनानातररुसगकणिभाटलेगे योविंवकुलसमधि रनयनरुन
लिनिदलकटाशाकामसरमदनको जोरवदसिमुधुराभरिपुपलसकोठरिहोसिबकुण्डलदत्तयेसि
॥ ॥ अगलरुकन कसकमतिलभरि कुमकुमऊनकऊनबासनादियधायिके रिदरा नासक
तनरित्तरुत रुयदेवतेनारिसवल्लोभहोई ॥ १० ॥ अस्यार्थ ॥ वालाके जस्तोरात्ते दोठ पद्मपत्रजः
तोनेत्रराशोगरिकुरागरिकन कामदेकलेसरप्रकारग न्याछे आवालेके न सक्त्याः अतिसोभायमानः
गरिकासुन्या भनिनानाप्रकारलेवराग न्याकोः वज्रसेनराजाकापुत्रिरावेन्यवतिः कल्याणवतिलेसुनि
दूरेलाई विरहभयोः रूपभाषति ॥ तालाउपात्र ॥ रात्रिरावेन्यवति भन्येः रुदरुनिकल्याणावति
क्यानतेराचित्रववल्लभनन्दः तव कल्याणवति भन्ये रुदिदिः रत्नपरिक्षाको गुनगतेकवराग

५५
 आको सुनि मेरा वि त्र चंचल भयो भनिरः तवरा वन्य बति भन्ने के वरि तेहि कुता सुनि मेरा पनि वि
 त्र चंचल भयो अवक सो गरु भनि मतो ग्याः तवदिदि नन्ने के वरि नि अवका मिले रत्न परिक्षा
 लाई संकेत भनि पठाउ भनिरः तव वरि नि ले कुन्ने भनिरः तवदिदि वरि ले ये कटु कुता कपरा लि
 ई धान पो का पारि माटा मित्र कालि तौ माटी समेट योटा भारा मा कालि ये कटु कुता गत मासि
 लोक लेखन लागि ॥ ॥ विजो स्थान सुभूमि लापन करो अन्न सुवृद्धि भवे ॥ पुण्या बाणा शर प्रह
 र रुये दग्धं मयो कामिनि ॥ सुत्वा सवार सार रत्न काश्चन वधिक दिव्य सुगंध भवे तसं सारौ चर्य
 मेको भुमर कथल पद्म त दगो दिना ॥ ११ ॥ इति लेखि वरि नि लाई देखाई भन्ने नि को भुमि
 मा विउं छ न्या देयि अन्न वृद्धि कुन्ने त्यो जस्तै पुष्य वानले मेरा रु दय मा दग्ध मै ईर के छ तत्कारन
 मेले भाट रुत लाई पठाया को कोरु म लाई सुपरा जस्तो भया का विउं प्रसन भया जावत्स ये संसा
 मा अद्भुत पद्म विना भुमर कत क सो गरि र के न जल पो धरि विना पद्म पुष्य कुन भनि लेखि पठाई
 नः रूप भो बति ॥ ता फाउं प्रातः ॥ वरि नि वरि ले ये क भारा लिई मरु कालि यक माया मारि क प

कलो गति

रामापोकापरिमरुतापुराईः कागतमासिलोकलेवनलागिन ॥ ॥ प्रितिः मक्षिमधुर्यथाकृततथा
 सत्यसुपुष्योरसायर्थकि क्रियतावमधुनुसरप्रकारमर्ममयापिडाकिंतुवदियताममरुदिः दग्ध
 मृतकेभवेः किंकिरत्वपरिक्षतुवहृदिः ज्ञानकथंमवति ॥ ११ ॥ अस्यार्थं कुरत्वेपरिक्षाम
 सगप्रितिरावनुरुवत्सकस्तो गरिन्नन्यामाधारः मरुजलेमकुवि कोवारिकोफुल्मकोपुष्यमेराहृद
 येमानपाईलेवथागरिक्यानकामवानके कानुभयोः येसपिडालेदग्धगरिमः मृतकेभयाः कुर
 त्वपरिक्षातिम्राहृदयमाज्ञानकेनकिभनियेत्ताप्रकारलेसिलोकलेयिदिदिर्लोईदेवाईः दीः
 दिवदिनि कामतोगरिभाटकरुदेउरात्रिमागयारमन्ठः केभाटकोईदईपत्रयोदईकुस्त्रिनरु
 मिलेदिईपठयाभनिः रत्वपरिक्षालाईपुन्याईदेउंभनिसोपिदियाः तवभाटकरुभन्ठकेराजपु
 त्रिहो कामि करुलेपुन्याईदिउलाः कामि करुलाईवाटोयवमात्रदिनुकरुसभन्यारः तवराजपुत्रि
 करुलेतिनतिनरुजार ३००० रूपेआदियाः तवयोषवलिभाटकरुविदाभईजादानयाः तवजादाजा
 दादिन ॥ १२ ॥ मापुकनगयारत्वपरिक्षाकोदेसमापुकिः रावेन्यवतिः कल्पानवति कोकरागनलाग्ना ॥

॥ १२० ॥

॥ रावणेषु कदलिसिद्धिं जययुगंधर्व विआधरिः कान्तनेत्रलाशचंद्रयुगविन्दसदृशकुच-
पितांगिबन्धुमंडलरसाकारमधुमधराः दूत्रादियं सुकंदपुष्पमतासि कोकटिष्ठान ॥ १३ ॥
गोयुग्मं पद्मपत्रं तनकं घटं दिव्यरावणयूगां संपूर्णं नुमुत्तु अयुजसमाद्राक्षाफलात्वादयो जप-
टिकलिकलिकेक्षकामलप्रवेशकं दूकं वक्त्रं कृपुणं कलाः कला रूपकुला गनी सुतरुणि मुच-
कपौ रुषं ॥ १४ ॥ अस्यार्थः ॥ हेरत्नपौराः अत्रैतत्तुपवति वरिरासि न र्वरुं म्याको कलिल ह
क्षुजस्तो जया नयाकोः गंधर्वः विआधरका कन्या जतिरासो मुखभयाकिः दातभन्या अनारको दानाज-
तो भयाकोः तेति कल्यानवती राजकुमारिलेति मिलाई निसानादिई पठाई नुभयो भनियोठा कुलि-
नः योठा पत्र अयमारा विदियोः फेरि पद्मपत्र जस्तो नेत्रभयाकिः सुदर्शकलसजस्तो अस्तनभया-
कि सर्वंगसरिर अतिरासो जीवनभयाकि आयाले रुं री भन्या कामदेवले सेरप्रकारगन्या ऊं प्रका-
रगरि रुं न्या ॥ वृषाः कलाः तेजः गुराः रासिकपूरा माको वन्दुकला वद्या ऊं वद्या ऊं लाय लाय लाय मि-
ले कया वरागर्न सकुला तेति सुन्दरिरुता सातदिपमापनि रुं वैति निरुतला ई देखन्या मानिस स-

वमुच्छीकुरुवज्रकुराउदेसकाः वज्रस्फरा राजाकिपुत्रिरुत्तलेतिमिलार्इनिसानादिईपठायाकोछन
 नियोउंटाकुलिनयकपत्ररत्नपरिक्षाकाअग्रमाराविदियोरः तवरत्नपरिक्षालेत्योकरासुनिकु
 लिनभिन्नकोसेकेतपत्रमालेव्याकोअर्थदेविमन्त्रः हेभाटकोतिमिरुत्तलेकल्यानवतिराव
 न्यवेतिसगमलाईमेठगराईदिनपर्दमन्थारः तवभाटरुत्तवित्रिगर्हदेसादेवतमाईलाईतिनि
 रुत्तसंगलामिमेठगराईदिउंलाहामिलार्इवर्ववक्षनुकवसमन्थारः तवरत्नपरिक्षालेतुंम
 भनिःतिनेतिनलाह ३००००० रूपैआदियारः तवभाटरुत्तमन्त्रदेसादेवजाउंरिदभनिवित्रि
 गन्थाः तवरत्नपरिक्षालेआफ्रात्वात्तिरुत्तलेथाहानपाईन्यागरिजाउंमनिरत्नपरिक्षाभाटरुत्त
 संगजादामयाः देप्रभावातिआजुमलाईनिन्दालागोभोलिसुनाउंलामन्दा॥ येतिशुनिप्रभावाति
 लाईनिन्दामई ॥ ॥ इतिशुकबाक्यअस्त्रिबुलित्रिपन्नकथासंग्रहसमाप्त ॥ ५३ ॥
 केरिभोलिकोदिनमाप्रभावातिमन्त्रदेशुकदिजोकोकराकसोभयोभनिमन्दाः तवशुकमन्त्रदेप्र
 भावाति॥ ताहाउंप्रात॥ रत्नपरिक्षाभाटरुत्तसंगः वज्रकुराउदेसमापुकि येकाठाउंमायासवसिरह्या

रः तव भोलिकादिनमाभाटरुः राजावज्रस्यनकारुगुरमाकवितपरुगयाः त्योसद्वराजकुमारि
लेसुनिरुर्नभ्राईनः तवरात्रिमा राजपुत्रिरुभाटछेउगई भन्धनः केभाटकोरत्नपरिक्षाले रुमि
रुल्लाई केरुचिद्रोदिईपठायाकोरुकिभनिभन्दाः तवभाटरु भन्ध केराजपुत्रि लोकमलको
कोसनापायापदिभुमररुकाकावत्तसकदरुः येरुआउनुभयाकोरुभनिदेवायाः तवरत्नपरि
क्षाभन्ध केनकावालेगियोनिमघन्सदवावनावालति लौसकेयाशजंघाजुग्मासुवर्णाहक्ष
सदशातमध्यरजतेनिसाः कामोआका रुयियाप्रातिक्रियतेदित्वायअर्थरुतः ईछान्मर्थरुत्वा
भुतपुवतिमयाकाचैकथं च १ अस्मार्थरुभुन्दरिहोमेरामनकोईसासुनः तिमिरुकासर
सर्वागसुवर्णाजतोभयाकोः योनिकोअर्धवनाईतिदुईतियाकोहक्षमावसिकामदेकोआवाहनगर्नुति
सुवर्णाकाअर्धमातिमिरुकागुनरसिकः कलाकोजलराधिः रातभरिकामदेवलाईअर्धदिनुईक्षामयो
रमयाकाआयाकोरुः तिमिरुकासनमाकस्तोदुमलाईकरुनुपछभन्दाः तवराजपुत्रिरुभन्ध
आलिगनेचुवनरवानमानैस्त्रीरुनुरागेरुसितैगुनैव दृष्टः कटाक्षैसरकामवाशैरुतेनभोगामृतके

नल्प ॥ २ ॥ अस्यार्थ ॥ देवता तात्का माई शाक तो द भन्या तपात्रिसित आलिंगनः चंदन खद्या तादि
 भोग गर्नु म हा प्रिये भाव ले सर प्र कार गरि ल्या या ज तो हा सि के रिर रु नु त पाई काने व ले हा मि लाई
 दे व तु न यो र का म दे व ले सर प्र कार गरि ल्या या ज तो भ यो त त्कार न त पाई ले हा मा उ पर क पा रा ध्या जा व स भ
 दाः त व र त्व परि क्षा न न्द के रा ज कु मा रि को त्यो कुरा सा वो हो भ न्या म लाई स त्प दे उ भ न्याः त व रा ज कु मा रि रु
 ह ले च न्दः सूर्य सा छि रा विः र त्व परि क्षा लाई स त्प दि ईः रा ज गुरु मा ल गि लु का ई रा ध्या के प्र भा व ति ता स्म
 उ प्रा त्र ॥ र त्व परि क्षा न न्द के रा ज पु त्रि को य त्ता त र रु स ग व न्दि या ना मा रु रु न स न्ति न भ न्याः त व रा ज पु त्रि रु
 रु भ न्दः के ना थ त पाई ले रु त प ता उ नु दे न हा मि ले जो का र्क या को जु न्ति ग रु ला भ नि रः त व र त्व परि क्षा
 न न्द के सु न्द रि को नि ति को व व न सु न ॥ ॥ व ने प्र ज्व लि ते व दि स र वा भ व ति मा रु त ॥ स ये व दि प ना ग्रा यः
 क्षि न रु त्पा त्रि गै र वा ॥ २ ॥ अस्यार्थ ॥ व न मा व लि र ह्या को अग्नि लाई वा यु आ या दे वि जा न्म ले गरि
 व ल्द सो दि अग्नि मा व ति का लि को ठा मि त्र रा व दा अ लि रु मा त्र वा यु आ या प नि नि न्द त्यो ज से म हा आ
 न न्द गरि व स्पा का लाई डा रु न प ठा ई ये तो व न्दी वा ना मा रा ध्यो ॥ अ व मे ले रु सो ग रु को ठा मा को व ति ज

॥ १२२ ॥

तोम भजो भयो रः तव राजपुत्रि रुरु भन्धु के म हा सा त्वा त पाई काम न माते सो भया हा मिय रु कुरा विनिग
 र्छो सुनु रु वसः राजे नु सिंहरा जा का पुत्रि बुद्धि काले लिनु भयो फेरि क र्णाट राजा को पुत्रि नाद गित ले रि
 ऊई लिनु भयो तो जलै विपु र्थार्थ न गरि राजा कि पुत्रि क सो गरि अस्त्र तु ल्या उ नु कुन्धः तत्कार न मे रा क
 बालाई ये क ठु लो आप दा प न्या को छ तो आप दा तारि दिनु स क्या हा मि दु के भौ लित पाई लाई क न्या दान
 दिन नः न स क्या अलि क दिन कु नु क छ भन्दाः त व र त्त परि क्षा भन्धु के सुन्द रि हो ति मि रु रु का का वा
 लाई क्या आप दा प न्या को छ भन्दाः त व र राज पुत्रि रुरु भन्धु नः के त्या मि क लि ग दे स को कू र्म पृ थु राजा ले
 कर मा ग न प ठा या ते स राजा लाई व र्ष को अट्टार ला ष १८०००० रूपै भौ ति नु प र्छ न ति यो ल राई ग र्ने क न
 आई रा ज्य लि नं भ नि हा मा वा वा लाई म हा दुः य प्रा प्त भई र के छ भन्दाः त व र त्त परि क्षा ले म हा को भ गरि
 भन्धु के सुन्द रि हो तो कू र्म पृ थु राजा सा क त ज ति भ या को से न्य स वै मा रि दि उ ला भ नि हा त नि मु ठि गुरु
 कू र्ठि रा जा व ज्ज से न का रु जू र मा जा ईः लाल लाल आ वा गरि भन्धु के म हा राज रु जू र ले के दि ध न्या मा
 नु प र्छ नः ते स कू र्म पृ थु राजा लाई य म पू रि मा प ठा उ लाः ल राई ग र्ने आ भ नि प ठा उ नु रु व स ॥ ॥

गमय त्वामानरपति युद्धं कथं पुत्रतिः युद्धं रक्तपतति भूमिं वदना दालार्कं अरुणा यथा ॥ संग्रामे सुकुलसौ
 भावपति सारक्ता किरामानिकाः युद्धे कारुण्यं वेत्स्यारि रण्यदियतानं कं कथं दृश्यते ॥ ३ ॥ अस्मा
 र्था ॥ हे मरुता राजा त्रिभुवनं युद्धं द्योतनु कुन्धः संग्राम भूमि सारक्तपति तभया को न देव्याराजा को
 जन्म वेत्थ ॥ संग्राम भूमि मायया को रक्तकत्ता देविन्दु मन्त्रोः प्रातः कालमा श्रीसूर्य उदय भयाजस्तो
 रातो भईरुन्धः तस्मै भूमि को सो भापनि कुन्धः तस्मा संग्राम भूमि देवि उराई क्यान न कं वास कुनु कुन्ध
 धि कार रुजुर को जन्म भनिषे गयोः तव वज्रस्य नराजाले ठो कदिई मन्धुनः केदुद्धि मानधि जतपा
 ईले मेरा उपर रुपा राधि मेरा सत्रु लाई जिति दिनु रुद्र सभन्दाः तवर तपरि शा मन्धु केरा जे रुद्र रुद्र ले रुत मता
 उनु पदेन रुद्र का सत्रु लाई मजिति दिठे लाः रुद्र का पुत्रि मात्र दुर्गे म लाई कन्या दान दिनु रुद्र सभन्दाः तव राज
 मन्धुः केदि जरा जति मि लाई मेरि पुत्रि रुद्र अवस्य कन्या दान दिठे ला मन्धारः तवर तपरि शालेः कर माग न आ
 उन्मा जन रुद्र लाई मन्धु के जन को ति मि रुद्र का सामर्थ्य ॥ मन्धाल राई गर्न आठः सामर्थ्य देन मन्धारा ज्येष्ठारि मा
 ग मन्धारः कर मन्धारा दिन्मा देन भनि पठायोः तेति जन रुद्र ले जाई कुर्म पृथु राजा देठ सव दृष्टान्ति विनिग न्या त

॥१२३॥

वदुतकावचनसुनितजाकुर्मपृष्टलेमहाक्रोधगरिःमंत्रिलाईडाकिभन्धुदेमंत्रिहाम्रादेसमाजोभयाकासिपा
रुकाटुलोगरिःवज्रकुण्डदेसमालराजिगर्नजाउंजानुपयेअधिभन्धाहामिलाईमानिरुन्यालेमानचे
योतस्कारेनलराईनगरिहुन्यादेनभनिभन्दाःतवमंत्रिभन्धुदेमहाराजनितिकोवचनसुनुरुदत्त॥ ॥
परदाहताभोग्यःपरपिडाहतायथा॥परराज्यहतानायानतैववृक्षहामवेत्॥ ४ ॥ अर्थः॥ देमहारा
जजौनावाहारातेअर्काकिस्वास्त्रिविगारिदिईवधगरिवृक्षहथ्यालागैने॥ ॥ सुरापानहताविप्रदि
बनिदायथाहता॥ प्राणवहताविप्रानतैववृक्षहामवेत्॥ ५ ॥ अर्थः॥ देमहाराजजौनावाहारा
लेसुरापानगरिःदेवताकोनिन्दागरिप्राणवधगरिदिईहतेस्तावाहारालाईमान्यावृक्षहथ्यालागैने
॥ ॥ त्रिसंध्यानहतेविप्रायदिजाआत्मघाटकाःसंगामेशास्त्रहस्तैवःनतैववृक्षहामवेत्॥ ६ ॥ अर्थः
थः देमहाराजत्रिसंध्यानगर्न्यावाहाराःआत्मारुढ्यागर्न्यावाहाराःसस्त्रलिईसंगामविषयेआर्धन्यावाहाराःतस्तावा
हारालाईवधगरिकनवृक्षहथ्यालागैने॥ ॥ विधवादिहुलेनारिसंनोक्रियतेदिजा॥ नववेदेदज्यविप्रानतैववृ
क्षहामवेत्॥ ७ ॥ अर्थः॥ देमहाराजजौनावाहारातेनिदमाश्रितिसंभोगगर्हथवाविधवाश्रितिसंग

सं नोगगरिवेद न्यासछोडि द्यान्हः ते साक्षात्सगालाई मारिकनपनिब्रह्मरुध्यालागेन ॥ वादिमिभुनयेवि
 माः वेत्यागमननयेदिजा ॥ वेदमंत्रभवेभयानतैवब्रह्मरुभवेत ॥ ट ॥ अर्थ ॥ देगसाराजअर्कोला
 ईबुल्लिगरिदिन्याः वेत्यासगसंनोगगरिदिन्यावदमंत्रछोरिदिन्यातेसाक्षात्सगालाईमारिकनब्रह्मरुध्यालागे
 न देमसाराजतेसाईनिश्रुयेमानुपछिजाउंभनिसमस्तसैन्यवाटुलोगरिसयागगनुंभनिदेसवाटउस्थानगरि
 जादाभयाः देप्रभावति ॥ तारुअंघ्रातः कर्मपृथुराजालेअसंख्यसैन्यलिईआयोभन्याकोसमचारसुनिबजुसेन
 राजाभन्धः देदिजेन्अठकसोगन्याकोत्योराजाभन्याअसंख्यसैन्यलिईआयोभनिभन्दातवरत्नपरिक्षा
 भन्धदेमसाराजक्यानडराउंनुहुन्छउराउंनुपदेनरुजूरलेआफ्राजोभयाकोसैन्यवाटुलोगरि
 रावनरुवत्सभन्यारः तवराजालेवैठियाभनिजोभयाकोसैन्यकाटुलोगरिदियाः तवरत्नपरिक्षालेपनि
 राजाकोविन्दुवनमागईयक्षलेसिकाईराव्याकोमंत्रगरिः यक्षकोस्मर्तागन्योः तवयक्षआईभन्धदे
 वासरातिमिलेमलाईक्यानडाकोभन्दातवरत्नपरिक्षालेआफ्रुवन्दिवानामादस्याकोकुराअस्त्रि
 रुभन्याकोकुराआफ्रुलेप्रतिज्ञागन्याकोसबहुतातयक्षलाईसुनायोः तवयक्षभन्धदेवासरातिमिले

धंदागर्नुपदेन ते कुर्मपृष्ठराजा को सैन्य सक्ति तमारि कन कलिगदे सकारा ज्य अभिसेष तलाई दिया पदि
मआफ्रा आश्रमा जाला भनिसत्यगन्योः तव देव भावतिः यक्ष ले आफ्रा परियार येक सय १०० आठ ट
जना लाई डाकि भन्दे परियार को आफ्रा आफ्रा पुरुषार्थ को काम आयो कान भन्या कलिगदे सकारा
कुर्मपृष्ठराजाले ठेरे सैन्य लाई लाई राई गर्न आयो भनिः वज्रस्य नराजाले ते सबा स्मरा दे उवा कार माये
अव मैले ते सबा स्मरा कानि मित्रि श्रीगि कारगन्या अवति मिले मलाई उवा कार दिने पन्यो भन्दाः तव परि
यार रुत भन्दे जेष्ठ आताति मिले धंधा मानुपदेन त्या कुर्मपृष्ठराजाले लाई मारि कनः ते सबा स्मरा लाई
रजाई दि उला भनि भन्योः तव जक्ष भन्दे उवा स्मराति मिरा जा को रुजूर जाई सैन्य बाट लागरि आउ भ
न्यारः तव उवा स्मराले राजा को रुजूर मा जाई विनिगठः दे महराज वा जाव जाउ न्या रुत आदि सैन्य रुत लाई प
ठाई दिनु रुत सः रुजूर ले भनि आफ्रा सैन्य रुत वरि परिराधिय कजगामा वसित मासा रुनु रुत सः स्मामि ते
राजा काना सगठो भनि विनिगन्योः तव राजा वज्रसेन ले मारि बठिया भनि आफ्रा दे स मा जति भया को वा
जाव जाउ न लाई लराई गर्न जादा भयाः देव भावति ॥ ताहा उवात्र ॥ वज्रसेन राजा कोरः कुर्मपृष्ठराजा को

वरो जुध भयो तत्ता समय माः यक्ष ले मोरु नास्त्र प्रहार गरि कुर्म पृष्ठ राजा का सेने सखि त मूर्छा गराई राधा
 रुप्र भावतिः तव जक्ष मन्तुः देर ले परि क्षाति मो जोई क्षा भया को प्रकार ले मार भन्योर तव स्मरण ले रात
 मा वहु लिई कुर्म पृष्ठ राजा को सिर काटि वज्र सेन राजा को अग्र मारा विदियोः तव राजा युधि मई भन्तु देवा स्म
 राध न्यधु न्यति मापरा क्रम अव दोष अधिराजाम नमः को थि जो अवर उपात्र ति मा अग्र मारा जा मई र रुनु अ
 जो ग्य भयोः अव उपात्र राजा ति मि भयो मंत्रि म न जो मनि आक्रासि को प गरि जि कि रा विदि ई के रि मन्तु ॥
 ॥ नदि जन्म निज्य वृत्त जष्ट त्वं गुण मुच्यते ॥ गुणा गुणा तर यान्ति पयो दधियत यथा ॥ २ ॥ अ
 स्यार्थः देवा स्मरा जन्म ले जे ठो भया पनि जे ठा मन्तु दुई जे से उ गुण दु न्ते से लाई जे छ मन्तु दष्टा न क सो
 भन्या जे ठो दू द दो का छो घि उ को ते पनि घि उ को गुण दु ना ले घि उ जे ठो भयाः त्यो ज से क्षात्रि मा पनि मन्तु उ
 क्षात्रि को लक्षि रा धेन त स्कार नः क्षात्रि को लक्षि रा जु गत भया का ति मि राजा मई जा व स भनि भन्तुः तव र त प
 रि क्षा भन्तुः रु म हारा ज मे ले रु जुर कारा ज्य लि उ ला मनि आया को को ई न कुर्म पृष्ठ राजा को राजे लि उ ला
 मनि आया को को मे ले लिया को राज्य मा मरा जा दु ला रु जूर कारा ज्य म लाई दु देन जो वस्तु क दु ल ग न म

यो सोमात्र वक्ष्या जा वस् भन्योरः तव राजा वज्रस्य न लेख वस् भनि आक्राप गरि आफैले लिई रत्न परिक्षालाई
सिर मारा व्याः रुप भावति तव यक्षरुले रत्न परिक्षालाई लिई कलिंग देस मा गई रत्न परिक्षालाई राज्य अभि
सेष दिई यक्षरु आक्रा आक्रा श्री अम मा गया ताका उपात्त वज्र सेन राजा लेपनि सुलग्नेरि आक्रा पुत्रि
दुवै रत्न परिक्षालाई कन्या दान दिया तव रत्न परिक्षालेपनि आक्रा अधिको स्वास्ति रुखलाई दाकन पथाई मरु
अनन्द लेख सदा भया रुप भावति ताका उपात्त रत्न परिक्षाले आक्रा दुवै ससुरा रुख सगमत गरि अन्य क
सेन्य बाटु लोगरि श्रीरुख नाम देस मालराई गर्न गयार तव श्रीरुख देस कारा जा विजधेनु लेपनि समुख भई
मरु अघोर संग्राम गरि रगत का समुद्र वक्ष्या यत्ना तरु ले विजधेनु राजा को समस्त सैन्य सहित मारि दि
यार तव रत्न परिक्षामरु अनन्द ले श्रीरुख देस मा जाई जय सेव गरि वराई गयो रुप भावति तव रत्न परिक्षाले
ले आक्रा वावु अर्क सिर नाम बाहरालाई दाकन पठाई श्रीरुख देस कारा ज्य अभिसेष दिई मन्त्रः के पिता
तपाई को पुत्र विजधम नाम गय्या को मरु उ स दिन मा मेरा मुख ले कर मात्र गय्यार अपवित्र गराउनु भ
यो थ्यो अव मेले तपाई लाई पतव गरि राजा तुल्याया अव तपाई विचार गरि रुनु रुवस् म आक्रा राज्य म

जात्युभनिवावुकोवररामाछो कदिई आक्रारज्यमागयाः रुपभादतिः त्योजसेनिकामानिससाहायेभयाः तेसवास्त
 राकोजस्तोबुद्धिभयाजाउँ नभयाजानाकोप्रयोजनछैनः रुमाता अतिचंचलचित्तगर्नुछैनः ज्ञानभयगरिवेत्याके
 सोभावः नगरभयोरः येतिसुनिहोभनिचित्तनागरिप्रभावति लाईनिन्दामई ॥ १॥ इतिशुकमन्त्र अस्त्रिचलि
 त्रचोवन्नकथासुसगुरुसमाप्त ॥ ५॥ फेरिप्रभावतिलेभोलिकोदिनभन्देकेशुकमलाईनदेकअति
 अधैर्यभयोतिमिछेउसरुस्रविन्निमलाईछाडिपठाउँभनिरः तवशुकमन्त्रकेकामिनितिमिलाईमैलेसमाप्त
 कोछैनः पछिजातमैईमनुष्येजाठलाईछेकिरावनसामर्थछैनमेरावचनसुनुपदेनतिमोईक्षानयाकोगर
 भन्दाः तवप्रभावतिभन्देकेशुकतिमिमेरागुरुतुल्यछोः तिस्रावचनविनानिश्चयेमजान्याछैनमलाईआफ
 पुत्रिभनिताउँद्वारगर्गीपछमेराउपरअनुग्रहरखीमेराकामवर्थागरिनदिनुरुदस्रभनिरः तवशुकमन्त्र
 ॥ ॥ अतिरूढतासिताः अतिगर्वशारावसा ॥ अतिदावलिवद्धा अतिसर्वत्रवर्जयेत् ॥ १ ॥ अर्थ
 रुपभादति अतिरूपकुनालेसितारुनभयोः अतिगर्वकुनालेरावराजस्ताराजाः मनुष्यकाहातवाटमनुष्यो
 अतिदानगयोरवलिराजाजस्तोविरउत्ताईपत्योः अस्वमेधयजगर्भायस्तालाईलाईपनिपातालमावासगर्नुपयो

॥ १३६ ॥

हे माताः तत्कारन अति नया को संपूर्ण ठाउँ मा छोडनु पर्छः रेषु भावति मंगला देस्या आमा छोरे को फचित मया ज
 तो हुन वेर छैन भनि भन्यो र तव प्रभावति भन्ने रेषु कृतो कुरा कसो हो भनू भन्दाः तव शुभ भन्ने रेषु भावति सु
 नः दक्षिणादिशा मा गौड नामा देस ये कथियोः ते स देस मा ये क मंगलाना मे देस्या कि थि ईः ते स्का पुत्रि र भाना म अति
 रामि देषिः मनो हर नाम ये क ब्राह्मण को चित्र चंचल भयो रः ति ब्राह्मण वेस्या सग कि डा ग न्याः तव ते स वेस्या ला
 ई छोडनु न सकि नित्य सुद र्गा ई त्या दि लि ई जान लाग्यो यत्ता तर रु सग जाँदा ति ब्राह्मण म रु द लि दु भयोः त
 व वेस्या भन्ने रेषु ब्राह्मण ति मि बि ना द र्थ ले म छे र्छे न आउँ भन्दा पनि न नि स्का को दे षि आ प्रा बा कर रु रु ला ई
 भनि पा घुरा समा ति नि का लि दियोः तव त्यो ब्राह्मण लाई म रु दुः ख भयो र समुन्द मा फाल फालि म रु ला भनि
 समुन्द का ति र मा व सि र ह्योः तव ये क रु ति स मुन्द मा व गा ई ल्या या को दे षिः ति ब्राह्मण पनि ते सै रु ति को म ल
 धार बाट मि त्र प सि ग याः त्यो रु ति व गा ई ल गि लु ल का को स मि प मा अ कि र ह्योः तव ति ब्राह्मण रु ति का म ल
 धार बाट नि स्कि अ स्त्रान गरि व स्था को थियोः ते स्ता वे ला मा ल का को रा क्ष स रु रु ता रु आ यो र ते स ब्राह्मण ला
 ई दे षि कुरा ग र्ने ला ग्योः त्यो मूँ ये जा त स मुन्द पार क सो गरि आ योः म रु आ श्च र्य भयोः त्यो भ न्या म नु व्य जा त

कामिभन्याराक्षसजातयाउरिउभन्यारःतवयकदुठारक्षसभन्ध॥ ॥पूर्वेरामईकागताचसुरसाकाः
 सोदसास्यातकःकृष्णकंसवकासुरादिदनुजादनादिभिष्मात्रका॥रुपाकृतत्रिविक्रमासुखवर्देक
 सुकृताराजावरिमर्थनादृष्टानेत्रवश्रुत्तानिकर्ष्यराकृतासुखकृतन्यत॥१२॥अस्यार्थः
 मुख्यकोतेसोगरिवलार्डनुद्धेनःपूर्वकालमारामनामगन्याकोएकमनुष्यआईकनःदवांसिरभयाका
 रावरायलाईमारिभूनेकराक्षसलाईयोजनपन्यागरिमायाःफेरिकृष्णनामएकमनुष्यलेःकंसको
 सवसुरआदिनिर्मूलगरिमायाःफेरितिनैलेमिस्मईत्यादिकर्णदुर्योधनपनिमायाःफेरिकामन
 नामगन्याकोएकमनुष्यलेउरईसपोलो जयगन्यावलिराजाकोजयभूमिमागईदक्षिणांलिईविघ्न
 गरिपातालमारयाःतेसावलिराजालाईकातेरत्वत्तोगर्नसामर्थदःयेत्कोकारगालेमनुष्यजातेमापा
 कोदुन्दुःरामोगरिआफुसुखमैईकामगर्नुपर्खुविवारगरिकामगन्याकोदुनालेःकामाराजाविभिषे
 राआनुसम्मराजामईवस्त्रपायाकोदःयेसमूहलाईकामिदुरुलेषानत्कन्याछेनःविनापुरुषार्थ
 लेयाकाआउनसन्त्याछेनःतत्कारनकामारजाछेउविनिगहज्यामर्जिहोलासोगहलाभनिःतोवृ

तात सवराजा कारुजूरमा विनिगयाः तव विमियरा भन्धु के राक्षस को त्यो वरो विर को लाम पनिरुर्न आउ
 रुं हिर मनि राजा सकि त जाई भन्धु के मनु क्षेत को को स का को वाट आई सः ईन्द्रादि देवता को सरिकः अथ वा
 यक्ष आदि गं बर्व राक्षस को कि मनि भन्धुः तव ति वा स्म रा भन्धु ॥ ॥ नां रुं राक्षस यक्ष दक्ष स क लाई नु दि दे को
 मयाः रामो वा क्य नि य दि ता व सु रु ता लं का पुरि रं म्य ता दे त्यो राज वि नि ष्ण नां च रं जि वि जा ना व क्त वी किं किं शु ता ई त्या का र्य
 मया व प्रा ग त ई का ल्यं क जा त क को ॥ ३ ॥ अर्थ के वि नि क्ष रा रा जाः म रा क्ष सः ज क्षः द क्षः ई न्द्रः व स्त्राः वि ह्नः म
 हा दे वः आ दि को रु को ई नः श्री राम व न्दु का आ ग्या भ यो र आ या को रुं लं का मा जा ई वि नि क्ष रा ले मे रो भ क्ति
 ग र्ह कि ग र्हे न के र्न जा भ नि आ या को रुं म नि भ न्यो रः त व भि क्ष रा भ न्धु ॥ ॥ रामो रु रू ण व रा रु वा म न दि जा
 श्री रु रु र्मो व ल वे द्वा क ल्की प र सु रा म द श अ व ता र रि पु ध सि नि मा ता ता त पि ता म हा दि स क ला श्री ल क्ष्मी ना
 रा य णाः दे त्यो रा जा ज वि नि क्ष रा म या लं का प ति त्वं रु ता ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ रु वा स्म रा रु रि रु रि ना रा य ण
 श्री राम व न्दु वि नाः अ रु क से क न न म स्का र ग र्दि न श्री राम रु रू ण व रा रु वा म नः मि नः वी रूः क ल्किः व ल रा म
 प र सु रा मः कूर्मः ई द स अ व ता रः भ ई स वु ला ई मा रि वि रा ज मा न भ या को य स्ता ल क्ष्मी ना रा य णा त्व रू प श्री राम

चउले मलाईराजा तुल्याजानु भया कायला श्रीरामलाई कोटि कोटि प्रणाम भनि श्रीरामको नाम लिई तिवा स्म
 रालाई उरउवत गरि अन्य कवा जाव जाई सिन्दूर जाना गरि ना ना वस्तु गरि राख्या को वस्तु माला वरुाई के सभित्र
 लगि सिद्धासनमा वसाई वरुाई लाई अनेक नृत्य गितादि गरि श्रीराम तुल्याई रमानि राख्याः केष ना वति ॥ ताका उपात
 तिवा स्मराख सात दिन बस्या पछि चित्र नागरुः अवयाका वस्तु देन तिनि रुरुले मलाई थाहा पाया अनर्थ कुन्या रु
 श्रीरामका दुत होई नया हा वस्या मेरा जिउ जान देरु देन भनि चित्र नागरि भन्दुः केले के श्वर मजान्दु मला
 ई विदा देउ भनि भन्दाः तव राजा विमिक्षण भन्दुः के नाथ तपाई कोई क्षा भया मक्या विनिगर्त भनि वे पारि रु
 रुडा कन पठाई सुन को मटु कवनाई ना नारत्न जाउः त्यो मकुट लाई अन्य क अमोत्य कारत्नय कसय १० ट
 आठ दिई फेरि राजा भन्दुः के नाथ श्रीराम वन्दु ले स्थिति सुहाए कर्ता भई विराजमान भया का श्रीराम स्मि
 लक्ष्मि मराति निरुरुति नैजना देउ कोटि २ प्रणाम गरि दिनु होला भनिः राजा विमिक्षण ले विदा दियाः तव वा
 स्मरा भन्दुः के राजा विमिक्षण अस्ति मया हा म्माउं दा गरुड मा वरुि कन आया को हुः गरुड भन्दा फर्कि गयो
 अवसमुन्दु पारि कसो गरि जाउं भन्दा तव विमिक्षण भन्दुः के नाथ गरुड का पुत्र गंधमादन पर्वतमा वस्या

कोरु त्पो हं गमा नाम पंछि लाई पठा ई दिउं ला भनिः त्पो पन्छि लाई डाकन पठाई भन्नु के हं गमा श्री राम च
नुका आदि मिति वास्त्रालाई तिष्ठापिठमा राखि समुद्र पार गरि लै जाउंः तिनिले विरान दिई तिमिले याका आउं
नुछैन भनि भन्योरः तव हं गमा ले रुक्म भनि ति वास्त्रालाई आ फ्रासरि रमा राखि उं डि कन आ योरस
मुद्र पार भया पछि हं गमा भन्नुः के सो के व अ व का जा ना को ई क्षा दुं न्नु भन्दाः तव ति वास्त्रा भन्नु के प
छि गोड नाम देशमा पु याई देउं भन्योरः तव पछि ले रुक्म भनि गोड दे समा लग्योः तव रात्रि मा त्पो मनो रुक्म
स्त्राले पन्छि कासरि रै मा वसिः मंगला वे स्या कि कोसि मा वस गयाः तव मंगला वे स्या ले आ फ्रा कोसि मार ल
को टेज जा ज्वले मान देखि भन्नुः के रं भा रुमा कोसि मा क्या वस्तु को ज्याला हो के रं जाउं भनिरः तव रभाः
माथि गई के रं पन्छि मा वरु शो व वक्र ग डा पद्म धार ना गरि व स्या को देखिः श्री नारायण को भनि प्रणाम ग
रिः आ फ्रा आ मालाई डाकि दर्सन गराईः ना ना धूप दि पने वि अ फल फुल गरि पुजा गरि विनि गर्नु के वै कु
राठ नारायण स्वामि स्थिति संस्कार कर्ता मया पिनि काउं पर करु नारायण जा वसः रुजूर आका क्या नः
आउं नु भयो भनि विनि गरि नरः तव वास्त्रा भन्नु के रं भा तेरो रूप जो मन देखि मेरो मन चंचल भन्योर

तसगसे भोगगर्नई क्षाभयोर आया कोहुं भनि भन्योरः तवरं भाभन्धेः देवै कुराठ नाथ तपाई को जोई क्षाभ
सोग आ जावस भनिरः तवडा स्मरा बाडो उठि कनरं भावे स्या सगसे भोगगरि भन्धेः दे सुन्दरि मैले छल अ
वतार मा सो रुस य गोपिनि सगसे भोगग आ ध्याः आ गुन सगसे भोगग आ जति को सुख भयान अयत लाई आ
हारा धि नवै कुरा ले जा न्हु किर भन्योरः तवरं भावे स्या विनग र्छे दे स्या मि मेरा उ पर ते ति सम्म कृपा भया प
छि मेरा आ मा लाई पनि साथे लै जाउ रुद सः ता हा जानु लाई क्या क्या गर्नु पर्छ भनिरः तव मनो रुद आ स्मरा भ
न्धे देरं भाते रोसरि र मा जति भया को र मुरनु पर्छ क्या क्या भन्याति मिरु ले अनेक पुरुष सगसे भोगग आ को हु
नाले ति मिरु को देर अपवित्र छ फेरि जति भया को द र्छे इत्यादि वस्त्र सबै डा स्मरा रुत लाई दान दिनुः फेरिये कप
धि गेरुः ये कपा धि से तो माटो पानि मा भि जाई रा व्यास फेरि य क वलियो डोरी पनि तयार मरी रा व्यास ति मि दुवै लाई
भोलि कारा त्रि मावै कुरा ले जाला सत्य दि न्हु ले भनि वन्दु सूर्य सा छि रायि हात मारि गयाः दे प्र भा वति ता हा उ प्र
त्र भोलि को दिन मावे स्या मंगलाः र भाले नाउ दकि सर्वो ग सरिर मा को रु पर्छ राई पर छे ट द र्छे जो भया को वस्त्र
आदि वा स्मरा लाई दान गरिः य क पा धि गेरुः य क पा धि से रे स माटो भि जाईः ये क वलियो डोरि तयार गरि व सिर

रुतवरात्रिको यकपूररगतजादाः मनोरुद्रास्त्रादिरुंगमाचरुवेत्याकोकोसिमावस्त्रगयाः तद्वेत्यारुतले
देव्यारवरनमाधो कदिई भन्धः देपरमे श्वर श्रीनारायणारुजुरको प्राज्ञाबमोजिमतयारभयो देनुं रुद्रसभनिमा
टोईत्यादिदेवार्ः तवतिवास्त्रा भन्ध देरभातिमिदुवै जनार्थपदि का आगमावस्त्रभ्राउं मैलेगेरुमाटो डोरिलिई ला
भन्धारः तद्वेत्याले रुद्रसभनिः वृरुंगमाकासरिरमावस्त्रगया तद्वडास्त्रालेगेरुमाटो डोरिलिई वृरुंगमात्माई उदाई
ईलगेरराजगुरुको समिपमायकठुलोवम्बयोः तसेवम्बमाथिले गयो तद्वडास्त्रा भन्ध देरभातिमिदुवै वस्त्रसवै व
सास्त्रदे ॥ ॥ मृत्तिकाले सर्वांगसरिरमालेपनगरभन्धारः तद्वरभा भन्धः देत्यामिजसो गरिवै कुराष्टप्राप्तुं रुद्रसो
गनुं रुद्रसभनिरः तद्वडास्त्राले माटोलिई सिलोकभन्ध ॥ ॥ मृत्तिका श्वेतवर्णा त्मालेपयेन्दक्षिणाङ्गव ॥ यं
थां भकारविभुसत्रै लोकं परमेश्वर ॥ ५ ॥ अर्थार्थ ॥ देरभासेतो माटोले दारिनातिरलेपनगयाः स्वर्गमा
दाकाटो मासेतो भईरुद्राः फेरित्यो मनुष्य स्वर्गमध्येः पातालमध्ये सवै देविदुभनिः दुवै जनार्थे त्याको दारिनातिरसे
तो माटो घसिदियोः फेरिगेरुलिई सिलोकभन्ध ॥ ॥ रत्नमृत्तिथकादरीलेपयित्वा म अगिरे ॥ दृष्टपत्रे सकलालो
का आनन्दो भवदेवता ॥ ६ ॥ अर्थार्थ ॥ देरभागेरु वार्ड पतिलेपनगयाः स्वर्ग जादामासंघृष्टी लोकले

देव्यं च नः तसमनुवेलाई दोष देवता को मनमा आनन्दरुन्धु भनि दुर्जे जना को वाउं सरिर मंगे रुते पन गरिदियोः फेरि आ
 मा फेरि लाई मुखामुख गरि बाधि भन्दः फेरं भातिमिरुत् अलिक वारन बोलिन रुतिर कोः स्वर्ग गई पुष्य विमान दोका
 ई अले म आउं लाः तिमिरुत् न रुत पताउं भनिः आ फु विरुग मा बा विरुग योरः एक द न भि व द सि वृ रु ग ला लाई वि
 दादिई भन्दः फेरु रुग मा मपनि श्री राम वन्दु का रुनु व मा जाल को नै दिन मा मे ले आराधना गर्दी आउं नु को ला
 अवाति मि आ फा आ अ मा जानु को ला भन्योरः त व वृ रुग मा ले रु व स भनि आ फा ठाउं मा ग योः फेरु भा वतिः त
 वति वा स्म रा रा त दि लाया म दि ते स वे स्या बा धि रा व्या को ठाउं मा गई ये क पा टि मा व सिर ह्यो त ला वे ला मारा
 जा को द र्श रा ग नी नि मि त्रे अन्य क लोक रुत् आउं दा ये क जना ले दे व्यो रं भन्दु फेरु पंच को त्यो व म्व मा थि क्का
 को फेरु फेरु भन्योरः त व स मस्त लोक ले आ श्रु य मानि फेरि र ह्यो ते स वे ला मा त्यो वा स्म रा पा टि वा ट को लि क न
 भन्दु फेरु पंच को त्यो ला मि रुत् नाई मारु न आउं न्या व्या क को ते लाई टु ग ले कान भन्योरः त व स वे जना ले ई ट ले का
 न्न ला ग्यारः त व ति म ग ला रं भा वे स्या भन्दु फेरु पंच को ला मि व्या क को ई न यो दे स का म ग ला रं भा वे स्या रुं ति मि रु रु ले ला मि
 लाई मि क नु रु व स भनिरः त व पंच रु ले लि सु लाई फि व्द्यार भन्दु फेरु वे स्या को ति मि रु रु ता ला क्य न व स्या को भन्दः त व व

स्फुरन्मन्दरेपंचको श्रीनारायणलेखामिलाईयत्तोसासनागर्तुमयोभनिसंवेकुरासुनायोःतदयोकुरासुनिस
मत्तलोककुरुआश्चर्यमानिरह्याःरूपभाषति॥ताकाउपान्त॥तिमनोरुबालरातेवत्प्रभ्रलंकारदिईयोताघर
माराविआकुलेत्वात्तितुल्याईचिरकोलसंभवत्ताभयाःरूपभाषतिनेत्लेजत्तोआक्रासनुलोईदासगर्तुसक्या
आनुछनसक्याजानाकोप्रयोजनछेनअतिविन्नचंचलगरिदेस्याकोसोभावनगरयेतिसुककाववनसुनि
प्रभावतिलाईनिद्राभई॥ ॥इतिशुककाव्यअस्त्रिचलितपचपन्नकथाकासग्ररुसमाप्त॥ ५५ ॥फेरि
भोलिकोदिनमाप्रभावतिभन्देरेपछिराजमेरोदुःखकोवेदनासुन्नुरुदत्त॥ ॥काकुकुकुःकुपिकसोरः
श्रुत्वाःदाक्षेचपुण्यादिकसचदद्या॥रात्रौसमिध्यावरसेलछिहृत्पद्ममद्योरुतो न धैर्य॥ १ ॥अस्य
थ॥रेशुकदिनमाकोकिलकासवसुनिअनेकफुलपुल्याकोदेखिरात्रिषडयैचन्दुमाकोकिरणालेवराकोद
कादेखियाकोदेखिमेराहृदयकमलमाधैर्यगर्तुअसामर्थभयोतिमितेमलाईक्यानछेकिदिछोंमयस्तिअवस्था
मैरह्याकीलाईनछेकभन्दातदशुकभन्द॥ ॥विनापछिमिजरोवाकुपोजलविनातथा॥मत्रिविनायथाराज
विनाधैर्यतथानर॥ २ ॥अस्यार्थःरूपभाषतिमितेमन्थाकोकुरासाविहोतेपनिमेरामनमातायत्तो

भईरुं सुनविना पछि का विजरा मात्र कुराई राधा को क्या प्रयोजन छपानिन भया को ठाठ माई नारद नाई क्या प्रयो
 जन छ मंत्रिक पुत भया पछि राजा विरकु नाले क्या कुन्धो जलै धैर्य अ भ्यास विना मनुष्य जन्म लिया को क्या प्रयोजन
 छ धैर्य को आपछि धर्म कर्म सत्य स पूर्ण ना स कुन्धो टा सत्य पक्रि र ह्या पछि धर्म कर्म देवति र्थ जप तप हो मसः
 पूर्ण सत्य को चा कर हो भन्योरः तव प्रभा वति भन्धे के शुक तो कुरा क सो हो भन भन्धः तव शुक भन्ध के प्र भा वति
 सुन पुर्व दिला मा कुमार पुर नाम यो टा दे स थियो तो दे समा विर सेन नाम राज थियो तो राजा ये क दिन ज्वाल बाट रुं
 र ह्या का थिया ते स वेला मा मुला वेचन आउं न्या आकु य क ले कुरा ग र्दे आयोः क्या भन्यो भन्या क्या ये तो भुत दे स
 मा वे मार ग र्न आये मेरा मुला यति पनि विकि भयेनः अ व य स्ता वेला मा का रु जा उं यो मुला यति वेध भयो भनि कु
 रा ग र्दे आया को रा जाले सुन्यार भन्ध के मु ला वेचन आउं न्या तो मुला यता ल्या भनि मु ला स वे रा ज ले कि नि दाम दि
 ई पठाया तव मंत्रि लाई दाकि राजा भन्ध के मंत्रि को मा दे समा के रु वत्तु वेचन ल्या या को विकि न भया को वत्तु
 या रु ल्या उं नु मलि उं ला भन्यार तव मंत्रि ले रु वत्तु म रु रा ज भनि दे समा चु ई कि लाई दिया के प्र भा वति तो
 व वर अ रु दे स को रा जाले सुन्यार परिउत रु रु लाई बा ठु लो गरि भन्ध के परिउत रु ति मि रु रु ले यो ता का

लपुरुषजिउं दानदिईं अलेत्ताउं नुपछं भनि भन्यारः तवपंदि ॥ तुरुले रुवस मराराज भनि गयारः प्रार्तय रुलियाके
वस्तुले ये क कालपुरुषवनाई जिउं न्यासगारि जियाईं राजाके अग्रमारावन लेगयाः तवराजाले परिउं तुरु लाई प्रसादि
ई पठायाः तवफेरिराजाले दुई जनानानिस लाई डाकि भन्धु के जन को लो कालपुरुष लिईं कुमार देस मोल गिवेच
नजाउं के से ले नलिया राजा का रुजुर लेगयासः मेले पठायो भनु के न भनि सि काई पठायोः तवतिनि रुले रु
वस भनि कालपुरुष बोकि कुमार पुर भित्र गयार वनि आ रु रु छे उं वेचन आया को को लेउं भन्दाः तव क से ले
लिये नर दवार मालगार वित्रि ग छे के मराराज यो यो उं टा कालपुरुष वेचन ल्या आर क से ले लिये न अव का
राले जाउं रुजुर ले लिनु रुवस भन्दाः तवराजाले भन्धु के वनि आ को मेरा सत्य क्या न भंग गरुलाः तस्को मोल क
टि को भनि भन्दाः तवतिनि रुव भन्धु के मराराज यस्को मोल रुजार रुपे आ को भनि भन्दाः तवराजाले वठिया
भनि ठु कटि मागई रुपे आं कि ररुया को देलामाः राजलक्ष्मी आई लात स मातिनः फेरि धर्म नारायन पनि आई
लात से माति तिने जना भन्धु नः के राजन ते सो कालपुरुष क्या न लिन लाग्योः ते लाई घर माराया कामि रुतार रु
न्या छे नो भनि भन्यारः तवराज वित्रि ग छे नः के लक्ष्मी नारायण धर्म तपाईं रुव वस्तु भया पनिः न भया पनिः मरा

जा भई सत्पनि श्रये छो उ न्या छेनः जानुहुं छता पनि वसुहुं न्छता पनि तपायि रुरु कोई क्षा भनिः दास लिई जान
लाग्दाः फेरिस तप आई राजा का हात समाति भन्दे राज न त्वा काल पुरुष लिये देखि मपनिया हाव सैनः ति निरु
रु सग जानु भंदाः त वरा जाले सत्य को मुख फेरि दातः किछु किछाई लाल ला लनेत्र गरि भन्दे पापात्मा सत्यः त का हा जान
लागिसुः तेरो भिमि त्पे माः लक्ष्मी आदि सवै लाई छो आः सवै लाई छोडि तलाई रक्षा गर्न लाग्यारः श्रवति मि का हा जान
लाग्यो वस भनि पक्रि राख्यारः त वस त्पले केहि को न न लकि चुप लागि रखाः त वरा जाले काल पुरुष लाई किनि
राखाः फेरिस तप लाई समाति कोठा भित्र हालि राखाः दे प्र भावति ॥ ता को उ प्रात ॥ सत्पले राजा लाई छोडेन आ
या देखि लक्ष्मी आदि सवै फर्कि सत्य वत्सा कोठा उ माव सग गयाः दे प्र भावतिः त स्कार न ले सत्य उ प्रात ठुलो पस
र्थ केहि छेनः त्वा सवि रुरु को वचन सुनि वेत्ता को सो भाव पक्रिः सत्य को ना सग नु छेनेः धैर्य गरि वत्सु रु द स
भनि भुकले सुनायो ॥ यति भुनि पु भावति लाई निन्दु भई ॥ ॥ ईति भु क दा क्य अस्त्रि वलित्र कथा हा सगुरु
समाप्त ॥ ४६ ॥ फेरि मोलि को दिन मा प्र भावति भन्दे दे भु करा ज ना हा कम लाई त छे क छोः मयत्तो ॥ १३३ ॥
कामिनि लाई सरुनु पनि ग्र सामर्थ भयो रात्रि को समय मा यो नि सन ना भिने वई ता दि सवै ग सरि र को लक्ष्मी

नदेषिमश्राफु श्राफै मृतक तुल्य भई कतिदिन सम्यक् वसु अवतासरुनु अति असा मर्थ नयो भनि मन्दाः तव
सुक भन्धः दे प्रभा वति प्रतिद गर्नु छैन कान न न्या धै र्य न न्या को मानिसः अपर रता भया कि अस्त्र जुडा न्या
पुरुष ये के चोत माना सिद्धः दे प्रभा वति अति पर रता कु नाले सो गंधिरानि को फजित कु न लागे थ्या पछि बुद्धि
का बल ले मात्र वाच्योः त्यो ज ते स स्मर गर्न स क्या जाउः न स क्या जानु छैन न न्याः तव प्रभा वति न न्याः भुक्तो कु
राक सो हो भन न न्याः तव भुक्त न न्याः दे प्रभा वति तुनः पूर्य दिसा मा श्री अव क द पुरि नाम न गरये क थियोः त्यो न गर माव
क वर्ति रा जा थियोः तन कि अस्त्र सो गंधि नाम रानि धि ई नः तिरानि अति पर रता धि ई नः तव ये क दिन विष ये रानि
ले न्या ल वाट हेरि र रुदाः एक अति सुन्दर पुरुष आया को देखि तिरानि ले सि लोक वाचन लागिन ॥ ॥ तव
कया मो त दा ग वा शानि रुता प द्या द लो र मे ते ॥ ने चो च चल सार सं व न म रा दं ता सु कुं डि द लो ॥ १ ॥ अ
स्मार्थ दे जु वा जनः त को हो र तु सो नाम क्या होः कु न वा रु प प्न पु र शि मा फु लिर ह्या को प द्म पु य को र
स लि ई र रु न्या होः तु सो ने व भ न्या सार स को ज तो वं व ल ई र ह्या का छ नः त दा त भ न्या अ नार को दा ना ज तो न या
कोः ति मि ले मे रा उं पर रु पा अनु य रु को दृष्टि रा व नु प र्छ भ नि रः तव पुरुष भ न्ध ॥ ॥ कामो रु त्वा च रूप

हये कुरिशापिन तन नाशो भया ॥ नेत्रांशारंग दूरगी सखि वदमि मुख देहि मेतु कटाक्षं ॥ २ ॥ अस्या
 यं के सुन्दरि मेरो मन को कामना त मोह दय का स्तन को सो भो पड़े लो वरानेत्र भन्या सारंग वस्या किज
 त्तः सुरभ न्या मूरान्दु मा जलित मि ते तिति मिले न लाई देखि विन वं वल गरि मूछे उ मन लाउ नु पछः
 भनि भन्योरः तव रानिले आवाले सान गरि नित्र वौ लाई कोठा मालु काई राविनः रुप मा वति तो हाउ
 प्रातः ॥ ओ सर पाई एक दिन रानिले जा रपु व भया का ठाउ मा गई भन्दिनः रुपुरु वति ग्रामे न मा का हा गई वेल ना को
 ई क्षा भन भन्याः तव जा रपुरु व भन्दि के सुन्दरि ति मि रुरु को वृन्दा वन मा वन्दु किरन मा हा मि दू वें न गा भई वसित सगः
 कि डा गनु मेरा मन छ भन्योरः तव रानिले रु व स भनि रा वि मा जाई कि डा गरि वस्या तत्ता वेल मा रा जाले पालि राव्या को
 वा घु भागि आई ति निरु रु वस्या को ठाउ मा गई वान तयार भयो तो देखि पुरु व आ फ्रा न्न गरि भया को यउ टाय
 म्ब वा डौ लिई वा घु को मुख मा घो वि दियो तव तो वा घु को वृन्दा रउ वा ट छि वौ लि मृत क भयोरः तव ति नि
 रुरु आ फ्रा ठाउ मा व छन गया ते सै दिन को रा वि मा रानि को कोठा मा रा जा गई कि डा गनु लाग्य ते सै वेल मा भ
 क स्मा तय क मु सा आ योः तव राजा भन्दि रानि तो मु साले हा मा शृ गार कार सथा रुपा भी अव ते लाई रो मुनु

छेनमारुभनिः ~~तद्वत्~~ तद्वत्तरवारलिई घोचन लाग्योरमुसा भागिगयोः तद्वरानि भन्दिन् देम हाराजधिकार
होरुजुरक्यानमन्याः कोरियेकयेकजनाविरुहलेकिडागन्याकोसमयेमाग्रायादेविद्याघुलाईसुद्धामा
नृत्तामर्थः रुजुरक्षत्रिभईकनपनिद्योयामुसालाईमानुसक्तुभवेनभन्दाः तद्वराजाभन्दिन् देरानिकलेमा
योभनभन्दाः तद्वरानिलेउतरादिननसकिरोरुनेः तद्वफेरराजाभन्दिन् देरानितैलेभन्ननसकि क्यानमला
ईधिकारभनिसभन्दाः तद्वरानिलेतिलोकवाचनलागिन् ॥ ॥ नवक्तयंनश्रीतयंनगंतंयंनदृष्टयन
विश्रामंनकर्तृयं बुद्धिंभभवशुभाशुभं ॥ ३ ॥ प्रस्यार्थ ॥ वषतनदेरिकुरानगर्तुः सुनुपनिछेनः रु
जानुपनिछेनः कोरुर्नुपनिछेनः वधुपनिछेनः बुद्धिलेविचारगरिसुभासुभमन्नुः अयमेलेविचारन
गरिकुरागन्योरफवितकुनलाग्योभनिः चित्तनागरिरानिभन्दिन् देम हाराजदेवाउनुपनिसामर्थः सु
नाउनुपनिसामर्थः विनासादि को कुरागर्तुः अजोग्यभयोः पदिमनासिनवेरछेनक्यानमन्याः भागुता
लेरात्रिनित्याकोदेविआउन्याकोसर्वस्वनासभयाजस्तोमेराफवितकुनवेरछेनः फेरिरुजुरबुद्धिमान
भयो क्वाफवितलोताभनिरः तद्वराजालेयो कुराकसोकोभनभन्दाभयोः रुप्रभावातः आजुमलाईनिन्दा

लग्यो भोलि सुता ला भनि भन्योर ॥ येति सुनि प्रभावति लाई निन्द्य भई ॥ ॥ इति शुक्रदास अस्त्रिचलिवसतावः
 नरुथाला संयसमाप्र ॥ ५२ ॥ फेरि भोलि को दिन मा प्रभावति भन्ये दे शुक्रदि जो को कुरा कसो
 भयो भन भन्यः तव शुक्र भन्य दे प्रभावति ॥ ताका उपात्र ॥ सो गधितनि भन्यो न देना धसुनु रुवस दक्षिण दि साना
 मानपुर भन्या को नगर थियो ॥ त्यो नगर मा ॥ मानिक वन्दु नाम वनि ॥ ओधियो तेका पुत्र टे कन वन्दु नाम ॥ ति वा बुद्धो
 राय क दिन ॥ नदि मा स्नान गर्नु गयो ॥ दुवै ले स्नान गरि आउदा वाटो मा ॥ भ्यागुता ले रानि लाई निल्ल लाग्यो को
 कोरा वा बुद्धे ले देव्योर भन्य ॥ देवा का मला अद्भुत देव्यो कि भन्य वा बुद्ध भन्य दे पुत्र सा दिन भया को कुरा
 आफु ले कसै छेउ भन्य छैन ॥ त्यो कुरा कसै छेउ न भन्या स ॥ भ्यागुता ले रानि निल्ल भन्या ॥ कोरि प्रतित म न्या
 छैन ॥ आफु कन अनर्थ को ला भन्योर तव पुत्र ले रुवस भनि घर गयो ॥ दे प्रभावति ॥ ताका उपात्र ॥ बालु
 को नातया पाछि छोरो वादि आफ्ना सुगिरु रु छेउ गई भन्य ॥ दे सगि को आजु मे ले मला अद्भुत यो ता रु
 रि आओ भन्योर ॥ तव सगि रु रु भन्य ॥ दे ते कन वन्दु क्यो फेरि आई स भन्योर ॥ तव टे कन वन्दु भन्य ॥ दे सगि
 को आजु नदि मा स्नान गर्नु जादा यो उता भ्यागुता ले रानि लाई निल्ल को देवि आओ भन्योर ॥ तव सगि रु रु

॥ १३८ ॥

मन्त्र के उल्लेख नते सो कुरा गरि स तेरा साधि छ कि मन्त्रारः तव टे क न वन्दु मन्त्र के संगि को यो कुरा न म
या मेरा भाग जो मयो को घर वेत द्यति मिरु लाई मयो साधि ले को मन्त्राः ति मिरु को सर्व सो मलाई दि को कि
मन्त्रारः तव संगि रुरु ले वठि या लो मनि मन्त्रारः तव टे क न वन्दु मन्त्र के संगि को यस्तुरा को साधि मेरा वदुछः सुय
उ न जो उरि उ मन्त्रारः तव संगि रुरु जाई मन्त्र के मानि क वन्दु वनि म्ना ति मिरु अत्मान ग न जा दा भा गु टाले का
ति निल्या को के रि आ या को को कि मन्त्राः तव मानि क वन्दु वनि म्ना मन्त्र के पे व को भा गु टाले का ति निल्या कि नि
ले न ति मिरु क सो जाई नौ को नामु र्व को कुरा को क दा वि त्र वि पारि त को नि मि ते दे व ले दे या या मा व मन्त्र स
क्ति न प्र प्र ति त कुरा को मनि क सो मन्त्र मे ले त दे या को के न मन्त्रार तव टे क वन्दु लाई संगि रुरु मन्त्र के टे क
वन्दु तेरो जो मया को लो मो मयो मनि स वै लियाः के प्र भा व तिः आ जु म लाई नि न्द्रा ला गो मो लि सु नाई ला मन्त्रा ये
ति सु नि पु भा व ति लाई नि न्द्रा मयो ॥ ॥ इति शुक्र बाण्य अस्त्रि वलि व अठा व न्न क धा रा सं य रु स मा प्र ॥ ५६
फेरि पु भा व ति मन्त्र के शुक्र रि जो को कुरा क सो मयो म न मन्त्राः तव शुक्र मन्त्र के प्र भा व ति ॥ ता ला उ प्रा तः स
र्व स्य ल ग्या पा दि टे क वन्दु मन्त्र के पि ता ति मि ले प्र त द फेरि आ या को कुरा मा प नि क सो गरि मेरा सर्व स्व ग न्या को

हेरिहो भन्दा तव मानिक चन्दु भन्दा हे पुत्र तो सर्व स्वलि या को वा जसमेत थ पाई लिई ला भनि सत्य प्रतिज्ञा गरि रः हे प्रभाव
 निःता हाउं प्रातः ॥ मानिक चन्दु दनि भो ले यो टा गाई ल्याई पा ल्या त व ये क दुई मरि ना पदि वा छा जं म्योर त व ति व नि भो ले वा छा
 लाई लि नदि मा ल गि अस्त्रान गर रा इ म रु दे व लाई ति न फे रा प्र द क्षि रा ग रा ई घर ल्या ई फे रि आ मा वा फि लाई प नि ति न फे रा
 प्र द क्षि रा ग ई दु द यु का ई र रा थो ये स पु कार ले चार प च म रि ना स म्म ग रा यो त व ति वा छा ले प नि व नि आ न म या प नि
 आ फु ये क ले ग ई अस्त्रान गरि म रु दे व लाई प्र द क्षि रा ग रि घर आ ई मा उं लाई प्र द क्षि रा ग रि दु द या यो ते से
 पु कार ले स दे गरि वा छा ले दु द याने ला ग्यो त व मानिक चन्दु भन्दा हे पुत्र ठे क चन्दु फे रि ग ई क न ते रा स गि रु रु दे उ
 त्यो वा छा को कुरा ग र्न जा प्र ति त रु न्या छे नः फे रि आ ध को भन्दा ते व र व ठा ई वा जि ठा म न जा भ नि प ठा यो त व ठे क चन्दु
 ग ई स गि रु रु दे उ भन्दा हे स गि रो हा ग्रा वा छा ले नि त अस्त्रान गरि श्री म रु दे व लाई प्र द क्षि रा ग रि फे रि घर आ
 ई आ क्रा आ मा ला ई ति न फे रा प्र द क्षि रा ग रि दु द यान्द भ नि भु न्योर त व स गि रु रु भन्दा हे स गि ते तो अ प्र ति त को
 कुरा क्कान ग र्छ सः उं त्यो न मा स र्व स्व लि ई प ठा न्ने र प नि द रा उं दे न स भ न्यार त व ते क चन्दु भन्दा हे स गि रो मै ले दे
 या ई दि न स क्कामे रो अ धि को स र्व स्य मा धि ति मि रु रु को स वै जि उं जा कान स मे त मे त म यो मै ले दे या उं न स के न म

न्यामेरोजिउं जाहानतिमिरुतु लाई भयोः येसुप्रकारलेकुन्धुन। न्यातिमिरुतु लाई देवाउं नु ल्हे जान्नु भ
न्याः तवसगिरुतुले अघिलिया जस्तो लिउं ला भनि ला ले वगरि कुन्धु भनि दिद भन्या ग या त वटे क वन्दु
लेक कोलित गराई आका पर सुताउं नु लै गयोः दे प्र भावतिः ताहा पदि रात विरुयो पाछः त्यो वा छाउं ठि नदि
मा अस्ताने गरि श्रीमहादेव लाई तिन फेरा प्रदक्षिणा गरि घर आई आका आमा लाई तिन फेरा प्रदक्षिणा ग
रि दू दयायोः त वटे क वन्दु भन्दु दे सगि को अवक सो भयो को कि को ई न अवतिमिरुतु को जाहान सर्व स्वमे
रो भयो कि भयेन भन्दाः त वसगिरुतु भन्दु दे सगि अघि सगि मात्र न ई र ह्या थुं प्र वसा दे व भयोः तिमो क
माराहा मिसवै भजुं अवतिमा रुपा भया के दिवस्तु दिई छाडि दिनु रु वस् रु पान भया क्यो लाग्छ भनि हात
जोरि सवै जानाले विनिग न्याः तवमानि क वन्दुः टे क वन्दु ले अघि आका वस्तु लिई राव्या को फ कीई छाडि
दियोः दे म हा रा ज येसुकार नु ले दे व्या पनि न दे व्या ऊँ वस्तु पर्छः सु न्या पनि न सु न्या ऊँ वस्तु पर्छः निर्विदार भ
या मेरो पनि फजित हुन वर छैन भनि उराया भन्दाः त वरा जा भन्दुः दे रानि के दि स दे रु छैन त छेउं क पटरु
न छ मैले छा हा पाया रु न जाउं रु उ भान भन्दा त वरानि ले हन्दा वन मा लागि दे वाई नः दे प्र भावतिः त वरा जा

लेतमस्तविहारेरितेससुखलार्इत्यावासभनिचितार्इ कोअमागईतुत्याः देप्रभावतितेसो दुद्धि भयाजानुन
 भयाजान को व्याप्रयोजनरुधैर्यगरीवसभनिभन्दा ॥ ईति शुद्धि को वचन सुनि को भनिचित्र नागरि
 प्रभाकृतिलार्इनिन्दानई ॥ ॥ ईति शुद्धि का क्य सुस्त्रि वलि वरुन सठि कथा कृतसगुरुलमाप्र ॥ ५५ ॥
 फेरि को लि को दिनमा प्रभावति भन्ने के शुद्धि मलार्इ न के क्य सुत्त सुधैर्य भयो मलार्इ छोडि पठाउने
 रुवस ॥ ॥ पुष्पा को रा शरत्त सुधा रुधैर्य यातत दृष्टा ममया कुलो दुबरस्य देर्य भया कामिनि ॥ १ ॥
 ग्रन्थार्थ ॥ के शुद्धि पुष्पा को वा रा ले मेरा रुदये मो प्रहार गयो फेरि सर्वांग सरिरमा चन्दु मा का किरन
 लागि कन फेरि को ई लि को सब सुनि फेरि पुष्पा मा प्रमर रुव सिस मधुपान गया को देखि मेरा मेन मा को धैर्य
 ले छोडि गयो ते स्कार गाले मेरा काम दस्तु वे र्थ लेना सन लाग्यो भनि कृत जोरि विनि गरि तव शुद्धि नन्द ॥ ॥ स
 तं देत सुकृति वधैर्य धारयन रा धर्मात्मान साय द्वा वात द्वा वना त्वं स भवत भवति लंति तु मे कथं का सीनि ॥ त्वं क
 को रु कथं मे सुजन कुजना जानौ नरौ कामिनि वक्ता कित वस्त्रैरिणि वगरि का जान थं दुश्चति ॥ २ ॥
 स्मार्थ दे प्रभावति सत्य समिद्धि कन वे वा शरगतु पर्छ धैर्य न छोडति मिले लो सो भागना लेति मिले

ई अघोर पाप लाग्यो आकास मार रु न्या श्री चन्द्रः सूर्य ले के रिर रु न्या रु ले क्य त कामी नि भई कन गई भनिलु
कि रु न्या छे न के वे स्या तै ले क सो ज नै न सधिः कार को त लाई बुझाया को दुई २ मै ना भयो ते पनि अ ऊ बुझा
को छे न त ज ला लाई न बुझि दिनु छे नः अब त छे उ म व स्थि न भनि प म रा काट निस्कि फेरि म न्दः त कामी नि भ
ई स्त्रा वि वि त्र मो के रा रा जा लाई क चित भया ज सो को ला भ न्योरः त व प्र भा व ति भ न्द के शु क त्यो कुरा क सो को भ न
भ न्दः त व शु क भ न्द के प्र भा व ति उ द या पुर ना म न गर मार ला गर ना म रा जा थिया त्यो दे स मा क र्ण ल ना म वे स्या
यो टि धि ई ते स वे स्या को पुरुषः चोर न जान निस्कि थ्यो रा त्रि भ या प णिः लु च्छा आ उ थ्यो रा त वि हा या प णि दिन
मा अ रु ला ई ठा ट न जा थ्यो स्त्रा प्र कार ले छे रे काल स म्म व स्या का थिया ति पुरुष रु रु ले पर स्य था हा पा याः
को थि नः के प्र भा व ति ॥ ता हा उ प्रा त्र ॥ ये क दिन चोर चारि भ न्द के तु न्द रि यो दे स मा म ला ई चोर भ नि स वै ले
था हा पा या अ व या हा मै ले चोर नु भ य त त स्कार न पर दे स मा चोर न जा न्दु भ रे या लु का ला ई र भो लि द्या हा
न ला ई अ न्न दे भ न्योरः त व वे स्या ले रु व स भान ये क ॥ १ ॥ पा थि पि ठो को रो टि म का ई र आ धा आ धा गरि मा
स मा का टि आ धा रो टि दि ई फेरि लु च्छा चारि आ ई क न भ न्द के शु न्द रि यो दे स मा मै ले ठा ट न अ सा म र्थ

भयोमलाई लुझाभनिसवैले थाकापायेरः मसगवेकारगर्नुसमस्तलोकलेछोआग्रवपदेसगईठाटिल्याउला
 मलाई भरेवालुकालाईरभोलियाकानलाईषानाकोसामलदेउं भनिभन्यारः तववेस्यालेलोउं भनिआधारो
 त्रिदिईपठाईरुप्रभादति (ताकोउं प्रान्त) (योचोरबाहिरगईरवारपावकोसगईयेकधर्मसालामाकासवस्यार
 त्योलुझाभनितरिपुक्रगयोरतरिवासगयोतिदुईजनालेपरस्परठठुवालगारिवस्यातवचोरभन्छे
 सगिकेरियान्यावेलाभयेनकिभन्यः तवलुझाभन्छतुमोभनिभयोकिभयेनभन्योरः तवचोरभन्छमेरोताके
 रुदै नग्राधारोटिमात्रछयतिनेभोलिसुद्धारावतुपन्योछभन्यारः तवलुझाभन्छेसगिमेरोपनिआधारो
 टिछभोलियाकानपनिरावतुपछभन्योरः तवदुईजानामकादुइतमानिदुईकोरोटिजोरिदेन्यारदुरुस्तमि
 न्योः तवचोरभन्छेसगितुमोस्वास्तिकोहोभनभन्यः तवलुझाभन्छेसगिउदयापुरकोकर्णालनामवेस्यामेरिस्वास्ति
 भन्यः तवचोरभन्छेसगितोवेस्यातामेरिस्वास्तिहोः कसोगरितिमास्वास्तिहोलाभन्यः तवलुझाभन्छेसगितिमिलेतेसवे
 स्यालाईस्वास्तिताभन्योः तिमोरजोगारकाछभन्यः चोरभन्छेसगिमभन्योचोरकुं अरुदेसमाचोर्नजान्छुः तिमोप
 निकारजोगारछभनिभन्योरः तवलुझाभन्छेसगिमभन्याछाकुं परदेसमाछाटनजान्छुभन्योरः तवचोरभ

नृदेसंगिहु नृजकोपुरुषार्थ छुईसैकि स्कास्ति भयोः तिमिलुच्चा मम न्या दोर भनि दुवै ले सत्रे गरि रातकि
हायोपछि अकी राजाका सहरमा गयाः दे प्रभा वति आजु मलाई निन्द्या लाग्यो भोलि सुनाउँ ला भनि भन्यो र
यति सुनि प्रभा वति लाई निन्द्या भई ॥ ॥ इति शुक्राक केशवलि वृत्ता ठिक था हा संग्रह समाप्त ॥ ६० ॥
फेरि भोलिको दिन मा प्रभा वति भन्दै दे शुक्राक जो को कुरा ती हा पछि के सो भयो मन नन्द्याः तव शुक्र भन्दै दे प्र
भा वति सुनः त्यो चोरः लुच्चा दुवै जना दत्त कुपना मदै समा गई कन रात्रि भयापछि त्यो देस का राजाः देवराज को द की
र मा प्रवेस गरि राजा सुत न्या कोठा का ज्वाल मुनि वु प लागि र ह्योः दे प्रभा वतिः तिराज को भन्या र क थो बिला
ई मंत्रि तु लाई राख्यो थियोः तव ते सधो बिले गो राठो कन लाई कुरा गरि र ह्यो का थिया ते सप्र कार ले र रु दा
र रु दे राजा लाई निन्द्या भयोः ते स्ता बेला मा त्यो चोर कोठा भित्र गई थो बिको सिर काटि घाट मनि रावि आ पु ले
गो राठो कि र ह्योः तव राजा निद घाट बि दुर्जि भन्दै दे मंत्रि त लाई निद ला ग्यो कि भन्यो रः तव चोर भन्दै दे म
राज मलाई निद ला ग्यो को दे न भनि भन्यो रः तव राजा भन्दै दे मंत्रि मन उँ दा स भयो के दि क था हा सुन उँ म
न्द्याः तव चोर भन्दै दे मरु राजा सुनु रु वर आ जु यो उँ टा अति त ले आ श्वर्य को कुरा भन्यो क्यो कुरा भ

भन्या आजु को रात्रि माये उठ्य चोर लुआये उठ्य अउ ला सदै को जसो ते ले राजा को गोरा ठोकिर रुला सः राजा
निहाया पछित लाई मारि कन काट मनि रायि राजा को गोरा चोर ले ठोकिर रुलाः तव राजा निद वाटि बिदु म्या
बित्तिके रुजुर ले मरे उठे सोधन को लाः ते सवे लामा मे ले विप्रिग न्या को सवे सुनि रुजुर लेः फेरि सुका लाहु नुः
को लाते सवे लामाः रुजुर का को ठा मा जो भया को वस्तु सवे चोर ले चोरि लै जाला भन्याः तस्कार न तैले पानि रा
जाले पानि बव री र गरि वस्तु भन्यो रः तव मे ले हु न वेर पानि दे न भनि जाग नो गरि र ह्या को भनि राजाः तव
निके भन्यो ते पानि राजाले यो कुरा या दन गरि पानि दो याः रुप मा वतिः **ताका उ प्रातः** राजा निद उठे नु बित्तिके ते सवे
र ले राजा को को ठा मा जो भया को वस्तु चोरिः लुआ भया को ठा उता गई भन्दे स गि मे रा मु रु थार्थ के नु भयो
कि भन्दाः तव लुआ भन्दे स गि ति मा पुरु थार्थ के रि स ह्याः भव मे रा पुरु थार्थ के नु रु वस्तु भन्यो रः तव चोर ले
लु उ भनि तसे रात्रि मा तयो दे स चोरि अत्र ग म्याः रुप मा वति ॥ **ताका उ प्रातः** ॥ प्रात काल भयो रः राजा बिदु ऊरे
दा मंत्रि लाई देखि नर को ठा मार क्त मय भया को देखि वाट मनि रु दा म् तु क लाई देखि आ अर्य मानि भन्द
आ जो रात्रि मा कुरा ग न्या को ता चोर पार रु द भान मंत्रि लाई अग्नि सस्कार गरिः वारि या को कर्म ग राई वस्तु

मयाः दे प्रभावतिः आजुमलाई निन्दालागो भोलि सुनाउं ला भन्यार... एतिसुनि प्रभावति लाई निन्दामये ॥
इति शुक्रदास्य त्रिचालत्रयेकसठिकथासंग्रहसमाप्त ॥ ६१ ॥ फेरि प्रभावति भन्दुः दे शुक्रदिजो को कु
राक सो भयो भन भन्दाः तव शुक्र भन्दुः दे प्रभावति ॥ ता लाउं प्रातः चोरः लुच्चा दुवै जना यो टाँद समा पुच्छार ठु
ला वनि जाँ का घर मा जान ला ग्यो रः तव यो उँ टाँ बाटो मा आउं न्या मानि सछे उँ लुच्चा भन्दुः दे ईष्ट ते सवनि जाँ को
नाउं क्या होः तेस्को स्वास्त्रि को नाउं क्या होः तेस्का ससुरा को घर का ला हो कस्को पुत्रि होः तेस्को आमा बाबु को
नाउं क्या होः तेस्को दाज्यू भाई रुरु छ कि छैनः तेस्को दाज्यू भाई को नाउं क्या होः तेस्को माई त के ले जान्छ कि
जो दे नथिन भन्दाः तव बाटो मा आउं न्या पुरुष भन्दुः दे ईष्ट ते सवनि जाँ को नाउं भन्याः जस के तु होः तेस्को आस्त्रि को ना
उं भन्या जावु वति होः रत्न उड्डे सको रामानन्द वनि जाँ कि पुत्रि होः तेस्का मरुतारि को नाउं अने गरे बा होः तेस्को दाज्यू
को नाउं सदानन्द होति नि लाई विवाहा गरि दिई पठाया दधि माई ट गया को छैन माई तिले पनि डाकन मठाया को
छैनः या हा विवाहा गरि दिया को पनि वारु बर्ष भयोः आया को पनि छैन गया को पनि छैन भनि सुनायोः एतिसुनि
रुन लुच्चा पनिः चोर पनि ये काति र गईः चोर लाई ये कठाउं मारा धिः लुच्चा मात्र वनि जाँ को घर गई वनि जाँ को आ

नि लाई हा क पांरनु ला ग्यो दे वरु नीति मि क्य ग र्छे ति मि कु स ल द्यो कि म ला ई चि हू छ कि म न्यो रः त व जाम्बु व ति म
 न्द ति मि ला ई मे ले वि हू से कि न ति मि को रो न न्योः त व लु च्छा ले आ या वा ट आ सु य सा लि म न्द दे जाम्बु व ति म ति मा दा
 ज्यु स दा न्द रु ते रो मु य न दे द्या को वा रु व र्ष भ यो अ व ध र मा वा वा सा हू वि स व भ या को छ न वे दे रु ले म न्या वा च नु क
 द्यु छ न न्द त स्का र न त ला ई द्या वा को मु य दे वा उ नु ला ई डा क न आ जो ते रा त्वा मि छे उ वि दा मा गः म ता व र्दे न जा न्दु न न्यो त
 द जाम्बु व ति ले आ फा पु रु व ला ई दा कि स व दृ ता त्रे सु ना ई वी दा मा गिः त व ज स के तु म न्द दे अ स्त्रि पि ता ज लो प दार्थ के रि
 छे न जो नु प र्छ जा उ म नि कि दा डि ईः लु च्छा ला ई म न्द दे भा ई ति मि वरु नि ला ई ति मि आ पु ले पु न्या उ नु न्या वा
 म न्यो रः त व लु च्छा म न्द दे जु वा ई म न्या फे पु न्या उ नु न्या उ लो ति मि ले के रि धं धा मा नु प र्दे न भ नि ते से दि न मा
 ल ग्यारः चो र न या को ठा उ मा जा ई म न्द दे स गि मे रा वरु नि ला ई डा कि ल्या जाम जा न्दु ति मि जा न्या वे ला भ यो कि
 भ ये न भ नि म न्दः त व चो र ले भ यो स गे जा उ ला भ नि ति ने ज ना आ उ दा भ याः दे प्र भा व ति ॥ ता हा उ प्रा त् ॥ ति नि रु
 रु अ ने ग ज ग ल बा टो ग रि छ ह्ना ग पु र दे स मा पु क न ग यारः त व लु च्छा म न्द दे वरु नि मे ले य क कुरा वि ति ग छि
 ति मि ले मा नु प र्छ भ नि रु त जो रि म न्योः त व जाम्बु व ति म न्द दे द्या ज्यु ति मि ले जो म न्दो सोः म मा नु ला अ रु पु रु व स

गजामन्यामात्रमान्यादेनमनिसमगतिः तद्वलुञ्चाभन्धुदेवदिनि आजुको चारप्ररुवरवेत्या कोरुपुमईतिमिले
वस्तुपदंतिमाप्रतिबुताधर्मासनुपदेन जो आउं छतनलाई मात्रकुतगरिफुत्त्या ईरायनपदं कसेलेवलात का
रगन्यामदेउं भन्यारः जो चाहिया को जलगरुला भन्यारः तवजाम्बुवति भन्धुदेव जाजु कयागरुतिमिलाई सत्यदियाप
दिमेरासथे भयासमगरुभनिरः तद्वलुञ्चाले जाम्बुवतिलाई ताहिराधि आफुसरुमाग ईरा मोतनुयेउं टाकिनित्याई
रतमुतागि जाम्बुवतिलाई निको निको गरुना पाहिराई सिघारित मुमित्रराधि आफु रुरुदुवे जनावाहिरवस्थाः दे
प्रभावति तेसदेसका कटवाल ठोकावाहिर आउं दातमुदेव्यार लुञ्चाछेउं भन्धु देई छुयोतमु कस्को हो भन्यो
रः तद्वलुञ्चाभन्धु देई छुयोतमु किर्तिपुरदेसको प्रामरिदेत्या को हो भन्यो रः तवकटवाल भन्धु देई छुयोतमु
स्याछेउं हामि आउं नुहुन्छ कि दामकतिवाहिर भन्यो रः तद्वलुञ्चाभन्धु देई छु आउं नुताहुन्छः रूपेजामा
त्ररु आरवाहिरः आउं नाको ईशा भया रुज्जारूपे भालिई भरेया लुका आउं भन्यो रः तवकटवालले लो
उं भनि फाकिगयोः तवफेरिमत्रि प्रायोर भन्धु देई छुयोतमु कस्को हो भन्योः तद्वलुञ्चाभन्धु देमात्रियोत
मु प्रामरिदेत्या को हो भन्यो रः तवमंत्रिभन्धु देई छुम आउं नुहुन्छ कि तेस्लाई रूपेजामा कतिवाहिर भन्यो

रः तव लुञ्चा मन्त्रः के संत्रि आउ न्या मया भरेये क प्रर रा त वि त्वा पछि रु जा र ह्ये नो लि ई आउ म न्यो रः त व मंत्रि
 ले ल उ म नि ग याः दे प्र भा वी त ॥ आ रु उ पा त्रे ॥ फेरि तै रु दे स को प्रो रि त आ यो र म न्त्रः के ई व न्यो त म्बु क स्को
 को म न्यो रः त व लुञ्चा मन्त्रः के सा के व यो त म्बु आ मो रं व स्या को को म न्यो रः त व प्रो रि त मन्त्रः के ई व न्यो व स्या
 के उ म आ उ नु क न्द्र कि म नि म न्यो रः त व लुञ्चा मन्त्रः के सा के व भ रै रा त दु ई व र रा त वि त्वा पछि ये क रु
 र ह्ये नो लि ई आउ नु क व स म न्यो रः त व प्रो रि त मन्त्रः के ई व भ रै म आ उ ला म नि ग योः त व फेरि रा ज ले यो
 व व र सु नि के न ग ई मन्त्रः के म रु पु रु व त्वा त म्बु क स्को को म नि म न्यो रः त व लुञ्चा मन्त्रः के म रु रा ज यो त म्बु
 आ न रि व स्या को को म नि वि त्रि ग योः त व रा जा मन्त्रः के पु रु वः त्वा व स्या के उ म आ उ कि म नि म न्यो रः त व लु
 आ मन्त्रः के म रु रा ज ते स वे स्या ले रा जा वि ना म्बु क से स ग जा दे न रु जू र आ उ नु क न्या म या भ रै रा त्रि को ति
 न प रु र जा दा ये क ए आ र ह्ये नो लि ई आउ नु क व स म न्यो रः त व रा ज ले लो उ म नि क र्कि ग याः दे प्र भा वी त म्बु
 जु म ला ई नि न्द्रा ला ग्यो नो लि सु ना उ ला म न्यो रः ये ति सु नि प्र भा वी त ला ई नि न्द्रा म यो ॥ ॥ ई ति मु क बा क्ति
 व लि न्द्रा स ठि क था ला स ग रु स मा प्र ॥ ६२ ॥ फेरि नो लि को दि न मा प्र भा वी त मन्त्रः के भु क रि ज को

१४०

॥ १४१ ॥

कृताकृत्सोभयोभनभनिरःतवशुक्रभन्धुरेप्रभात्रतिताकाउप्रात्रः रात्रिकाप्रथमपदरमाकटवालन्नाईभन्धुर
 रुईरुयोसुपेओंरुकोकातमादिनुभन्योरः रुकटवालन्नासुपेनामेरोकातमादिइतिमिभिन्नजानुरुद्वस्रभनिसु
 जोलेसुपेओंलिईभिन्नपठायोःरुप्रभात्रतितवकटवाललेतिजाम्बुकोतकारूपजोभनदेविधैज्यगर्ननसुदि
 रादुलेःचन्द्रमालाईग्रासगयाऊँगरिकटवाललेत्योअस्त्रिकोअस्तनसमातनजादाःजाम्बुवतिभन्धुरेम
 कापुरुषतेस्तोताकाईनतेस्तोमर्जातमेलेकतेपनिदेविनअनेकदेसमापुकिआओयेस्तोदवलताकरिपनि
 छेनदेविद्याकोपनिथियनःभलामनुषेलेतामिकोनिकोसक्तथाकाकरिपरस्परमुखकरियेकदुईपर
 रवछुताकापछिसंभोगगर्नुसंभोगगरिसक्यापछितिमफकिजानुरुकाताकापछियोरातकसेगारि
 कादुलाकृमकापुरुषमेलेयोउछुचुन्दोकोरांररसुनभयाकाकुरासुनाउछुसुन्दोकिभन्योरःतव
 कटवाललेछुचुन्दोकोसाररकसोगारसुनभयोभन्धुरःतवजाम्बुवतिभन्धुरेपुरुषसुनकोदिये
 कदेसमायेकदलिदिमानिसुथियोयेकदिनविषयत्योदलिदिनेआफ्राअस्त्रिलाईभन्धुरेअस्त्रि
 पूर्वजन्ममाकामिलेकाअधमगयाकाकुनालेयत्तादलिदिभनुअवयेसजन्मःमाताभयेनपले

कलाई ताक माई राखु जा भनि दुवै जनाले मतोपरि दस १० जाना बास्नरा भोजन गरई ला भनि संकल्प गयोः तव
 भिदुवै भ्रुति पुरुषले अर्का को काम गरि जालालि इ सुख ससरा जामत यार गरि दस १० जाना बास्नरा लाई पुजा
 गरि भोजन गरई मुखः शुद्धिः दक्षिणा दिई वरन माछो कदिई पठाया तव बास्नरा रुखले पनि श्री नन्द गरि आ
 सिर्वा ददिई आका घर गया तबति जुठो सोरि वो क मा आ फालि दियोः त्यो जुठो फालि ल्याया को छु चुन्दोः
 को आधा सरिर मा प योर आधा सरिर सुन भयो आधा सरिर भयेनः त्यो देखि छु चुन्दो ले चित्र ना गरि र
 राजा का बास्नरा भोजन गरया को ठाउँ मा वस्न गयो रः सुन भन्या भयेन दुःख मात्र माई र ह्यो तत्ता दे ला
 मारा जाले छु चुन्दो लाई देख्यार भन्नु क्या यत्तो अ दूत त्यो छु चुन्दो को सरिर आधा भन्या सुन भया को न
 नि भन्यार तव छु चुन्दो भन्नु ॥ ॥ सरु ति दिय ते दानः स्व कष्ट धन संवय स्व अ न बास्नरा भुक्त स्व ग मा
 क्षार्थ साधयेत् ॥ १ ॥ अर्थः के मरु राज मेरो सरिर सुन भया को के फि अ दूत छैन यो उटा दलिदि
 मानि सले आफु ले कष्ट गरि दव्य उत पति गयो को दाम लेः दस १० जाना बास्नरा रुख भोजन गरयो ति बास्नरा
 रुख को जुठो मेरा आधा सरिर मा फालि ल्याया को प योर मेरा आधा सरिर सुन भयोः अ व आधा सुन भई क्या दुः

॥१४९॥

सर्वगसरिरसुनकुलाभनियाला आना अवदुःखमात्रभयोसुनभयेनक्यानभन्यारुज्जरअधर्मःअन्याय
अनितिलेउतपातगयाकोदर्थकुनालेमेरासरिरसुनभयेनरुज्जरलेपत्पाईनभन्याकहिपरदेसगईकष्टग
रिदर्थउपतिगरिःतेसदर्थलेवास्तराभोजनगराईतेसजुठामेरासरिरमा राखिदेनुहुदत्तःतेसवेलामामेरास
रिरसुनकोलायोकेहिअदूतभयेनधर्मप्रतक्षागरिविधातालेकरिरुज्जरलाईदेयाउनुभयोभनिविनिगः
योहेमहापुरुषःतवराजालेयोवचनसत्तकोभनिआफाराजकोभारामंत्रिरुलाईदिईआफुदेसात्ररगईचित्राग
ठनामदेसमाजईयोउठिवेस्याकोघरमागईभन्हेकुप्रियासाविनिमैलेकेहिरजोगारगर्तुसक्याकोहेनतिमिसगः
वाकरिगर्नआयाकोकुंतिमिआभनोलासोमगरुलामलाईदिनकोयेकरुपैआदरमाहादितुरुदत्तभन्योरःतवकुल
प्रियादेस्यालेलोउकुन्धभनिवाकरतुल्यारथिःतवतिराजावाकररूपिभईवर्षदिनसम्मजसोगरित्योद्यस्यासुसि
कुन्धतसेगरिबुसिगराईवाकरिगरिरह्याःतवयेसप्रकारलेवाकरिगयाकोदेखिवेस्याभन्हेहेमहापुरुषति
मिकोहोकाजातहोउकाहावाटआयोउकोनाहेतुलेमेरावाकरिगर्नआयोमैलेक्रोधगरिआयापनिःत
मोमुषदेविन्यावित्रिकेमेराक्रोधसाम्यकुछतत्कारनसत्तभनभनिरःतववाकररूपिराजाभन्हेहेसुन्दरि

मभन्यामहादेव धारयनि नौ दुं मेले येक १०० सये ब्राह्मण भोजन भोजन गराउला भनि प्रतिज्ञा गन्या को छ
अरु छेउ ना फालिया को दामले भोजन गराया छेउ धर्म दुदेनः आकासरिले कछ गरि कमाया को दबले
भोजन गराया छेउ धर्म पाउला भनिति मिछेउ चाकरि गर्नु आया को को भनि भन्यारः तव के स्थाले कुन्ध नः
निर्वर्ष दिन को दस्त्रा लेया गरितिन सये ३०० साठि ६० रुपै भादि ई देस्था भदे के मरु पुरुषः तु मोघर मला
ई देखाई राबु नुरु कस भनिरः तव चाकर रुपिरा जाले कुन्ध भनि भनि दुबै जना सगे आका देस का वाहिरः देव रच्य
लमा वसिद वार मा काजि रु रु लाईः आई पुक्या भनि ववर दिई पठायाः तव मंत्रि रु रु ले अनेक सिंदुर नात्रा गरि
दवार मा प्रवेस गराया र मरु आनन्द सग वत्ता भया के कट बाल ॥ तारा उवात्र ॥ भोलि को दिन माडा ल्या रु रु ला
ई मंत्र ना गरि ते सरुपै आ को सरा दाम किनि भोजन गराई मुख सुद्धि दक्षिणा दिई विद्या दिई पठायाः तव राजा
आफेले तिवा ल्या रु रु को जुठो सोरि छु चुन्दो को आग मा पन्या गरि फालि दियाः तव ति छु चुन्दो का सरि
रस वै सुन भया का कुल प्रिया वे स्थाले देवि माहा अद्भुत मानि भन्देः के मरु राज लोका के तु को भनिरः
तव तिरा जाले अधि छु चुन्दो लेग ना को कुरा पनि आफु लेग ना को कुरा पनि सर्वे ति दे स्थालाई सुनायात

॥ १४२ ॥

ववेस्यालेवित्रनागरिभन्देरेमकाराजमेलेरुनुरलाईजानिनमेरोअपराधसवक्षमागयाजावत्स्रवदेवि
अधिअनेकपुरुषासितमेलेसैमोगगरिदिन्याअवर्तपान्नयेस्तोकर्मगर्न्याछैनरुनुरकोदासिभयोमेरो
प्राणारक्षागर्नुवत्स्रभनिपुलकोमालालिईलाईदिईकनछोकदिईतेसोगयाकोदेधिराजामन्देरेसुन्दरी
तुमोतनमाअनेगअसेरुगर्नुईक्षाभयामक्यागरुःतेरोईक्षाभनिरातसमातिकोठाभिन्नगईआनन्दसंग
वेस्याभयाःकटकालयोजसेबसुपेनिकोचाउँसमातिवेस्याकोरसिकहुन्याछैनवेस्यालाईसुसितुआईकनपो
वेस्यासितवसरसलिनुभनिरयेसुकारत्नेकुरागरिरुदायेकप्ररुतरतगयोदेप्रभावति॥तालाईपान्नमंत्रि
आयोभन्देरेईछलोःमआजायोहपैजाकस्कोलातदिन्याकोभनिभन्यारःतवलुआभन्देरेमंत्रिरुपैजा
यासाराधिभिन्नजानुवत्स्रभन्योःदेप्रभावतिआजुमलाईनिन्दालाग्योभोलिसुनाउँलाभनिभन्योरःतवप्रभा
वतिलाईनिन्दाभयो॥॥ईतिशुकवाक्यअस्त्रवलिव्रविसठिकथाकासंग्रहसमाप्त॥६३॥फेरि
प्रभावतिभन्देरेशुकदिजोकोकुराकसोभयोभनभनिरःतवशुकभन्देरेप्रभावतिसुनःतवतिमंत्रि
लेकुरागयाकोसुनिःकटकालभन्देरेसुन्दरिवाहिरकोआयोभनिभन्यःतवजाम्बुवेतिभन्देरेकोट

कालयोदेसकोमूलमंदि आउं नुभयो ननिरः तव कटवाल मन्धु के सुन्दरि उं सो नन्का मलाई अनर्थ नयो क
 सोग न्या हो वा किरपनि जानु नयेनः अवक सोगरु न्भव मलाई तिमिले लुकाई राखे नुप र्ध भन्योर तव
 जाम्बुवति मन्धु के कटवाल तिमिले लाई का कालुकाई राखु न्या ठाउँ छैन ननिरः तव कटवाल रोई कन मन्धु
 करि करि क्याये सो आश्चर्य भयो सुः खपाई ला भनि आसगार आओरः एत्तो फजित मात्र कुन लाग्यो भनि
 रोयो रः तव त्यो देखि जाम्बुवति मन्धु के कटवाल मैले लुकाई राखु ला तिमिले मात्र का सनु छैन ननिरः तव
 कटवाल मन्धु के सुन्दरि निश्चय म हास न्या छैनः मेरो फजित मात्र नगर भन्योरः तव जाम्बुवति लेले लउं भनि
 कटवाल लाई तम्बु को पर्दा सग जोरि बाधिर थोटा विष्टोले छोपि त्यो माधि पानि राख न्या गायो राखि छोडि के
 प्रभावति ॥ ता रुउं प्रातः ॥ मंत्रि ले लुका लाई रुपे आदिई भीत्र गयोः तव मंत्रि ले त्यो अस्त्रि लाई देखि चित्त चंचल
 भयो रः अस्त्रि को अस्तनः समात नग योरः तव अस्त्रि ले अस्तन मा आफरा हात ले छोपि हात्थ गरि सिलो कवा
 चन लागि ॥ ॥ त्वकि पौरुष मेव माहि वज्र उः रुति त्वं ये छागराः पछि माजोर मुरवः गर दृष्ट फनि मोन्यो
 कथं मेधुनं ॥ १ ॥ अर्थार्थ ॥ के मंत्रि तमो जात क्या हो नमो सो भाव सदैव ते सो हो कि फरियो देस को मा

निसरुहको सो भावयते सो कहि किति मिरागे सो कहि अथवा भार को कहि अथवा कान्ति को कहि अथवा घोरा को
कहि अथवा को का को कहि पक्षि विरा लो मुसा गदा हा को कहि तिनै रुरु ले पनि आक्रा मोया ले ये क दुई कुरा ग
रि काम गछि न तिमि ता योटा के कहि कुरा पनि न को लिक्ला त कार गरी यो जे सो मंत्रि जत्ता भई कन सार का दु
छि का कुरा गतु ये क प्ररु संम मुया मुय गरि आन न्य सग वस्तु त व जान्या के लामा संभोग गरि जानु भनिरत व
मंत्रि भन्नु के सुन्दरि तिमि का हा २ गई आ यो तिमि ले क्या २ कुन्दर दे व्या को छ भनी भन्यार त व जानु व
ति भन्ने के मंत्रि दक्षिणादि सामा ठ लो राजा मंत्रि सिपाई का ठु लो गरि संग्राम गर्न जा दलु सामंत्रि यो टाले संग्राम
ममाजिति पठाया को देखि आया को छ भनिरत व मंत्रि भन्नु के सुन्दरि त्यो कुरा क सो को क सो भयो भन्यार त व जानु व
कति भन्ने के मंत्रि सुन दक्षिणादि सामा सर्व रत्न गर नाम ये क दे स थियो त्यो दे समा वन्दु से घर नाम राजा थिया वै लो व नना
म मंत्रि थियो त व ये क दिन राजा आ ज गछि के मंत्रि मेरा वै स अठ सठि दृष्ट वर्य भयो आजु सम्म अरु राजा सग संग्राम गर्न स
क्या को छैन क्षत्रि जन्म भई क्षत्रि धर्म चलै नु स क्या को छैन अधिकार मेरा जन्म भनि नाना प्रकार ले बा कुल भई भन्यार त
व मंत्रि भन्नु के मरारा जते सो अर्थ न गनु रु क स ॥ दि र्यो रेल रु तो रु द य ने यत्र सकला गभिर क त्वा व से त

कार्यविन्नयममसिदवमाकर्तुप्रकाशानदि ॥ रादोकिंतुवधैर्यमुचतिनरीधुर्नकथंत्यज्मतेःससारोनरनायकौन
 रपतिवुद्धिर्पतितित्वाया ॥ २ ॥ अस्मार्थ हेमराराजवेउतुल्यार्तुनुरुवस रुतपताउनुछेनः हृदयमाका
 नेत्रलेहेरिगभिरभईरुनु रुवस कार्यविन्ननोगयापिमेवलेप्रकासगर्नुछेनः फेरिरुनाकोव्याप्रयोजनः
 मनुषेभईकनधैर्यधुर्तुद्धिछोडनुछेनयोससारमा मनुष्यकाराजाभईरुनुभयाकोनेत्तारुजूरलेकसोगरि
 दुद्धिछोदेनुभयोनामर्धमन्नुरुजूरलाईकोभनिःराजाः मन्त्रिपरस्परकरागरिः आक्रा २ ठाउँमावस्नुगया
 तुवयकुरुवुद्धिपुरुषराजाकारुजूरमाजाईवित्रिगछिः हेमराराजयोदेसकोराजाकरुजूरकोईनभन्याजतोम
 योभन्दाः तवराजाप्राजागर्छनः हेमर्धमेकसोरजाकोईनभन्याजतोमयोभन्दाः तवपिसुनवादिपुरुषभन्नुहेम
 राराजआजुअवेरभयोभोलिनैजदगराउँलामनिआक्रापरगईआक्राबावाछेउभन्नुहेबावात्योवैलोचनमे
 त्रिभयाकोछेरेभयोअवकामिलेतेसलाईयोसिजागिरयान्याप्रवसरआयोत्योवैलोचनमेत्रिछुद्याउनुकुन्नु
 किमन्योरतववावुवाकिभन्नुहेपुत्रआक्राकार्यमाविपारितभईआयामासपुनसक्याराजारमन्त्रिलाईछुद्याउ ॥ १४
 तुछनसक्याछुद्याउनुव्याप्रयोजनछठुलोराजायोउंटाकोगुरुलाईसासनाभयाऊँहुनवेरछेनपक्षरु

॥१४४॥

॥१४॥

रु आक्राई मित्र भयागर्न सक्या देखि: कि किनि नाम पन्दि ले सा सा स पा या ज सो पा उ ला स भ न्योर: त व पुत्र भ
न्योरु पिता त्यो कुरा क सो को भ न भ न्योर: त व वा वु चारि भ न्योरु पुत्र सुन: प्र म सा ल नाम दे स मा च क धो ज रा जा धि
या त न को मंत्रि चतुरंग नाम थियो: त व ये क दिन रा जो का गुरु ले मंत्रि को स्वास्त्रि लाई देखि विज्ज ना ग र्छ ते स व
स्त्रि विना मे सा प्रा रा जो न ला ग्यो अ व द्या ज ल ग रु भ नि त्यो वा स्त्रि रा ले नि त्य दे व ता को प्र सा द लि ई मंत्रि का स्वास्त्रि
लाई दिन ग या य स प्र कार ले टे रै दिन स म्म प्रा या को देखि अस्त्रि भ न्योरु दे व द्या रा व रु ता दिन भ यो त पाई ले
म रु क त्त ग र अ उ नु भ या को द्या कार रा द्या दे तु ले को म दे उ के ले के रि भ नु भ य न दे व ता का प्र सा द मा वी द
जा नु रु न्य अ न्य क सा स्त्र जा न्या य त्ता रा ज गुरु द्या नि मि त्त ले म दे उ अ उ नु रु न्य आ जा ग नु रु व स मे ले ग रि
कु न्या भ यानि श्रु य ल ग रु ला भ नि र त व द्या स्त्र रा भ न्य ॥ ॥ ना वृ त्ति दु र्ध ध न र त व द्य: अ न थ वा न यो वा
व तु रं ग रु त्ति गा वो रु यो व कर ॥ मि द्या न द धि दु ग्ध स र्पि घृ त म घृ ष्यो फ ल प्रा प्त नो: कृ त्वा पु य्यो शर: प रु
र म द न ने त न्यो ष ध दा पि नि ॥ ३ ॥ अ स्था र्थ दे सु न्द रि मे ले को ति यो रा द र्थ ई त्या दि के रि मा ग न प्रा या
को हो ई न: के रि कु ल दिन प्रा या को प नि हो ई न: के को मि नि म प्रा या को कार रा सु न: का म दे व का वा रा ले

मेरा हृदय मा लाग्यो तो काम का ल मेरा हृदये मा दग्ध गयो र तस्कार नति मि छे उ ओ उ वधि मा गन आया को
 दु श्रु काम ले आया का कोई न भन्यार ठलो मंत्रि को स्वास्त्रि को उ तिमि लाई मै ले क्या भनु गुप्तरा सस्कार
 सगरा य गुप्तरा को कुरा प्र की सगर्नु छे न भन्यार तव अस्त्रि भन्ने रुवा स्मरा संकेत गरि भनु भया का कुरा मै ले
 बुझा श्रु ले चालन पाई न्या गरि काम गर क्या संदे रु छ भनिर तव वा स्मरा भन्ने रु सुन्द रि ते ले भन्या ज
 स्तो गरु ला भन्यार तव अस्त्रि भन्ने रुवा स्मरा उ सो भन्या पर्सि रात्रि मा आया भनिर तव वा स्मरा ले लो उ
 भनि मझा आनन्द गरि घर गयो तव वा स्मरा गया पछि ति अस्त्रि ले आक्रा सधि मोहि नि छे उ भन्ने रु गो
 रु नि ति वा स्मरा ले म लाई नि न्या गर उ न पो आ उ छ तव ते लाई जु गु त सग सा स ना गरि पठा उ न प छ भनि
 र तव मोहि नि भन्ने रु सा रु वि नि ते लाई म सा स्त्रि गरि पठा उ लो ति मि ले के कि फ कि मा न्न प दे न भनि
 र तव र स क ला भन्ने रु मोहि नि ज सो गरि रु न्ने त सो गर भनिर तव मोहि नि ले रु व स भनि त्यो र ज ग रु का
 घर ग ई भन्ने रु वा स्मरा र स क ला ले भनि पठा या को सु नि त मि सि त पर्सि रात्रि मा स नौ ग गरु ला भनि के व
 लित गरि राया को छ अ व ति वा स्मरा ले म लाई स तु त रात्रि मा कि डा ग तु स क्या छे न भन्ने रु अ व ति मि

॥१४५

॥१४६

लेका मवठ न्या औषधि वानु रुक्म मनिरः तव वास्त्रा मन्धु के मोरि नि क्य वस्तु या या का मवठ रु
मन्योरः तव मोरि नि मन्धु के वास्त्रा स भोग गर्न जा दा मे रा घर वाट आया मे ले औषधि वु वाई पठा उला
मनिरः तव वास्त्रा ले ले मनि ते प्रादि न करा त्रि मा मोरि नि का घर गया तव वास्त्रा ले आया के दे वि मोरि नी
ले करो आ दर गरि आ से न मा वस्तु आ फु वेड का घर गई आ रा फु न्या औषधि ल्या यो क्य क्य मन्या कर ज के
विजा बाया को दु द धनि जा का ले जि रा भी जाया को के रा दु द ल्या को के रा दु को र स ई त्यादि चौत स प्र कार को
वस्तु सम भाग गरि वि सो पानि मा हालि अन्न वु वाई औषधि वानु दि ई र स क ला छे उ ल गी दि ई रः तवर स
क ला को को ठा मित्र गई ई क्षा पु री गरि पानि वाई र स क ला का वि क्षा उ ना मा गई अ गाले हालि चु व न गरि
वस्तु मया ते स्ता वे ला मा औषधि का वल ले प या ला हो ला मन्या ज स्ता मयोरः तव वि वास्त्रा सुते सुत स रि
वाट का छे उ मा मले दार अया ई वु प ला गरि ह्यो तवर स क ला मन्धु ॥ ॥ मौन किं र मे ते वि प्र का दु या व त
ते ला या ॥ क य था आ ग तो मृ ध कि डा ने रु त हो ज ड ॥ ४ ॥ अस्यार्थ ॥ दे वा स्त्रा के रु न वो लि क्य न र
रु छो ति मि क न क्य दु व प्रो प्न म यो ति मि का हा पु कि आ यो उ के मू ठ म य स्त का मि नि छे उ कि डा न गरि क्य

नवस्वोसकै नौकि भनिरुसिकनरातसमाति आपुतिरिजिकिर बाटकायु दामा अयाईराखा कोमल दा
रस योर जराथामनुनसकि बाट भरिछे योरः तवरसकला ले मोरिनिती ई नन्दे रे मोरिनि योवा स्नगा के
वेव दार केर केर यत्ना कातर पुरुषता कफि पनि रुवे नः येति जाल भवानि माता का प्रसाद ल्याई कष्ट गल्या को
वेर्था मा आफ ल्यो अथ कातिनिले मछे उकि डागनु सामर्थ भये नर छे योकिः आथवा आफ्रा अस्त्रि संग किडा
गदी पनि तेस्ते गरिछे छे कि भनिरः तव मोरिनि ले लुसिकन द्रा स्नगा का हात समातिकन कया भयो द्रा स्नगान
नियल गरिः तव द्रा स्नगान नन्द ॥ ॥ रुचलो भेन रुतो मनुष्य वि श्वाश्रवातुन रुते मनुष्यः अस्त्रियः चरित्रो पुरुष
स्य भाग्य देवो न जानाति कुतो मुष्य ॥ ५ ॥ अर्थः ॥ हे सुन्दरि मोरु ले लो मत्पति दुन्दु लो मले मनुष्य नासि
छे सनु सग विस्वास गन्या करा पुरुष रूप नि नासिछे अस्त्रि को वलित्र पुरुष को भाग्य को जान्दछ मनुष्य रुतता प
नि जो देन पापात्मा मोरिनि को कर्तव्य रसकला को वेर लेये तो सासना पा भो क्य गरुति मि रुतले मलाई निर्दल
रिजल दाता पनि नहु न्या गरि मार्न आ यो उ भवम न्या क्य गरु वा चो भन्या येस्को जवा पदि न्हु भनिति नु फेरा प्रीत
जा गरि फकि गयो ताका उ प्रात रसकला लेये स प्रकार का द्रा स्नगान का ववन सुनि डराई कन मोरिनि छे उ नन्दे

॥१४६॥

॥१५॥

॥ ॥ गवात्रोपुष्पेति श्वेदकुलां तोबंधुवनसुनि ॥ मुखोत्रो कलरु अस्त्रिचसर्वात्रो वास्त्रो अस्त्रि ॥ ६ ॥ अ
स्यार्थः हेमोदिनि निति माभन्याकोरु गाई नैस कोनास पुष्पागिनाम रोगले कुन्ध फेरि आफ्रा गोत्र नासिन्धा व
धुविग्रु कुन्ध अकतिवास्त्रगाले वरो प्रतिष्ठा गरि गयोः अकथा जुगुत गरि गयी को भनितेई तव मोदिनि न
न्ध ॥ ॥ त्वनारिमत्रिपत्ति सुकुलतनयादे लोयविज करे नापत्ति पुद्धि नुमौरमनि फुलिनि वृक्ष ददावस्य
यत्तंधैर्य सुधिरसकलायत्तोज नाक्षिहते धिके नारि विन्न फानि फेरि कथं तुत्तावधैर्य त्वमा ॥ ७ ॥ अ
स्यार्थः हेरसकला सुबुद्धि मत्रिके पुत्रि भई कनते सो गरि कथान उराउ छोई यत्तका विज काले लिफन दुद्धि
कोवलले नुमिमारोप्या दृक्ष कुन्ध तत्कारन ले धैर्य गर यत्तका प्राजले ले आया मालाई हेर्नु रुद्रसधि का
रतिमि रुतपताई सवेछे उ कुरागर्वा धैर्य गरि मप्रतिष्ठता फु भनि वस श्रीनारायण गाले पानि आफ्रा कार्ये सिद्ध
गर्ना निमित्ते अने कठार्जमा ॥ श्रीगन्धाकाछन काममा डेरमान्नु छैन ॥ १ ॥ रुद्ररुप हते वस्तुलन पोका
सासुर छेदिता ज्ञाना मध्ये सनागम वृत्रा शुपाल रुते श्ववातो कथं ॥ निष्पेकर्ण कोदर वसंकला सतं कथं
रुन्यते तत द्यातरुणि सुलो लनयनि सत्य रुन्यदिज ॥ ८ ॥ अस्यार्थः हेरसकला श्री रुद्रले आफ्रा

मा मा कंस लाई मा न्या फेरि आफा मा निज सु सु पाल लाई पनि मा न्या फेरि आफा मा न्या भीष्म लाई पनि मा न्या फे
 रि पाव पा न्छे उ ले आफा मा मा स ले राजा दाजु क री लाई मा न्या तस्कार रा त्यो बा स्म रा मा धि रिस न लि र रु न्या छे
 न ते स्ला ई मा न्या पछि क्या ग ली त स्का कार न ले को मा जि उ मा ला ग न्या को जि उ न ले ई छे ड नु छे न भे नि र त व
 र स क ला भ न्छे ॥ ॥ न धे नु स द शि मा त न वि प्रो स द शि पि ता न नृ मो स द शि दे वा न ध र्म स द शि ध नु ॥ २ ॥
 अर्यार्थ के मोरि नि ॥ गा ई स मा न म रु तारि कोरि छे न बा स्म रा स मा न पि ता कोरि छे न ॥ राजा स मा न दे व ता
 कोरि छे न ध र्म स मा न ध न केरि छे न य स्ता मा अ ध र्म क सो ग रु भ नि का न छो पि सि वी स व भ नि सु प ला
 गिरि छि त व मोरि नि भ न्छे ॥ ॥ वि ष भु क्ता वि ष पि त्वा वि षा गि फ रि ता भू व रा ॥ य र्गा क्षि क्त त र व डे न व
 स्ना शि र सि छे दि ता ॥ १० ॥ अर्यार्थ ॥ रु र स क ला सि व भ न्या को श्री उ म रु दे व ले क रि ध र्म छो आ
 को छे न कि वि ष वा ई वि ष ले व्या प्त भ या का स र्प को मा ला ला ई नि रा अ म रा धि व स्ना को सि र छे द न ग रि दि
 या सि व ले पि न क रि अ ध र्म ग न्या का छे त्यो क्या कुरा ग र्छे उ ते स बा स्म रा ला ई मा नै प र्छे भ नि र त व र स क
 ला भ न्छे के मोरि नि ति मि ले रु द ग न्या प छि म क्या भ न्नु के मोरि नि गो रा का का रु णि क्या को ज सो वे था नि

॥१४७७॥

को रुन्द तसे तेसको परियार समेत निर्मल गरि दियास तैले गर्न लाया को काम सिद्ध रुवस भनि विदा दि
या तव मोरु नि गई अमृत मिष्टानु वयो रुई वस्तु लिई तेस बास्नरा को पानि राखन्या भारामोरा वि कसे ले चाल
न पाउँ न्या गरि सबै परियार रु रु फकि आई तव भोलि को दिन माते को बास्नरा ले तेसै पानि ले अन पाऊ गरि
सबै परियार रु रु लाई वुकाई र सबै जना लाई निद ला ग्या नस्तो गरि वि वला गिम न्याः तव भोलि को दिन मारा जाले आ
नुता गुरु आर्त नु भया को दिन कान रो भनि डाकन पठाया ॥ तव डाकन जान्या ले हाक पा चोर कसे ले बोले नर माधिः
जाई देही भोजन पात्र अग्रमारा वि सबै जना मरि र ह्या को देवि फकि आई राजा का रुजूर मा जाई विनिग न्याः तव राजा
ले अरु बास्नरा रु रु लाई डाकि अग्नि सत्कार गरि असे चान्न स्नान गराई तेस बास्नरा को घर अरु बास्नरा लाई दि
यो त्यो जसे राजा को अग्रमार रु न्या मानिस ॥ आक्रा वस्य रा वनु सक्या आफनु कार्य सपानु सक्या गर्नु छ विसे बले
आक्रा कुलाचार कर्म गनु नि को जाउँ तरः राजा का अग्रमार रु न्या रु रु आक्रा वस्य मालिनः न सक्या मात्रः राज गुरु
लाई भया जस्तो होला धर्म का पनि नास मात्र होला मन्योरः यति सुति प्रभा वति लाई निन्दु मई ॥ इति शुक्र
काव्य अस्त्रि चलित्र दो सठि कठा हा सय रु समाप्त ॥ ६४ ॥ फेरि प्रभा वति भन्दे रु शुक्र रु जो को कुरा

कलो भयो भन भनिरः तव शुक्र मन्त्रे केष मा कृति सुन ते स पुरु वले आ प्रा वा वा दे उ मन्त्रे केष मा त्थो किं किनि ना
मपंदि ले सा वासि क सो गरि पा यो भ न्यो रः तव पिता वा रु मन्त्रे केष पुत्र सुन के दार ना म नदि का ति र मा वरो य कृ द्वा थि
यो ते स वृ क्ष अ ने यो रा सि ८४ जात का पंदि रु रु दा स गरि व त्या को थियो ये क दिन त्थो नदि का ति र मा किं किनि ना म
पंक्षि अ त्ति पुरु व द त्या का थिया ये क दिन त्थो नदि का ति र मा यो र ति किं किनि का फुल व गा ई ल ग्यो त्थो दे वि किं कि
नि ना म पंक्षि को म न या कु ल भ ई रु न ला ग्योः तव वृ द्वा मा रु न्या पंक्षि मन्त्रः के किं किनि तै ले भो ग नि का दा व सि स
र य त्थो दुः ख प चो रु मि व त्या को ज त्थो गरि व त्या का भ वा ते भो म रु आ न न्द्रु न्या थि यो अ व स मु न्द्रु मा प न्या को व रु
को मि कि दे ला अ व दुः ख न मा न या रु आ ई व स भ नि व रु क उ दा प नि न बु डि म रु को ध गरि पंक्षि जा त श्री ग रु ड को
ना म लि ई कि न्या त ग न्याः के म रु रा ज रु जू र का प्र जी रु मि ला ई य त्थो दुः ख भ यो र प नि रु जू र ले त्थो यो ई यो न दि
सि त प नि जु ड ग र् न न स क्का रु जू र ले रा ज भ ई व त्या ले मा त्र क्का प्र यो ज न रु भ नि वा रं वा र य स प्र को र ले को ध गरि
क रा ग न्यो फे रि अ त्ति ग ली ला ग्यो ॥ ॥ वंदे श्री विन ता सु स्म प्र ध मे यु ग मे च पंक्षि नृ पः सर्वा वि र ख गे न्द्रु रा ज मृ म न
लित्वा च र्थ रु ता वि ह नि जि त पंच मे न क ला ना धा व रु मेः म ते मा रु त नि र्ज ता लि द तु जा भ क्त भ य दे रु मे ॥ १ ॥

स्वार्थ हे मरुताजरु जूरका चरन मा वारं वार नमस्कार के बिनता को पुत्र के वृं गमा आदि सवै पक्षिकारा जा भैर ह्या का के
अमृत के नरु रत गरित्या ठ न्या के नारायण कन पान युद्ध गरि जितिरु न्या के कमला पति कन बो किरु ड न्या के वायु सिते
पुद्ध गरिरु न्या के देव को सत्रु भया का के भक्त जन लाई अमयाई राज गर्नु भया का ये स्ता गरु का चरन मा वारं वार
नमस्कार भनि प्रनाम गरि दिन को तिन फेरा स्नान गरि रोई रह्यो ते सवेला मा श्री ३ वै ई कुराठ नाथ आ ग्या गर्छन के गरु
र किं किनी नाम पक्षित मो आवा रुन गरि कस्या को ठे रै दिन भयो के न जाउ भनि भन्यार तव गरु ले श्री नारायण का व
रन मानमस्कार गरि के दारनाम नाई मा गई आ जा गर्छ के पक्ष ड पक्षित लाई क्य स कष्ट पन्यार मेरा प्राथना गरि स्तेरा
सत्रु पलक भरि मा मा रि दि ठ ला भन्यार तव किं किनि पक्षिले श्री गरु लाई नमस्कार गरि आवा वाट आ सुवसा
लि रोई आका फुल समुन्द ले वगाई लग्या को वृत्ता त सवै कुरा वित्रि गन्यो हे मरुताजरु मेरा पुत्र पुत्रि विना मेरा प्राण
जान लाग्यो त्यो समुन्द ले बिना अपराध ले मलाई यस्तो सासना गन्यो भनि वित्रि गन्यो तव श्री गरु मरु को ध
गरि नाई लाई भन्छ के दारनाम त्यो किं किनि को फुल दिन्या भया देउ न दिन्या भया त्यो जल सवै आव म
न गरी किं किनि को फुल लिई दिउ ला भन्यार तव श्री गरु का अग्र मा फुल राखि डण्ड व त गरिरु ह्या तव ग

रुद्र का मन मादया भयोर आशा गर्ह न रे समुद्र ये स दृक्षमनि वस्या कापंक्षि रुद्र का पुत्र मापानि ले दो या सरु
न्या दे न भनि आका ठा उ मा गया ता रा पदि ति दो रा स पंदि रुद्र को मा जा मा ति किं कि नि प्रं दि ला ई का स दि ई
रा व्या दे पुत्र ये स कार न आका पंक्षि नि का मा व तु त्या उ नु पंदि आका पक्ष क पुत्र भया राज गुरु क न भया ज को
को ला पक्ष स पुत्र भया किं कि नि ना म पंक्षि ले ता वा स मा या ज तो पा उ ला स टे रे क्या कुरा गरु वि ज भ न्या को व दु
त क्या वा किं रु त जान ला ग्या को का म सिद्ध रुद्र स भनि वि दा दि ई प ठा यो ॥ दे प्र भा व ति आ जु म ला ई नि न्दु ला
ग्यो भो लि सु ना उ ला भ न्यो र ॥ ये ति सु नि प्र भा व ति ला ई नि न्दु ला ग्यो ॥ ॥ ई ती शु क वा क्य अ रि त्र व लि त्र पे
थि क ठा लो सं ग्रु स मा प्र ॥ ६५ ॥ फेरि भो लि को दि न मा प्र भा व ति भ न्दे रे शु क रि जी को कुरा क से
भयो भ नि र त व शु क भ न्दु रे प्र भा व ति सु न ता हा उ प्रा त्र ते स पुरु व ले आका वा को आ जालि ई राजा को रु
जुर मा जा ई राजा का दर्शन गरि व ति र ह्यो ॥ त व रा जा भ न्दु रे म हा पु रु व ते ले रि जी क्या कुरा ग रु ला भ नि
थि स सो कुरा भ न भ न्दु त व पु रु व भ न्दु ॥ ॥ गु प्र व क्तु सर्व का र्यो व नो क्तु यु क्तु क्रिय ते सर्व सिद्धि वि ॥ १४२ ॥
ज गो पं गो ड य दु मि म ध्ये खे लं दु डि गो प स ता प त व ॥ १ ॥ अर्थ ॥ हे म हा राज स पू र्ण ठा उ मा गु

प्रजसोठ लोकेरुछे न कुरागर्नु मापनिः कार्यगर्दी मापनिः युद्धगर्दी मापनिगु प्रजसोठ लोकेरुछे
न दृष्टात्र कसो भन्या विजछ न्याको मातो माथि पन्याको उमा न्हे न माटा भित्र पन्यामात्र उमा छ त्यो जसो
रुजूर लेक सो जानु भये नरः रुजूर लाई तेति संमको सत्ता पमयो हे मरु राजसभा मा बुद्धि मानपनि
कु बुद्धि मानपनि रुन्छः तेत्ता ठाउँ मापनि मैले क्या भन्नु रुजूर लेक सो जानु भये नः कसो बुद्धि नु भ
ये न भनिहासि कनु भन्यो रः तव राजाले तेत्को हात समाति कोठा भित्र लागि भन्छ हे मरु पुरुष मेरा अ
घिको मन्त्रि हो तेले मेरा मनको कुरा कसो गरि जानिस् भन्यो रः तव मन्त्रि पुत्र भित्रि गछ हे मरु राज अरु
वत्त भया पो उधो गरि राख्या पनि रुन्छ वरो आगा को रा को उधो गन्या अग्नि का बाला उमा अर्छः
त्यो जसो रुजूर का मुख देखि न्या वित्रि कै मैले जान्याः रुजूर ले तेस मन्त्रि छे उ क्या कुरा सो जागर्नु भयो त्यो
कुरा मन्त्रि ले माने नरः रुजूर ले रोई रुनु पन्यो त्यो विद्रु मैले जानि कनः रुजूर लाई राजा होई न भन्या
को हो भन्यो रः तव राजा भन्छ हे मन्त्रि पुत्र अरु कसो गर्नी हो त मेरा साहाय भई के न मेरा अविधर्म ज
सो गरि रुन्छः परराज्य मारि दिनु पर्छ भनि भन्यो रः तव मन्त्रि पुत्र ले विद्रु ना गरि भन्छ हे मरु राज मैले

परचकी का बल कति छ सो विचारि हेरु लाफेरि न्यो वै लोचन मंत्रि भया सं म यु कु ग ना प नि जित न क
छ भ न्योरः त वरा जा भ न्ये दे मंत्रि पुत्र न्यो वै लोचन लाई दिना अपराध ले क सो गरि मा रु भ नि भ न्य
रः त व मंत्रि पुत्र भ न्ये दे म हारा ज अपराध तु ल्यो उ न्या के न क्यो वेर छ भ न्योरः त वरा जाले कुं छ भ न्य
रः त व मंत्रि पुत्र वि त्रि ग न्ये दे म हारा ज ये क भोजन गनु रु द सर भ डा न्या ते से मंत्रि लाई तु ल्यो उ नु रु द स भ
डार को ठा मा क से लाई प ठा उ नु छे ना रूप छि रु जूर को से व कर हे छ किर हे न छ हे न्या जा व स भ न्योर त
वरा जाले ल उ भ नि दे स मा जो भया को सो रा दा म कि न्न प ठा यो मां स आ दि उ प चार जु के गरिः मंत्रि लाई डा क
न प ठा ई भ न्ये दे वै लोचन मंत्रि आ जु ते रा हा त ले मां स का उ प चार ग रा ई मे रा से व क जो भया को छ स वै ला ई
भोजन ग रा उ छु भ नि ई क्षा ग रु त स्कार रा ते ले मे रा ई क्षा पु न्या ई दि नु प छ भ नि भ न्योरः त व मंत्रि ले रु द स भ
हारा ज भ नि आ पु भ न्यो न्या भ ई स म स लो क रु रु लाई पु व उ न ला ग्याः त व स म स लो क रु रु न्या ई पु व्यार ते से
वे ला माः अ ना कर पु रु य ले रा जा को र भि न्या नि को भा ग मा वि य हा लि आ पु रा जा पु व स सि से य र सं ग व स्त्र
ग यो ॥ ता हा उ प्रा त्त ॥ म ह आ न न् सित मंत्रि लाई भ डा न्या तु ल्यो ई भोजन गरि र ह्या त स्ता वे ला मा रा जा का भि न्या नि

लाई विषलागि मृत्यु क भयो केरि राजपनि मृत्यु क भयो रः तो देखि समस्त लोक ले क्या भयो हेर हेर भनि क
राई हेन जादा राजा निपनि मृत्यु क भया को देखि ला ला कर गरि राज पुत्र का रुजूर मास मे ल लोक जाई व
त्रिग न्याः त वराज पुत्र ले तो पापि मंत्रि पुत्रः अनादरा दुर्भन्ध के मंत्रि पुत्र होयो क्या हेतु हो भनि भुन्यारत
वधि अनादर वित्रिग दुहे म हाराज अले परिक्षा गर्नु दुन्दुः म हाराज ले भोजन गरि बाकि र ह्या को त्याउ
भनिलिन पठायाः तो भोजन पात्र लिन पठाउनु विनि के वे लोचन मंत्रि को पुत्री यनाति चित्र नाग दु ॥ ॥
किं बाले लोचन मंत्रि अत्र नर पति मल नो किं वापि त दुर्मति किं बो देव वा वा मे भवति अथ कन्या ने रे पा प ह
त ॥ किं वा पूर्व बलि ला अकृत दुहि कृता किं वा पि हनु देवि भवा किं वा देव दु लानि त्व व मथ वा मृत्यु मरु
आगता ॥ ॥ अथ ॥ अथ वा रेव उर्त्यति भयो कि अथ वा मेरा ज्यु ज्यु वा ज्यु लाई दुर्मति लाग्यो कि अ
थ वा जन्मात्र की पाप लाग्यो कि अथ वा पूर्व जन्म मारा जाले मेरा ज्यु ज्यु लाई मो त्या का दु नाले साटो भयो कि
अथ वा कि हनु का दोष ले हो कि अथ वा देव ले दु ल ग यो कि अथ वा हामि सकल परियार का म हाम
नु आयो होला भनि चित्र नागरि दुन्या भया मये क जनाता वाचन भया क्या गरु भनि केरि सिलोक वाचन

लागि ॥ ॥ यत्नं कृत्वा नरागी वदुक्ति का हृदि स्थिता रेले कृत्वा नेत्र दृष्टं युद्धं कृत्वा श्रुते श्रुते ॥ ३ ॥
अस्यार्थ ॥ यत्नं ले मो वाचिन् हृदय मो वुद्धि चित्त नागर्तुः रेरे का आवाले के नु सुनि के रि कन युद्ध गनु ये
न ले ये स ठा उ मा वस्तु ये न ॥ ॥ अस्य त कुपिते त्वस्यि पु स न्न म द स म वे त रा जा तु कुपिते सर्वा त कुन स्या त व
दे रु ये ॥ ४ ॥ अस्यार्थ ॥ अस्य त रा जा ले पि या रो ग रि रा ध्या का ला ई अ लि के मा त्र को ध भ या वि त्रि के
कु ले सु क्ता ना स पा रि दि न्द य स्फार न ये स ठा उ मा वस्तु ये नः स वे परि या र ला ई मा न्या प नि म यो य वा ध्या
के रि जु त्रि ग रि प नि स त्रु सा ध ना ग रु ला के रि भ य न भ न्या उ प ला गि व स्त आ उ ला भ नि ना ला छ रि
अ त्र ना गि ग यो ॥ अ ला उ पा त्र ॥ जु ठो लि न जा न्या ले जु ठो ला ई रा ज पु त्र का रु न्द र मा रा धि दि यो त व मं त्रि पु त्र
अ ना द र म न्द रे म रु रा ज कु कुर ला ई या न दि नु रु वे स भ न्यो र त व कु कुर ला ई या न दि यो त व कु कुर ले त्वा जु
ठो पु रा षा न्या वि त्रि दे म त्पु क भ यो त व के रि मं त्रि पु त्र अ ना द र म न्द रे म रु रा ज त्वा ई त्या दि पा क ग न्धी को
लो भ न्यो र त व रा ज पु त्र ले वे लो व न मं त्रि ले पा क ग न्या को लो भ नि भ न्यो र अ व अ ना द र म न्द ॥ ॥ ना ॥ १५१ ॥
ज न शु क्क वा या ति वे क स च वे कु भु त न मं वि स्थि र वु धि स्या न म र्क स स्क न व दे त् ॥ ५ ॥ अस्यार्थ

हेमलाराजगाजलकेहि युक्तिग आपनिते तो कुन्या देनः बहुला को कुरा के ले पानि ठेकाना कुदेनः मन्त्रिके प
निबुद्धि सदैविरुदेनः मूर्खमात्र बाटुला भया का ठाँ मानिको संस्कृत को बाटु कुदेन त्याग से ॥ नग
नक्षपयामेः रजक के करि व्यति ॥ किं करि व्यति वक्ता वे श्री वीरन विद्यते ॥ ६ ॥ अर्थ हेमलारा
राजनागमानिस बाटुलो भया का ठाँ माधो वि को क्या प्रयाजन रुय सो ठाँ मा मेले क्या विनिगरे सुन्ना जी
गामिनिराजाः साधुना कि प्रयोजन दुः कृतं संस्कृतं वापि वक्तु श्री जाव दुर्लभा ॥ ७ ॥ अर्थ हेमलारा
जः जीनाजगा माराजानी बुद्धि कुन न तसजगामा सज नरु वस्त्रा को क्या प्रयोजन रुते सो राजा को अग्र
मानिको ननिको कुराग न्या मानिस दुर्लभ कुन ॥ ८ ॥ नोयो रुस विना दाता विना जाव का स्त्री तस्य विना
नृपति निविना दग्ध विना धेनु वा ॥ ९ ॥ अर्थ हेमलाराज विना जल को ठाँ मा पाई राज रुस ले
कास गदेन दाता न भया को ठाँ मा जाव रु रु कास गदेनः सत्य विना अस्त्रि को धर्म र रुदेन निति विना
राजा ठुलो कुदेन दृष्टांत क सो भया विना दुद को गाई मात्या ज सोः हेमलाराज वहुत क्या विनिगरे रु
गूर सत कुल मा जात रु मै क न भूत भविष्य स वै जानु कुन् रु रु र ले जा वा हि मा को गनु रु रु स मजा

न्मुभनिउठिकनजनलाग्याकोदेलामारनपुत्रलेहातसमानिबसात्यारमन्त्रदेअनादरपुरुषाहाः
 मोज्युज्युकासंविपुत्रतिमिहोअवतिमिलेहोमाराज्यकाभारालिईराज्यकोसस्मारगरभनिराज्यको
 भारादिईवैलोचनमंत्रिकोपरियारसकितचरगुललाईसोपिमार्नपठाईरःताहापदिआक्रावाकल
 ईअग्निस्कारगरिजोकादिन्यादसकर्मअसौकात्रअत्रानगरिअनन्संगवस्ताभयाःरूपभाय
 तिआजुमलाईनिन्दालागोभोलिसुनाउलाभन्दाःयतिंसुनिपुभाकतिलाईनिन्दामईन॥॥इतिशु
 ककाक्यअस्त्रिबलित्रद्यासठिकठाहासंगुरुसमाप्त॥॥६६॥फेरिभोलिकोदिनमाप्रभाक
 तिभन्त्रेदेभुकदिजोकोकुराताहापदिबसोभयोभनभन्दाःतवभुकभन्त्रेदेमातासुनतिवैलोच
 नगंत्रिकापेनातिभागिजादायोटापुछरनिमापुकोरताहाजलवाईसितवायुतापिपिपलकावक्षम
 निवत्पाररुदाररुदेरातपयारतरिवासगयोःतवरात्रिकोदुईप्रकरजादाराविमाराक्षसदुईजनाय
 दोसबगरिकराईतिसुलोचनवत्प्राकोठाउमाआईयानलागोःतवसुलोचनभन्त्रेदेराक्षसेहोम
 काहाजालातरयेकनितीकोकुरासुन॥॥असक्तस्यमीसाधुनाकुरुपिनिपातवताअसंगुणात

पस्तिवरातयानिर्धनिरता ॥ १ ॥ अस्यार्थ ॥ देराक्षसहोसुन आक्रासमर्थनभयाकोज
ऊगर्नुनसकिसाधुदुन्दुमुखतरामो अस्त्रिपुरुषलेवाकानगन्याप्रतिवृतादुन्दुकातनभयाकोमानि
सलेपरमेश्वरकातामलिनेमातत्यरदुन्दुजोनिर्धनिकुन्दुदातयगर्नामातत्यरदुन्दुत्योजसेति
मिरुकाकातपन्याकोमकाकाजालामलाइयानक्यानरुतेमताइतिमिरुऊगरानगरमेरायक
वितिसुनभन्योरतवराक्षसलभनभन्योरतेवसुलोवनभन्द ॥ ॥ स्वराजमुकुकिंरुतास्वत्वरु
न्यन्यतरिस्वजातिप्रितिरुत्वोचःयावज्जन्मयथातथा ॥ २ ॥ अस्यार्थ देराक्षसहोतिमिरु
स्वजातभयेरक्यानऊगरागर्छीआक्रास्वजातसगसनुभावगर्नुछैनत्यजातसगसनुभावगन्याआ
फुनिर्वलियोदुन्दुयेस्कारादुषभयापनिप्रितिगर्नुपछीयोरुतागर्नुछैनतेपनिदेन्यासुन्याप
छिभनेमछीपूर्वजन्ममाकोपोपलेसर्वरत्नागरदेसकोवन्दुसेषरराजाकामत्रिकोपनातिभईकन
आक्रापारियारसहितसाईमायाकोरिआफुत्यकननासनुसाधनागरुलामनिभाशिआयाअव
पुरात्माक्षसकाकातमापन्यायोजसेआक्रास्वजातरुसगवेरभावनगर्नुयोरुतागरिक्यादुन्दु

नितिमानन्धाकोछसुन॥ ॥ कदलिवनमध्यस्थं वृद्धिनाकिंपराक्रमे० अविबेकजनस्थानेः गु
नेवानकिंकरिष्यति॥ ३ ॥ अर्थः देराक्षसहोतिमिअविबेकिरुकोअग्रमाः कुरागनु
कस्तोयनन्धाकेतकोवमेरोमाआगोलाईदिदानवायाजस्तोतिमिरुकोमुष्माजिगुनकोकुराग
यापनिगुनकोविबेककुन्यादेनफेरिनितिमानन्धाकोछ॥ ॥ राजाक्षसरूपेरोमत्रिनपरिषा
रोमृद्धरूपेराजत्यलाययापति॥ ४ ॥ अर्थः देराक्षसहोजोनाजगामाराक्षसराजामई
रुद्धरूपेद्युमेवितेछाउमासांसआरुमात्रगरिरुद्धतेसाठाउमाक्याकुरागरुमनिरोईक
सिलोकवाउनलायो॥ ॥ मायानस्यकुतोवृद्धितेनदेवोभविष्यति॥ कर्मदोदिप्रधानेननवृद्धिः
नाकिप्रयोजनं॥ ५ ॥ अर्थः हरिहरिदुगाकोक्यावृद्धिछतेपनिदेवतामनाईपूजागरा
ईरुद्धत्योजस्तो कर्मदोदिभयापदिवृद्धिलेक्याप्रयोजनछमृदमलाईक्याअवस्ताभयोरे
नारायणः देसदासिबदेरक्षाकरश्रीजनभनितानापकारलेरोयोः तवराक्षसरुद्धेउकरुना
भईमन्त्रेननुष्यतेलेनासमानुपदेनतेरासत्रुकोदेसमोगईसवेलाईमारिताराकोराजा

तलाई तुल्यार्त्ता रुड भन्योरः तव सुलो वनले तलाई रुतुको रुपा भनि दुवै जना का गोरामा ठोका
दिई रः ता रु उ प्रात्रः राक्षस रुतुले वनेमा जति भया को जनावरः व्यापुः सिंह भालुः रुतिनः वनमनु
यः सादुरः रुथिः श्रीनीः वानरः मृगः वन्यलः गृध्रः कागः मुसाः अनेक विरुप भयानक वन वरस
वै का तुलो भईः सुलो वनलाई सदा रतुल्यार्त्ताः सबै रत्ना गरना मदेस को समिपमा वस्त्र गयोः ता रु य
नवर रुतुस वै नमालु काई श्री फु वन वाहिर निस्कि चन्द से वरस जा का पुत्र लाई कलीया दिई पठा
योः रु म रु राज मेरा वा वा व्याव ज्ये आमा दाज्यु भाई य रु निग भिनि स्वास्ति सुद्धो लाई दिना अपरा
धले मारि दियो य स्फार नलेति मि सित जुद्ध गर्न आउं का क्षत्रि को वस मा जन्म भया को भया म संग जु
द्ध गर्न आवः क्षत्रि को वस मा जन्म भया को कोई न भन्या राज छोडि भागि जा भनि पठायोः त वराजा का रु
जुरमा दुतले सुवै कुरा सुनायोः त वराजा भन्द रु मे त्रि अव काग न्य हो भनि भन्दः तव मे त्रि ले क साई रु
कि चुई कि लोई श्री ठार रु आरु सि पादि वाटु लो गरि राजा मे त्रि सया म गर्न गयोः तव सुलो वन मे त्रि ले
लस कराल ई राजा आया को दे। व वन भित्र गई तक्ष स रु उ भन्द रु सा रु वः वन्दु से वर राजा का पुत्र

लेठेरेसिफरि जुक्त गरि संगी मगर्न आयो अकक सो ग न्यी को भनि भन्दा तव राक्षस भन्दा देस तुष्य
 तिमि क्यान धन्य मोछो जिमि सग जुक्त गन आउ न्या लस्कर सवे क्यमा सले कामि आदि जति भया क
 वनवर का आत्मा स तोय गराउ ला मेरा पुजारु रु को भापे भया ठेरे लस्कर आउ नः भाग्य न भया थोर
 पात्र आउ न भन्यार तव सु लोचन के रि वन वाट का रि आइ वस्यो ते सवे ला मा अने कवा जा व जाई सु
 लोचन का अग्र मा आइ पुक्या तव सु लोचन ले वडा वरा सद्ध गे रि राक्षस लाई दाक न लाग्यो र ते सवे ला
 मा अने कवन जत्रु कराई वन वाट का रि रति स्को जव जाले ति निरु रु आया को देखि मन मा वास मानि
 भन्दा ॥ न भुत पूर्व क दापि दृष्ट नरो सवाया वन जो रुताय ॥ पूर्व व शु त्वार द्य वश राम दशा शिरो रा
 वन अत्र काय ॥ ६ ॥ अस्मार्थ हरि हरि के लेपनि सु न्या को न भया को आजु के न पयो मनुष्य ल
 ईज नावर सहाय भया को करि देया को थीय न परा पूर्व मा श्री नारायण राम अवतार लिई वन जत्रु
 सहाय गरि राव न्ये मा न्या भनि सु न्या को थियो त्यो जति अव मवा वन के छ भयो भनि कराई घोरा का
 ट लोटि मृत्यु क भयो ॥ तारु उपात्र ॥ तिवन जत्रु रुले अने क सैन्य मारि याया त्यो देखि पुजारु रु भ

नलाग्याहे सुलोचन मंत्रिरक्षागर अ व भयो देस मा पुजा रुत यो टा पनि नरा विमान लाग्यो कि भन्या
र तव सुलोचन मंत्रिले हो भनि विताई राक्षस रुत को पाउं परि विनिगछे रुसा रुव हो त पाई रुत
का रु माले सनु रुत लाई जित्या अ व ठेरे लाई नमा न्या जाव सः पुजा विना म लाई यो त ज्य को क्यो प्र यो
जन रु त स्कार न क्षमा गर्नु रु व स भनि भन्यो र त व राक्षस रुत ले लई भनि आ प्रा पु जा व न ज
त्रु लाई आउं भयो न मार भनि रु क्यो ता रु प दि राक्षस आ दि व न ज न सु लो च न स रु त स रु र भि
त्रु द की र मा गई राक्षस भन्यु रु रा नि रु म ले भन्यो को मा न्यु रु ति मा न्यु रु त स भन्यो र त व रा नि भ
न्यु रु ॥ सु व न तु क्रा पुरु व न तु क्रा रा ज्य न तु क्रा मु क न तु क्रा ॥ दे व न तु क्रा ध म्मे न तु
क्रा स स त्प न तु क्रा पुरु षि व ॥ ७ ॥ अ स्था र्था रु रा क्ष स हो मे रा वि त्रि स नु रु व स ॥ सु व पुरु व
रा ज्य मु क्ति दे व ध म्मे स त्प ॥ इ ति थो क छे उ नु न प न्यो ग रा दि नु रु व स ति मि ले आ जा भ या का क्यो
न मा ले न ति मि मे रा पि ता तु ल्य भ यो भ नि र त व रा क्ष स भ न्यु रु रा नि नु मो पुरु व को स म्ब स र मा पु जा ग
न प न्यो ग रि वा स्त रा भो ज न ग रा ठे न पु ग्न्या ग रि ति मो ज ति ई क्षा भ या को दे व ले उ र स क ल प गर न

नि अने कदवी ल्याई संक पगरा यो ॥ ता हा उ पात्र ॥ दस कमी क्रियाई त्यादि असौ व अस्त्रान गरि दान
 पुन्य सुक गराई रा निर सु लोचन अस्त्र पुरुष गराई राज्य अमि सेव सु लोचन लाई दिई कन आश्रव
 न वर लिई राक्षस कुरु व ने मा गया भनियो कुरा भुमारे ले म वि लाई सु नोई म न्द्रे के म वि म वि म न्द्रे
 ते स्त्रा लाई पोरा ते स्त्रा विर राक्षस कुरु लाई वसि गराई राजा जस्ता स वु लाई जिति आपुरा जा कुने
 सामर्थ्य भेमा के ति मि ता म वि जस्ता मई कु कुर आया जस्ता आई सं भोग गर्न लाग्या चि कार हो
 ति मि भनि हास्य गरिर म वि दुम लागिर हो दे पु भावति आजु म लाई निन्द्य लाग्यो भन्दः याति
 सुनि प्रभावति निन्द्य मई न् ॥ ॥ इति शुक्र भा के अस्त्रि चलित्र सट सठि कथा हा सुग्रु सम
 प्र ॥ ६७ ॥ फेरि मोलिके दिन मा प्र भावति मन्द्रे के शुक्र रुजो को कुरा कस्यो भयो भन म
 त्यात व शुक्र मन्द्रे के प्र भावति सुन ॥ ता हा उ पात्रा ॥ ते स्त्रा पु कार लेर रु दार रु दे दुई पुरु र रात
 ग योर ते स दे स का घो रित ले रु और रुपे मोलिई आ योर मन्द्रे के ईष्ट योर रुपे मो क स्को हात दि न्या
 हो म न्यार त व लु च्छा मन्द्रे के सो रु व योर रुपे मो यो हा दिई मित्र जो नु रु व स म न्यार त व घो रित ले

लउं भनिलुआ को हात मादा मरिई भिन्न जानला पोते सवेला मा भिन्न र न्या म भिन्न नन्दु दे सुन्द
रितो वाहिर न्याउ न्या को को भन्योर तव भामरि नन्दु दे म भिन्न यो दे सका तुल प्रोहित को भनिर तव म
त्रि नन्दु दे सुन्द दिव्र क सो मरु वरो स म प न लाग्यो ये स्कार न म लाई फचित न गर निमित्त म लाई लुका
ई राव भन्योर तव भामरि नन्दु दे म भिन्न उ सो भन्या विमित्त को सनु माव छे न म नुक्ति गरु ला भनिर तव म
त्रि ले लउं भति म हा स न्या छे न भन्योर तव भुत्ति ले म वि लाई तव का भिन्न मा जो रि बाधि करि पारिया
ले छो पि क पाल मा धि दि यो रा वि बाधि बा ति बालि रा वि दे प्र भा व ति ॥ त हा उ प्रा त्र प्रोहित भिन्न ग यो
र न्यात्ति लाई दे वि चित्र धै र्य ग न न स कि समा त न ला गिर तव भुत्ति नन्दु दे प्रोहित त्यो क्यो रु तु हा ॥
कि वि प्र स्थान रु व त्व छा ग क क ठ मा रु व र स न जा नो ज उ ता त्व कि ज उ ॥ १ ॥ अस्या र्थ ॥ दे प्रोहित ति
मि वा स्त रा को कि कु कुर को कि बो को को कि रा गो को कि भनि हा स्य गरि वि न्या उ न ला गि ति मि त सो
र हा छो भन्या वि मा स फे क क न्या वा स्त रा ज सो र हा छो भनिर तव प्रोहित नन्दु दे सुन्दार लो क
रा फ सो को भन भन्योर तव भामरि नन्दु दे प्रोहित द क्षि शा दि सा मा क न क का भि न्ना म दे त मा

रामसर्मनाममोटावास्त्राथियोतनकाछोरासात ७ जनाथियोनातिवाहु १२ जनाथियोयेकदि
नमादेवसजेम लिजेठोछोरामनोयसोपुकारलेसातेजनामनोआफुरुदुईजनाअस्त्रिपुरुषमान
काविअरुसवेमनोरमनउंदासभयोरगंगाजोछुभनिआफ्रात्वास्त्रिलोईछाटिघरवाटनिस्कोरअते
नृदुर्गवनमागईयोटावनभित्रगयोरतेसवनकामासमायेकपुष्करनिदेव्योतालायकसिकलयेपानि
योतिसिकलयेकोअग्रमायेकतपसिवत्याकोदेवितिवास्त्रातपसिकोअग्रमाजाईवित्रिगईदेजे
जेसोरभयोटातपाईकोवाकरीगरिरुंरुंभन्योरतवतपसिलेहुन्छवसभनिराथोतवतिवास्त्रा
लेपनिजसोगरितपसिपुसिहुन्छतसोगरिसेवागरिरुंरुंतवयकदिनतपसिभन्छदेवास्त्रासमय
रदेतियोगाभ्यासगरिरुंन्यायेकाठाउंमावसिमेरोयोगसिद्धिहुंदैनफेरिगाउंमावसिअन्नघाई
रुंन्यामकोईनमभन्याफलमूलमात्रआहारगरिरुंन्याहुंतस्कारनमअरुवनमाजानलाग्यातिमि
भनिआफ्रापरियारलाईसस्नारगनेजाउंभनियेकपासादिईभन्छदेवास्त्रायोपासातिआघरपु
क्यावित्रिकेतिनफेराछाल्यास्त्रिमिलेज्याचिताउंलासोतमीघरमापूर्णाभईआउंलाभन्यारतवदा

सुशालेः तपसि काचरुणमाठो कदिई आक्राघर आयेर कसे सगन बोलि ये काठा उ मा बसि पासा
लाई मात्र हात ले समाति ठो कदिई र ह्या ते सवेला मा आक्रा गाउँ ल्या दि म्या कि सहुत आक्रा खाति
मन्हे दे आसुण कसे सगन बोलि पासा मात्र लिई क्यान दस्छे ति मि क्य मूर्ख भयो कि भनि धे ग न्यार
त वडा सुशाले को ध गरिः ति मि जति भया का लाग्या खाति को चाक भनि पासा ठाल्योरः त व घर भ
रि चाक भयोर को हि पनि का रु र नि छ नः न कुन्या गरि घर भरि यो ता ये स प्रकार ले ले ज्या सर म भयो
र फेरि त्यो चाक सवेने भई जावत् भनि पासा धाल्योर ता रु जति भया का मानि सका चाक न भई उठन न
सकि र ह्या फेरि कसो गत भनि अलमलि कन आक्रा ज नमा जति भया को चाक मात्र र हो स भनि फेरि
पासा ठाल्योर अधिको जति मात्र चाक भयो भनियो कुरा सवेरा जाले चाल पायार बा सुशालाई डाकन पठा
यो सो धन लाग्योर सो धारः त वडा सुशाले आफु वन मा गई तपसि छे उँ चाक रि ग न्या को कुरा तपसि ले
मा ता दिई भनि पठा या को आक्रा घर मा बसि रिसा या को कुरा सन स्तरा जा छे उँ विनि गरि त न लाग्योर

राजा को मन मा करुना भयो रति द्वा सु गालाई भोजन माफि कवे ट व र्व वा स व स्त्र दि ई बा सु गालाई पालि रा था
 दे प्रो कित ना नि मन का बु डिले क्य र्थ गर रु सिक न र स को कुरा गरि अ ने क प्र कार ले अ स्त्रि को प नि लो ग्य
 को प नि का म ले म त्रः भ या प छि सं भोग ग नु ति मि ता ला टो आ या ज सो आ ई स मा त न ला ग्यो भ नि हा स्य गरि
 र प्रो कित ले के दि न वो लि ला टो क स्या ज सो व स्योः त व ति न प्र रु र रा त ग यो र रा ज ले रु आ र रु पे नो १००० लि
 ई आ ई पु न्यो दे प्र भा व ति आ जु म ला ई नि न्द्रा ला ग्यो भो लि सु ना र्त्त ला भ न्यो र ये ति सु का का क्य सु नि प्र भा व
 ति ला ई नि न्द्रा भ ई र ॥ ॥ ई ति शु क दा के अ स्त्रि च लि त्र अ ठ स ठि के धा हा सं य रु स मा प्र ॥ ६४ ॥ पे रि
 भो लि को दि न मा प्र भा व ति भ न्दु रे शु क ता हा प छि के सो भ यो भ नि रः त व शु क भ न्दु रे प्र भा व ति ता हा
 उ प्रा त्तः रा जा आ ई क न भ न्दु रे ई रु सो यो रु पे ना क र्का हा त मा दि न्द्रा को भ न्यो रः त व लु च्छा भ न्दु रे म ल
 रा ज रु पे नो या हा रा वि जा नु रु व स भ न्यो र सो कुरा ग या को भि त्र र रु न्या प्रो कित ले सु न्यो र भ न्दु रे सु न्द रि ता
 हा वा रु र वो ल न्या को सो भ न्दुः त व भ्रा म रि भ न्दु रे प्रो कित यो दे स को रा जा आ र्त्त नु भ यो भ निः त व प्रो कित
 भ न्दु रे सु न्द रि अ व क सो ग रु म ला ई लु का ई रा व भ नि भ न्यो रः त व भ्रा म रि ले र्त्त सो भ न्या ति मि त हा स्य भ

॥ १५२ ॥

निरतें वुंका भित्त मो जोरि बाधियो टा विरु गरियो टा विथराले छोपि माथि वाट को परा राधि दिई ॥ ता हा उज
त्र ॥ रा जा ले लुआ लाई रूपे भो दिई भित्त गयार ॥ मोरि लाई देवि विने वं वल न योर जस्तो गरि वन्दु मा लाई रा दुले गु
सग छ तलै गरि समा तन गयो त्यो देवि भो मारि ले हा सि कन न न ला गि रे म हा राज भनि ॥ ॥ सर्व सुखे त्व जग शि
का मध्ये वत्त आगतो से हो रा ग कटा क्ष सुर सा त्व कर्ष को रु व देत व का शु त्वा व दे प्रा न्तर क था त जो मु दु तै र मे न
त्वा रु स स स यो म म लि सु प रि गा त्र त्व मे कु त ॥ १ ॥ रु म हा राज रु जूर ले रा नि स ग भोग गर्न छो डि म य सि
वे त्या छे उ आ उ नु भ यो अ व क सो वि प्र वं ध गर्न लाग्यो पर स्पर मु या मु य रु रि क रा न गरि ते त्तो ग न्यो हो ई न आ
जु का दि न मा म ला ई रु जूर ले भेट न आ यो त स्का र न त का हा वा ट आ ई ते रा दे स का हा हो भ नि सो ध नु आ
प्रा दे स का कुरा आ पु ले प नि सु ना उ नु अ की दे स का स म चार प नि सु नु य स्ता प्र का र ले कुरा मू रु त भ रि प
नि न गरि त्या क्का प्र वं ध गर्नु भ यो रु जूर ज स्ता रा जा स ग भेट भ ई य क दु ई र स का कुरा गर्नु म वे त्या जा त स
दे या हा व स्त्या हो ई न आ जु य क रा त व स्त्या रु जूर ले स भोग गर्न कि त्त के जा नु हो ला ॥ ता हा उ प्रा न्त्र ॥ मे ले
यो रा त क सो गरि का टु ला भ नि र त व रा जा न न्द रु सु न्द रि ते ले ते त्तो कुरा का हा वा ट जा नि आ ई स भ नि भ

नारः तव भामरि भन्धे के मरुत राज मे ले चौरा सिराजा रुत सग हा सि वे लि सं भोग गराई आया किम भन्या मलय
 के तरा जा का पुत्रि मन मोहि नि कुं मेरा कर्म का फल ले दे स्या न ईर रुनु प चो क्का गरुं ते पनिरा जा विना अरुत्ता
 ई सं भोग गराया को दे न भानिरः तव राजा भन्धे के सुन्दरि ते ले सं भोग गराया को राजा के ना उ क्का को भान भन्धे
 तव भामरि भन्धे के मरुत राज मु नुरु क्तः गौरि दे स का मरुत सेरा राजाः कलिंग दे स का वि शारंग राजाः कपिल दे स का
 कल्याण धरा राजाः कामावति दे स का काम सेन राजाः कासिल दे स का कम्बु सेन राजाः कर्द पुर दे स का कर्म प्रभारा राजाः ज
 यन्त पुर दे स का ज सो धर राजाः मै नरंग दे स का मानिक चन्द्र राजाः मान पुर दे स का मौजि कल राजाः सर्व भूमि दे स का
 मरुत धनि राजाः संख चूड दे स का संधर राजाः सान कर दे स का सामन्त सेन राजाः सो नार त्व दे स का सर्व सार राजाः
 साया ल दे स का साया क रीरा राजाः अमरा पुर दे स का अमृत धो ज राजाः अजारांग दे स का अंगराज राजाः ईलि
 गा दे स का ईर मन्द राजाः को कल दे स का को क व दुरा राजाः दुलान दे स का दुडिराज राजाः को कलांगार दे स का
 को का क मार्तण्ड राजाः घोरा पुर दे स का घोष विध्वंस राजाः घर्षि ना दे स का घर्म सिन राजाः चण्ड चण्ड दे स का
 रकोरा क्षिरा राजाः चासुरा चल दे स का चन्द्र वक्र राजाः को ना क द दे स का कलिल राजाः मेघ वज्र दे स का मेघि ना

दराजाः क्षपन्कदेसको क्षमकरिराजाः घोवरदेसको घोषिमानिकरराजाः नोकतारिदेसको नौकापति
राजाः तैकपुरदेसको टेकचन्द्रराजाः तालुकुमदेसको तालवरीराजाः तिनाभूदेसको त्रिलोचनराजाः नि
रंजनदेसको निर्मलराजाः त्रिभंगपुरदेसको त्रिपञ्चराजराजाः त्रिकंठापूरदेसको रुद्रगधरराजाः हार
पूरदेसको कासिराजराजाः मेकरंगिदेसको माधविराजामित्रसारिदेसको मित्रानन्दराजाः मुनासंखदेस
को मुराजितराजाः पिदाकन्ददेसको प्रिदंनराजाः थसकपूरदेसको थाकुरविरराजाः थिकतादेसको थिसा
कचन्द्रराजाः धरतिफालदेसको धराधररूपिराजाः विरिबराधूरदेसको धुतराजराजाः कमरंगिदेसको माध
वराजाः मित्रसारिदेसको मित्रानन्दराजाः मुरासंखदेसको मुराविरराजाः श्रीयदेसको श्रीमर्कराजाः धनुरा
गदेसको धुमावर्त्रराजाः धोगारिदेसको जौबुडतिराजाः जिताकंददेसको योगराजराजाः ऊरुतारागदेस
को ऊकरीराजाः फसक्तसिलदेसको फासिस्वरराजाः क्षमाकोटदेसको क्षादननराजाः सकासितदेस
को साम्बावदराजाः दिदिमचालदेसको विक्रमसेनराजाः सिघापूरदेसको विक्रमाकुरराजाः श्वेतकर्म
कदेसको स्वच्छन्दनन्दराजाः रुस्तिनापूरदेसको करीराजाः ईन्दुकुपदेसको निष्पराजाः मलागधदेस

कोमलसेयराजाः सुसिलाकरदेसको सुश्रीयाधरराजाः बक्रियावन्ददेसको वामराचरराजाः वुम्बुदेसको चूडाकर
 राजाः कोरमजिदेसको चौकसानन्दराजाः रुवापूरदेसको देवध्वजराजाः कापमादेसको युमरध्वजराजाः उ
 घासनदेसको पंचानन्दराजाः बालासालदेसको पिङ्कराजाः पिङ्गासूत्रदेसको पुरापातकरराजाः कसालदेस
 को षोणेन्दुध्वजराजाः गारुनलदेसको गोगवराजाः गर्जसुधादेसको पूरन्दानन्दराजाः गोगालदेसको श्वरकंड
 उराजाः चान्दायनदेसको श्रवपिवरराजाः कुगंसाक्षिदेसको वुजरुजतुराजाः सूर्यारसालदेसको सत्यसि
 धराजाः किडापूरदेसको गरुडध्वजराजाः हेमकाराजयतिराजा कुरुसगसंभोगगराई नौराजूरजस्ताभा
 दसितश्रुतेरुः तरुनजोन्या कोरुपनिछेनराजा भन्या को घाटसकला ले संजुक्त कुन रुजूरकुं उ
 ताछेन यौटाकलापनिछेनधिकारको रुजूरको भनिरः तवराजा भन्नेरु सुन्दरियोटसकला भन्या काका
 क्या सो भनभनिभन्योरः तवभामरिभन्नेरु मकाराजसुनु रुवत्तः भोगः सयेनः मर्दनः मुखः विरः क्रियाः
 हास्यः पुवनः सज्याः युद्धः रचनाः विद्याः वलः बुद्धिः उद्यामः पराक्रमः यतिथोकयोडसकला भननु भनिर
 तवराजा भन्नेरु श्रुतिजनतैले भन्या काराजा कुरुकरु जादा क्या क्या मासकार भई जान्छ भन्दाः गंधा

मरिभन्धेरेम हाराज सुन्दरु वस्त्र पात्कि माः यो रामाः वगि मायस्ता माचरि म हार मत्कार गरि किडु दथा
रेम हाराज येकरात वस्त्राम कति सम्म जोनु ला भनि कन केरि भन्धेरेम हाराज रुजूर क्या मास करुनु कुं
भनिरः तव राजा आजाग र्हे सुन्दरि मेरा मन माता हाति चहु मात्र ईशा छ भन्यारः तव भामरि भन्धेरेम
हाराज हाति भन्या को पदार्थ मैले जानिन मुष कस्तो छ कस्तो गरिर रुन्ध कत्रो छ सिग कति छ आया क
ति छ पोष पनि छ कि पानि मार रुन्ध को कि भनिरः तव राजा भन्धेरे सुन्दरि तैले अत्र विपरित कुरा गरि
स चौरा सिराजा रुसित स भोग गरि आ जा भन्या ले हाति कस्तो थाहा पाई न स भन्यारः तव भामरि वचल
नेत्र गरि आधा आधा अस्तन देखि न्या गरि हासि कन राजा को मुष देरि भन्धेरेम हाराज रुजू का अग्र
मा क्या नल बारि कुरा गतु लान जानि कन पो विनिग न्या को मैले निश्चय ले पोषा हा पाई दिन भनेरः तव
राजा भन्धेरे सुन्दरि देयाउं छु देर भनि पछेउं रा को सुड वनाई हात गो राले भूमि माटे कि हाति यत्तैरे
भनि देयायाः तव भामरि भन्धेरेम हाराज हाति ता ते त्ता भयो च फूटा ठाठ का हा हा भनिरः तव राजा ले
योटा सुई रो स्वास्त्रि लाई दिई भन्धेरे सुन्दरि त मेरा पिठ माचरि यो सुई राले घोचा जस्तो भाई गर भनि

आकापिठमा वहुलायाः तव अस्त्रिलेक वसुभनिसुईरालेपोचन्या भावगन्यो विंति के राजाले रुत्रि कराया
 जसे कराई रुतगौरा चालेले भूमिमा ते किरु-या तो देषितम्भुमा बाधिराया कोतिने जनाले रुत्या वरोस
 वगरि था मननसकि कन रुस्यो ते सवे ला मा कपालमा धिराया को गागोपनिः को परापनिधस्योः दियो
 पनिः तम्भुपनिठु ल्योरात पनिधिरा योर जा जोले मान उज्या लो भयोरः देष भावति ता रु उ प्रात्र ते सदे
 स को मानिस रु रु नदिमा अस्त्रान गनै जा दाः मंत्रि प्रोहित कट काले लाई बाधिराया को फेरि राजा कापिठमाः भ्रा
 मरि वरु रस्यो को देषिते सदे स कामानिस रु रु ले मरु अद्रुत भयो भनिसवे ले दे न गयोरः ता रु वरोस म्भे भयो
 र चाडे गरि राजा मंत्रि प्रोहित कट काले चारै जना दे स भित्र भाग गयाः देष भावति ता रु उ प्रात्र तिलुञ्चा जोकुव
 भि चोरतिने जना फर्कि आईः तिन रु आर ३००० रूपै भो जावुवति स रुत कनि भो का घर पु न्याई कनः लुञ्चान
 न् रु ज सके तु वनि भो त मो रु पा ले बा कालाई पनि नि को भयो जावुवति लाई पु न्या उ नु आ भो योति न रु रु
 र रूपै भो जावुवति लाई बा काले दि पठा या को छ ले उ भनिः प्रा फु विदा भई फर्कि गयोः देष भावति ता रु उ प्रा
 त्र कोर भ न् रु स गि पुरु या थ त मो र रु रु अ वः क नी वति दे स्यो त मो स्वास्त्रि रु रु ति मि लाई ले उ भनि चोर

आफ्रागाममागयाः तव लुञ्जात्ताव कर्नातिवेत्यादेर्गई आनन्दगरिवस्यो देप्रभावतिः तिजोदुवृत्तिको
जस्तोदुद्धिपराक्रममया जानुन् नमया आफ्राप्रतिवताधर्मकानासगरिकवितपनिहोला अरुल्लेखार
पनिगर्न जानुनिको र्देन धैर्य गरिवसमन्यो ॥ इति सुककावचनसुनिहो भनिति तोई प्रभावति लाई
निन्दान ईन ॥ ॥ इति शुक्रकाव्य अस्त्रिचलित्व उं नरुवरकथा हास्यरुसमाप्र ॥ ६२ ॥ तव फेरि
भोलिको दिनेमाप्रभावति भन्दे दे शुक्रराज ॥ मलाई अर्धैय मया जौवन अवस्था मापरदे स जानु मया कापु
रुयलाई कतिसम्पथिरुं मैले सरुनु अस्मा मर्थ मयो मेराउ पर अनुग्रहा विविदादिनु रुवत्समनिरः तव
कमन्द ॥ ॥ दिव्य दूरतसे मृत्कानानुगजित कोकिल ॥ मित्वा कर्म तोयेन मयो मक्त मकायते ॥ १ ॥
अस्मार्थ ॥ हे वेत्याते सुकुरा सुनुपनि अस्मा मर्थ मयो नि का आपकोर सवाई रु न्या किरालेः वयत वयत मा क
उं रु अर्काले म हार समानि सुना कोई क्षा गरिदि आपनि सुनुपो पाई दिनः अवचित्रनालयाई रु न्या भ्या गुन
अर्काले विद्याट मान्या गरि करुं रु ते ते दिन कोये रु पुरुखलि ई रु न्या वेत्यालाई मैले थिर पुरुखादिया अ
वपनि पर पुरुयसितसे भोग गनी काई क्षा गर्हे सः जुतामकाया कार सवाया को पापले कोहि मया का बाल

ए लाई जलो तलाई पनिको लान न्योरः तव प्रभा वति नन्दे रु शुक त्यो कुरा कसो को मन ननिरः तव शुक भ
 न्दु रु प्र भा वति सुन पश्चिम दिसा माः रंगनादिनाम ये क दे सधियो त्यो दे समा विवि ज्ञान न्द राजा थियो तन
 को प्रो कृत वि स्था करी नाम वा स्न रा बडो परिउ तनिति प्रा स्त्र जा न्या ज्योति प्रा स्त्र मा पनि पुरी भया का वा स्न
 रा को रत्न भया का ति वा स्न रा को सदै पेट दुःख न्या के था थियोः तव श्रु न्द क वै दे का श्री वधि वा यार पनिरोग नि
 को भयेनः तव ये क दिन ति वा स्न रा का मन मा को ध भ योर वै दे लाई नन्द ॥ ॥ श्री वधं मो व ये त रोग मो रा
 रचित सं वये ॥ नरो नारायणो वै देः नरा नो रोग ना सयेत् ॥ २ ॥ अस्यार्थः ॥ रु वै दे को श्री वधि बुझाई कनः
 रोग नि को गराउ न न न्या नि मि त्रे वि धा ता ले वै दे न नि र व ना गरि रा य्या को हो ये स्कार न म नु य्य का ना रा म न
 वै दे पो को ति मि रु रु ले मे रो पेट दुःख न्या रोग क सो गरि नि को गराउ न स न्ने नो ति मि रु रु ले वि त्र लाई ग रे नो र पो नि
 को भयेन न नि वै दे रु रु लाई षई ग यारः तव वै दे रु रु को मन मा को ध भ योर नन्द रु सा रु द्द हा मि रु रु ले वि
 त्र लाई श्रु ने क श्री वधि गरि स क्यु श्रु द कंठ कारि न न्या को यो टा श्री वधि मा त्र वा कि छ ते लै ले मा न नि को को
 ला त्यो कंठ कारि लाई पानि मा प काउ नु ते स्या ज वा नु पू र्ण गरि रा यि ता तो र स मि उ नुः तव त्यो रोग नि को हो ला

मनिमन्यारः तव वासरा मन्त्र ॥ ॥ किं वरी वकिं जाते वर मधे रमे ते जना ॥ कस्मादकः कुले जातः कथं
जानामि मोषधं ॥ ३ ॥ अस्मार्थ ॥ हे वैदेहोति श्रोयधिको वरी कस्तो छ क्वा स्वाद रुन्धु कट कारि मनि
कसो गदि जानु मन्योरः तव वैदेह रुन्धु मन्त्र ॥ ॥ ना दृष्टाने मे जो त्वा व न रुत्वा चान भुंजते पिता पिता म
रुः वरुं कट कारि मरुं यधि ॥ ४ ॥ अस्मार्थ ॥ हे सा हे वरु मि रुत्वे ता जान्या को पनि दे न देव्या को
पनि दे न त्यो श्रोयधिको गुन पनि जादे नौ वा वा वा ज्या रुत्वे न न्या को मात्र सुन्या को को के कि श्रोयधिको नि
को न मया को रोग लाई कट कारि ले नि को रुन्धु मन्त्र का रुमि ले सु नि राव्या को किन्ति गार रुमि ले ता था रुः
पाया को मया ता पाई ला ने ति सं म दुः य क्वा न ग राई रा रु रु मनि मन्यारः तव वासरा ले सम स म स ल मा कट का
रि छ कि मनि यो जन मठा यार क से ले ठा रु पाये न रः ति वा स रा ले स रु त वारि का य पो त्त क यो लि हे न्यार त
व वा स रा ले ठ रु रा या कट क म न्या को को ठाः मरि म न्या को स वु का ठा मरि जु त्रा को जु त्रा लाई का ठा मा
धि रु न्या का भा यि न्धु जु त्रा नू लाई रु न्या गो रा मा वि न्धु ये स्कार न का ठा को वै रि जु त्रा को ने नि ठ रु राई
व मार लाई दु क न प ठाई मन्त्र रु व मारः नि को रा मो न र म छाला अलि क पा त लो मया का ते सा छाला का

जुनायक जोर किन्ने दे भन्योरः तव वमार लेरु वस्त्र भनि गयोर मन माचि न्न नाग योर पात लो नर्मि छा ला गाई
 को मात्र रु भनि गाई को छा ला को जुना व नाई वा स्त्र गा लाई दिन गयोः तव वा स्त्र गा ले योय भार माप काई कन
 जुना कोर स या यो दे प्र भावति ॥ ता रु उ प्रा न्न ॥ ति वा स्त्र गा को ये ट दु य्या को नि को भयोर गाई का मा सु प काई
 या या को नि मि त्रे प्रा ये श्चि त ला ज्योर त्यो पा प ले वा स्त्र गा को दि भयोर ते सै रोग ले मृत्यु क भयो दे प्र भावति
 ये स्कार न मा प धर्म भन्या को छो प्या को ले छो पि दे न त स्कार न मै ले छे क्य को हो तु मो प नि त त्तो जो भन भ
 या का वे ला मा आ जु सं भोग गरि स गै सु त्या का पुरुष भो लि का दि न मा त सी त बोल नु प नि न पाई मृत्यु क दु
 थ्यो ते स्ता त स्ता ति मो दोष ति नि ले पो ना स गरि दि या अ व ति नि मा धि द्रो दि ग या त ज स्ति पा पि नि को दि रु दे
 न पा पा त्मा भ मा प दि क्य दु न्द क्य दु दे न क स्ते था रु पा या को रु ये स्कार न ले छे क्य को हो ति मि व रा कु ल
 को अ स्त्रि भ ई मन मा अध र्म चि ताई वे स्या को रि त गरि म छे उ सो ध शा आ ई स ते त्तो कुरा म छे उ कै ले प नि न भ
 न्या स अ व धै र्य गरि व स्त्र भन्योर त व ये ति शु क का व च न सु नि हो भ नि चि ताई प्र भा व ति ला ई नि न्द्रा भ ई न्द्र ॥
 ॥ इति शु क वा क्य अ स्त्रि च लि त्र स त्तरि क धा रु स य रु स मा प्र ॥ १० ॥ फेरि भो लि को दि न मा प्र

॥१६२॥

भावति भन्दे शुक्रमेरावित्रिसुन ॥ गज्जकोकिलकाकुडुकुडु। कामिन्यसकनाईनिःपुष्यामध्यसु
मेजरिवमधुरित्वाभ्रमश्रीशुभा कामज्वराग्निजरितयवसत्वाजाम्यवरुतिमारुमात्यसुकेतातःगुरुजन
सकलासंबंधुजातासत ॥ १ ॥ अर्थ ॥ हे शुक्रमेराकिलकरायाकोसबकामदेवकोसकनाईका
याजस्तोलागुफेरिमधुरपुष्यकोमाजामावसिभ्रमररुतलेमधुपानगरिकरायाकोसबसुन्दकामदेवको
सारंगिवजायाजस्तोलागुफेतोसबसुनिमेरासरिरमाकामदेवकाअग्निदेवकुतदधगन्योहेशुकति
मीमेरापितागुरुतुल्यदोयेस्कारनमेरामनोवाछाप्रष्टगराईनदेउमलाईछादिपठाउनुहुवसभानिहात
जोरिशुभाकोपाउपरिवित्रिगरिरःतवशुकभन्द ॥ ॥ अर्थ ॥ मोषधिकामबंधैर्यैसर्वार्थसाधयेत
शोकवनिकामधोश्रितायासोकउच्यते ॥ २ ॥ अर्थ ॥ हेप्रभावतिकामश्रीषदिधैर्यकोसंपूर्णठा
उमाश्रीषदिश्रीषदिधैर्यविनाकेहिछैन श्रीरामचन्द्रकाअस्त्रिसितारावननामाराक्षसलेरुनगरितंफ
जस्तोसुवर्णकागरुकोमाजामाश्रीशोकवनिकानामःकारिमाअनेकराक्षसहुतलाईकोकिराविसिता
देविताय्योतैपनिधैर्यगनीलेरधर्मरक्षागरिवस्याकाहुनालेपदिधर्मकाबललेश्रीरामचन्द्रलेराक्षसला

॥१६३॥

निरुक्तमिने जनाय धितुले नृति निरुक्तमिने रायनु छे नति निरुक्तमिने भस्म गरि पार्वति अस्त्रि तुल्या उलाभ
निभन्धु देम रुदेव रुमि देव जात ति मि रुदेव जात तस्कार नति मि रुसित तिमा सदे रुमो विरोध रु अ
वति मिलाई भस्म गरि तमो अस्त्रि पार्वति मैले अस्त्रि तुल्या उछु भन्योरः तव श्री म रुदेव आशा गर्छु नृदेव
पार्वति स्वास्त्रि तुल्या उनुलाई मलाई भस्म गर्नु पर्देन पार्वति लाई यरु बोलाई दिनु भनि श्री म रुदेव ले यो
गमे त्र उच्चारना गरि मोहि निरुपः पार्वति भई या रु अत्रा उनु मछ भनि श्री विष्णु को आराधना गन्यारः तव
श्री विष्णु ले था रु पायार श्री पार्वति को रूप लिई गयारः भोरु ता सुरलाई भन्दि नृदेव मयो टिसित अस्त्रिः
रुगर्न लाई श्री म रुदेव कान भस्म गर्छु तिम रुदेव नाच्या जस्तो मात्र ति मिले ना विदेवा उता रुम छिति
मिलाई से भोग गर उला भनिरः तव देव ले लउ भनि नाच नला गदा आश्रा दारि ना रुत का अगुछाले श्री
सिर माछो योर अप्पै भस्म भयो यस्कार न ले भस्मा सुर ना स भयो रुप ना वति नो जस्तै अति अगम्य को द
वाट गरि रुनु छे न म रुदु ज रा जाले यो देस मा जति भया काले कलाई अप्पु भन्दा जेष्ट भया कालाईः आ
माः वावाः दिदिः अप्पु भन्दा सा नुलाई पुत्रिः वरु निः पुत्र भनि आशा भया को छ तस्कार नति राजाले तेस्तो

अधर्मगर्भ्याद्यन्तमोचलिवदेनीकानिमित्तलेमात्रडाकनपठायकाहुनधैर्यगरिवसिरुधैर्यनगम
 भस्मासुरभयाजस्तोठलापुरुषलेपलेकनासन्ध्याकामगर्भ्याद्येनतिमिजस्तोअबुद्धिदेनभन्योरःएतिशुक्र
 कावाकेसुनिप्रभावातिलाईनिन्दुभईन॥ ॥ इतिशुक्रवाक्यअस्त्रिचलिवयेकरुत्ररकथाकासगुरुस
 माप्त ॥ ७१ ॥ अन्यदाप्रभावतिशुक्रपृच्छतिशुक्रनोक्त॥ तवशुक्रलेवदरवनिजोगयाकोदिनले
 यागरिदेयारःशुक्रकोलेयालेरातविरावित्रिकेआईपुण्यादिनठरुरियोरःतवशुक्रचित्रनागछेआज
 आधाराटसंमछेकनुपछेआधारातवित्यापछेज्याकारिन्याजुक्तिगरुलाभनिभन्देपुभावातितिमिले
 ज्यासुकेभयापनिराजाछेउजानैछभन्याआक्रामनमाआयाजस्तोगरिजानुछेनःकसोगरिजानुभन्याम्
 रुनउदयेभयाजस्तोगरिनिधारमासिदूरलाईनुआयापद्मपत्रजस्तोगरिगाजललाईनुआक्रासरिरमधु
 रिमुखकोजस्तावरीगराईचमेलिकोजस्तोसुवासनागराईपूरीचन्दुमाजस्तोमुखगरिश्रीखरउजस्तोसितल
 ववनबोलिरासिकनराजाकोमुखदेनुभनिनानाप्रकारलेसिकाईदियोयेसप्रकारलेबोल्दोयेकप्ररुरा
 तगयोःतवप्रभावतिभन्देदेशुक्रपहिलेकसोगर्भ्याकोभनभन्येतवशुक्रभन्देपुभावातितिमोपरमाकोबठिय

॥ १६४ ॥

बठिया सुवास भया को तेल ले ले पनगर भन्योरः तव प्रभाव तिले शुक्र का अग्रमा वसि ॥ अत्ररः गुलाफः कुदाः अ
र्गजाः तिपुष्प को तेलः श्रीखण्डु को तेलः मदन तेलः गुल मोचन तेलः फुल्लेलः आदि नाना प्रकार को घोट स तेल सा
ई आक्रासर रमालाई दुई प्रहर रात पानि गयो फेरि शुक्र भन्दे कामिनि राघो क परा ल्याई अने क सुगंध लाउं न
न्योरः तव प्रभाव तिले रुद्र स भनि अने क क परा नरि जरा व पाठ पटं व व सारि तिन वा प आदि दा द स प्रकारः
को व स्रमा क स्रुरि क पूर श्रीखण्डु गठ वन के सरि कु स जरो लाई तिन प्रहर रात वित्यो फेरि शुक्र भन्दे रु
न्दरित्यो व स्र लाई मिल न्यो राघो राघो गरु ना लाउं न्योरः तव प्रभाव तिले नवरत्न ज न्यो का सुन को गरु
ना ठाउं ठाउं मालाई भन्दे शुक्र अव भयो कि भनिरः तव शुक्र भन्दे माता से पूर्ण जुक्त भया अद चन्द
नमात्र भया को छे न चन्दन लाउं न्योरः तव प्रभाव तिले कपाल को रि वन्दन लाई राघो फुल का माला ला
ई विदालिन ग ई के शुक्र रात्र अव मेरा वान्छा पूर्ण गर्नु जानु दिदा रुपा गर्नु रुद्र स भनि ठो क दि ईरः तव शु
क्र भन्दे माता रो जो छे उ जाने हात थालि गरि जानु छे न त्यो आप पा व व ता मा पा वै र ग लाउं न्योरः तव
प्रभाव तिले रातो रु रि यो प दे लो को लो से तो गरि सुवर्ण को थाल मा रा वि शु पा को अग्र मा रा वि दि ईः तव शु

कनक देव भावति अयति मिमकर धोजरा जा दे उति मिलार्दे वन्या वित्रिके समातन आउ न ते सवे लामा
 तिमिले रुम मारा जते ति को अये य्य कान गनु कु न्द मैले ल्या या को वस्तु को स्वा दलि नु रु द स पदि संभोग गनु
 होला भन्याः ता हा पदि यो ग यो ठा गरि तो आप काटि युवा उनु लो पा वै वता आप यो या पदि ते स्को स्वा
 द नि नै नि नै छ कि भनि सो याः तवरा जाले ये कै स्वा द छ म न्या त स वे ला मा ति मि ले य स्व भ न्या रु म हा
 राज फल फुलर अस्त्रि को भेट छ कि तलै रु न्दर कारानि कोर मेरो अंग दार करो करे छ य रकार न ले म
 दे उ चित्र राया चहि म हारानि रु रु छे उ चित्र राया स्वर्ग को वायो आ फ्रा हात मार रु न्द भनि विनि ग न्या
 रु प्र भावतिः ता हा पदि संभोग गन दिया भनि शु क ले प्र भावति लाई सि काई पठा याः तव प्र भावति ले पा न सु पारि य
 ई आ फ्रा स वि रु रु ले था ल वो काई ई छ दे व ता को ध्यान गरि शु क छे उ वि दालि ई रा जा छे उ गई चारै प्र रु रा त प नि ग मे
 ता हा उ पा न प्र भावति प नि म कर धो ज रा जा का अग्र मा पु किः तवरा जाले दे व्या वित्रिके अ स्त्र न समातन लग्नाः तव प्र
 भावति विनि ग र्छे रु म हारा ज ते लो कान अये य्य गनु कु न्द म रु न्दर को दा सि का हा जा न्या छु यो ता के हि रु रा
 प नि न बो लि क्यार स गनु मैले ल्या या को वस्तु जि उ नार गनु रु द स ता हा पदि संभोग गनु होला भनि ये क छु रि

लिई आप वरु वरु गरिकाटि युवाईः तव राजा ले पावै वटा आप वरु स क्या विनित्रै के पु भा नन्द के
महाराजः तो आप को स्वाउ भिन्न भिन्न छ कि भनिरः तव राजा भन्द के सुन्दरित्वा दय के छ भन्यारः तव
भावति विनित्रै गेई के महाराज फल फुलर अस्त्रिये के छ रुजूर कारानि रुत मेरा अंग ये के छ के कि नि
न छैन मदेई चित्रा व्याज सो रानि रुत छैन मनरा वनुनि को पर अस्त्रिये छैन मुलिर ह्या न के वास रुत
आफ्रा अस्त्रिये छैन मुलिर ह्या स्वर्ग वास होला भनिकु राग दी गेई वन्दर वनि जो आये भनि ववर पु कोर
तव राजा मकर धोज ले संभोग न गरिक न या डोग रि पु भावति लाई विदा दिई कनक सैले न देव न्या वी डोग रि
पठाई दियाः तव पु भावति आफ्रा पर गेई अघालाई समस्त कृता करिः तव अक नन्द के कामिनि धन्य धन्य
तमो भाग्य धर्म पानि वराई आफ्रा मन पानि संतोष गरि आये अक नन्द के अलंकार सकि त सुवर्ण कुम मा
जल मुगी गरि आफ्रा पर को हार मा वस्त्र जाई भनि पठाये ता रुत प्रात ॥ वन्दर वनि जो मकर धोज
राज कुमार का रुजूर मा जाई अघि पलिले दिया को पत्र सो पिया दियाः तव राजा ले पत्र को लि के न्या काले
व्या कोर के छ भन्या ॥ या रुत छैनः ता रुत छैन न्या कोः ई रु लो के मा द लि डि भया काम नु अत पस्या ग

यापरलोकमा श्रीनारायणको अग्रमा वन्दन सउंछः ईहा इवा हा छैन भन्याको रुजुरजसा रजाल
न्याय अनिति अधर्म लेष जा रु रु रु लाई या स नाग चो ते सरा जू दे वि श्रीनारायणको धर्म ई भिन लाई
नरु का स ग रा र्छे नः या हा प नि छैन न का का प नि छैन भन्याको य रु लो क मा पूर्व जन्म का पाप ले दालि दि मेई
र रु न्छ ते ला म नु य ले पु न्य न म रि कु सं ग ग रि पा प मा च ग रि दि उ ला ते स म नु य लाईः ई हा प नि छैन म
र लो क मा प नि छैनः ई हा प नि छ हा हा प नि छ भन्याको ये रु लो क मा व रो द र्थ मा न म नु य ले ने म ध
र्म दान ज ग्ग दे व डा हा रा रु रु लाई मा न्या ते स म नु य लाईः ये रु लो क मा प नि छ पर लो क मा प नि छः द
स पु कार को प त्र मा ले वि प ठा या को रु रिः ध र्मी मा दे त ना ग रि रा जा म कर धो ज भा ग्या छ छ दे व न्द र व
नि भौ ति मि ले म ला ई प लो ठ प कार म यो त स्फार न त मा म न मा जो ई क्षा छ सो मा ग भ न्यारः त व व नि भौ
भ न्छ रु म हा रा ज मे रा क छ रु रि व व स्या जा व स भ नि वि त्रि ग योः त व रा न्ने आ फ्रा का का छे उ भ न्छ रु रि
ता यो व नि भौ ले ति मि रु मि लाई द र्थ ले प नी न पा र्छ न्या का म ग यो अ व हा मा मे त्रि तु ल्या उ नु रु व स भ नि भ न्या त
व का वु चा दि ल्ले पु त्र का व व न सु निः व न्द र व नि भौ लाई मे त्रि द र्थ न ग रा ई प ठा योः त व व न्द र व नि भौ आ फ्रा प

॥१६॥

रगईप्रभाकितलाईदेखिवित्तवचलभईरकोठामागईचुवनगारकिडागन्योताकाउंआनन्योतामागईनमस्कार
रगरिअनेकवात्रीगरिवस्याकावेलासावतनसिमापुगिआयोमन्याःतवपुयालेनिजाताईनमस्कारगरिआ
नन्दसगवस्यायस्कारनसत्मेगगनुपछिओतवेनाबक्रुजडुपुरुननाअग्रेकथागोपयेतमंत्रिपुत्रप्रप्रात्र
पुत्रिपत्रिमग्रेकथावावयेतयस्मेकस्मेनदपातसुकर्तुनियुगेवादिनोतत्कथानामिदितियेवमंत्रिपुत्रिपछि
जसुदतवद्वमैश्वर्यकावा॥ १ ॥ अस्यार्थयोक्ताकाजसातत्तामानिसलेहेतुसुन्नुदेनमैलेजा
न्याकाछमनिमुखेरुकादुलोभयाकाठाउंमाबोलनुपनिडेनकस्ताठाउंमासुनाउंनुमन्यातत्रिकर
काछोराःनातिछोरित्वास्मिन्मैश्वर्यनासिःईमहादलित्तिभईरकन्यायस्तारुकाअग्रमायोक्ता
कावावनुःसुधारप्रभाकितकोसंकादनयाकोकथाकाजोसुन्नलोईमैश्वर्यप्राप्तकोलाःमंत्रिराजाबाल
गोआक्राहितरुत्ताईमानपयापनिपरासमैलेमैश्वर्यकसैगरिकनपनिपाउंन्यागुक्तिगरुलाभ
निईक्षाकुन्दयेस्कारनलेगुप्रगरिराखनुपछि॥ताकाउंआन॥बन्दरबनिमोआईपुकाकादिनसंभोग
गयाकोगभीअभयाकोदसमाससंपूर्णभयोरअत्यंतसुद्वलषपुत्रजन्मभयोरःतवप्रभाकितलेउ

हस्तार्थेन विनन्द्यं गुरुदेवस्य कृतं यत्कृतं गरिदेवमन्त्रिरतव सुखं मन्त्रं देवुत्रियैकालम्
कोमलं विरसिमाभनभानि जामरु मंगरिदिया यत्कृतं प्रातः ॥ विरसिमाभनभानि जामरु मंगरिदिया यत्कृतं प्रातः ॥
गुमाता विमलिवंदरवनि जामरु मंगरिदिया यत्कृतं प्रातः ॥ विरसिमाभनभानि जामरु मंगरिदिया यत्कृतं प्रातः ॥
ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः पुनजन्म करिष्यामि होवतात्वं मन्त्रं दे ॥ २ ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः
भक्तसज्जः यामुनरुमा कृतं नगत्कारनमिनिनेयसकालवत्तं मन्त्रं नमदेवि भक्तसज्जः गरिमाविदं
इत्यादि बुद्धिनि कारिदनुकदत्तमो नददं मुरिदेवपुरुषले शुभादगोमा ठोगादयाः तव शुभमन्त्रं दे
साकेतुतिनिनेकोरुधन्दा मांनुषदेन मैलेतो कलसु लईतनसमो विरुको वृदा मणि तुल्या इदं
॥ ३ ॥ गुरुमंगरिदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः पुनजन्म करिष्यामि होवतात्वं मन्त्रं दे ॥ २ ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः
दवकवरक गाका सग्रहमात्र ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः पुनजन्म करिष्यामि होवतात्वं मन्त्रं दे ॥ २ ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः
ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः पुनजन्म करिष्यामि होवतात्वं मन्त्रं दे ॥ २ ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः
ता ॥ ३ ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः पुनजन्म करिष्यामि होवतात्वं मन्त्रं दे ॥ २ ॥ ममूरुदेव विगुरुसुखिदुर्जनसुखः